

VOCEA AUTORITĂȚILOR LOCALE

BULETINUL INFORMATIV AL CONGRESULUI AUTORITĂȚILOR LOCALE DIN MOLDOVA

nr. 11 (68), 2019

OAMENI DE VALOARE ÎN PUTEREA LOCALĂ! ȚARA ÎȘI ALEGE EDILII, CALM ÎI AȘTEAPTĂ ÎN FAMILIA SA!

PRIMARII SUNT LOCOMOTIVELE NEVĂZUTE ALE ȚĂRII! Afirmatia inspirată a vicepreședintelui Consiliului județean Vaslui, Vasile Mariciuc, ilustrează extraordinar de elocvent situația în care, cu resurse limitate și confruntându-se cu probleme nenumărate, edilii locali dau dovadă de adevărate acte de curaj în timpul exercitării mandatelor. De multe ori însă, efortul lor este subestimat, iar suportul de care trebuie să beneficieze întârzie. În data de 20 octombrie, în Republica Moldova se vor desfășura alegeri locale generale, iar cei care aspiră la funcția de primar pot fi considerați eroi ai vremurilor noastre, nu întotdeauna prielnice pentru activitatea plină de sacrificiu în cadrul unei primării.

**"PRIMARII
BENEFICIAZĂ
DE CEA MAI
MARE
ÎNCREDERE,
PE CARE
O PRIMESC
ODATĂ
CU VOTURILE!"**

În data de 20 octombrie ne așteaptă un scrutin care, cu siguranță, va avea un impact covârșitor pentru dezvoltarea țării. Și asta, deoarece autoritățile locale reprezintă talpa țării, este important cine sunt acei oameni de la cârma primăriilor și care vor fi pașii pe care îi vor face, împreună cu statul și cetățenii, având în mâini guvernarea locală. Fie și una deocamdată dependentă de anumite circumstanțe.

Din păcate, în mare parte, guvernanții au abordări deocamdată superficiale ale problemelor comunităților locale. Există încă o tendință de a trata APL ca pe niște vasali, contând pe faptul că o administrație publică locală politizată și dependentă, este mai ușor de manevrat și manipulat. Totuși, remarcăm un reveriment pe acest segment, ceea ce ne determină că am putea atinge un stadiu de dialog instituționalizat, permanent și constructiv cu instituțiile statului. Guvernarea are restanțe serioase în fața APL, iar noi, membrii CALM, trebuie să le scoatem pe tapet și să solicităm rezolvarea cât mai urgentă a acestora. Probleme serioase și de esență, mai ales în ceea ce privește resursele financiare, rămân în continuare deschise și necesită a fi abordate de toți cei interesați în schimbarea situației spre bine. Primarii sunt unicii reprezentanți ai puterii votate, aleși direct de popor și nu putem admite să neglijăm această încredere pe care o primesc odată cu voturile.

Calitatea de neafiliere guvernamentală și politică este una fundamentală pentru CALM. Membri ai CALM și organelor de conducere sunt reprezentanții tuturor partidelor, indiferent de coloratura politică. Noi suntem parteneri și așa trebuie să fim în continuare. Reprezentativitatea, autoritatea și recunoașterea largă de care beneficiază CALM în prezent pe plan intern și extern, reprezintă o realizare extrem de importantă a noastră comună și care se datorează anume faptului că CALM nu a permis pătrunderea politicului în activitatea sa, a rezistat presiunilor și s-a concentrat exclusiv pe promovarea unor obiective de interes general pentru toate autoritățile locale: descentralizare, autonomie locală, drepturilor și intereselor vitale ale autorităților locale și comunităților pe care le administrează. De aceea, **CALM îi va trata pe picior de egalitate pe toți aspiranții la fotoliile de primar, indiferent de apartenența la o formațiune politică sau alta.**

Pe primarii care vor fi aleși și realeși îi invităm să fie parte a echipei CALM și să se încadreze energic în activitatea de promovare a intereselor APL. Doar fiind împreună, toate autoritățile publice locale din Moldova, vom putea depăși problemele existente și vom putea schimba spre bine situația în domeniul administrației locale. Indiferent de viziunile și ideologiile împărtășite de către fiecare dintre noi, ceea ce trebuie să ne unească sunt interesele noastre comune, interesele administrației publice locale și anume: o legislație mai bună și mai clară, competențe și finanțare corespunzătoare, posibilități reale de a soluționa probleme locale, respect și autoritate din partea autorităților centrale. În acest sens, CALM este la dispoziția voastră și va fi întotdeauna alături de voi. Anume la CALM o să găsiți sprijin și susținere în toate problemele cu care vă confrunțați. Deoarece, CALM este organizația dvs., este casa dvs., este sindicatul dvs., este cetatea dvs.!

**VIOREL FURDUI,
DIRECTOR EXECUTIV CALM:
„EU AM AVUT ONOAREA
SĂ LUCREZ POATE
CU CEI MAI BUNI,
PRIMARI CU LITERĂ
MARE!"**

Acum câteva luni foarte mulți primari lăsaseră mâinile în jos și exista o mare incertitudine în privința deciziei lor ulterioare. Foarte mulți aleși locali buni, care au învățat cum să administreze domeniul, deși știm că nu există o școală unde să înveți cum să devii primar. Mulți dintre ei au simțit necesitatea de a studia dreptul, de a merge la Academia de Administrație Publică pentru a-și perfecționa cunoștințele. Există o mare problemă de cadre la nivelul administrației locale din cauza unor salarii mizere și presiunilor enorme. Trebuie să recunoaștem că în ultimii doi ani a existat o atmosferă foarte apăsătoare, la începutul mandatului fostului Guvern au fost și unele aspecte pozitive, dar ceea ce s-a întâmplat mai apoi a fost de neconceput și anume faptul că de la circa 280 de primari, fosta guvernare a ajuns să aibă 600-700 de primari, lucru imposibil să se întâmple într-un stat de drept, fără a fi organizate alegeri. Acum situația la nivel de percepții s-a schimbat, deși mulți colegi din teritoriu ne spun că unii încearcă să folosească aceleași metode pentru a atrage primarii. Totuși, în societate se simte mai multă libertate, iar ca rezultat foarte mulți colegi care declară că nu vor mai candida și-au revizuit poziția și s-au lansat în campanie. Acum are loc o revenire la normalitate și în rezultatul acestui proces cred că vom avea o repartizare după anumite viziuni, cel puțin aceasta este așteptarea noastră. Trebuie să menționăm că în mare parte sistemul totuși nu s-a schimbat și continuă să existe această dependență de centru. Până la fapte reale și acțiuni concrete încă mai așteptăm, dar le dăm un anumit credit de încredere, deoarece aici vreau să menționez aceleași program guvernamental, planuri de acțiuni, iarăși această înțelegere în cadrul acestei alianțe, ele majoritatea conțin acțiuni și obiective destul de interesante pentru administrația publică locală. Aceasta iarăși, a căta oară, ne însuflă o anumită speranță că lucrurile o să înceapă să se miște în această direcție. În afară de aceasta, există încă câteva inițiative legislative care ar trebui să schimbe situația în domeniul finanțelor publice locale, totodată sunt o serie de propuneri care au fost, în principiu, agreate de către Ministerul Finanțelor în discuția și negocierile purtate cu Congresul Autorităților Locale, care ar trebui să lărgescă posibilitățile autorităților locale. Dar

Continuare în pag. 2

EVENTIMENTUL LUNII

UN NOU SCRUTIN, O NOUĂ CURSĂ PENTRU O DEMOCRAȚIE LOCALĂ VERITABILĂ!

La alegerile locale din 20 octombrie vor fi aleși 898 de primari și 11.580 de consilieri locali, dintre care 1.108 de consilieri raionali și municipali, iar alți 10.472 - sătești/orășenești.

Potrivit Codului Electoral, numărul de consilieri se determină în funcție de numărul de locuitori ai unității administrativ-teritoriale la data de 1 ianuarie a anului în care au loc alegerile.

CEC a stabilit numărul de mandate care vor fi distribuite în urma rezultatelor alegerilor locale.

Conform CEC, 7 consilii locale vor avea câte 27 de mandate, alte 21 - câte 33, în 5 consilii vor fi atribuite câte 35 de mandate, iar la Chișinău - consiliul municipal va fi constituit din 51 de mandate.

285 de consilii sătești/orășenești vor avea câte 11 mandate, alte 281 de localități vor avea câte 9 mandate, iar 29 de localități - câte 23. În municipiile Orhei, Soroca, Ungheni, Comrat și Cahul vor fi aleși câte 27 de consilieri municipali.

DECLARAȚIA LUNII

PRIMARII MERG PE MUCHIE DE CUȚIT!

Soarta unui primar în Republica Moldova nu este ușoară. A zis-o Zinaida Marin, care a stat în fruntea primăriei din comuna Râscăieți, raionul Ștefan Vodă. Primăria nu vrea astfel să-i descurajeze pe cei care își doresc să fie aleși edili, dar le sugerează să nu uite că ar putea trece prin numeroase încercări și suferințe. Toate, din cauza unui volum imens de muncă, pe fundalul susținerii scăzute din partea instituțiilor statului.

„NOI MERGEM PE MUCHIE DE CUȚIT, CÂND VREȚI - SE DESCHID DOSARE PENALE, SUNTEȚI CHEMAȚI LA POLIȚIA ECONOMICĂ, SUNTEȚI HĂRTUIȚI. VORBESC ASTĂZI, FI-INDCĂ MĂ AFLU DEJA PE ULTIMA SUTĂ DE METRI ÎN CALITATE DE PRIMAR ȘI POT SPUNE TOT AMARUL. CREDEȚI-MĂ, DUPĂ ALEGERI RĂMÂNEȚI UNA LA UNA, CU PROBLEMELE, CU GRIJILE, BĂTRÂNII ȘI COPIII SATULUI!"

VIOREL FURDUI, DIRECTOR EXECUTIV CALM: „EU AM AVUT ONOAREA SĂ LUCREZ POATE CU CEI MAI BUNI, PRIMARI CU LITERĂ MARE!”

Sfârșit. Început în pag. 1

măcar că au existat toate aceste probleme, totuși autoritățile locale în majoritatea cazurilor au acționat în poftida greutăților și au reușit să facă multe lucruri bune. **FOARTE MULTE LUCRURI ÎN SATELE ȘI ORAȘELE NOASTRE S-AU SCHIMBAT ANUME DATORITĂ ACESTUI ENTUZIASM ȘI ACESTEI DĂRUIRI DE SINE DIN PARTEA PRIMARILOR, A AUTORITĂȚILOR LOCALE CARE AU EXISTAT.** De fapt, la noi primarii întotdeauna au fost gata să facă multe lucruri, inclusiv să pășească peste demnitatea lor, numai ca să realizeze niște promisiuni date comunităților locale. Eu am avut onoarea să lucrez poate cu cei mai buni, pentru că ultima perioadă de timp a făcut așa că a permis să-i selectăm și să-i vedem pe toți acei care cu adevărat merită acest titlu de Primar cu literă mare.

„DACĂ GUVERNAREA ESTE INTERESATĂ ÎN SCHIMBAREA LUCRURILOR, SĂ FIE CREATE NIȘTE PARTIDE POLITICE PUTERNICE, ATUNCI ACEASTĂ VERTICALĂ A PUTERII TREBUIE DĂRĂMATĂ, TREBUIE DEPOLITIZATĂ ADMINISTRATIA PUBLICĂ LOCALĂ, DESCENTRALIZATĂ, ÎNTĂRITĂ ȘI ASTFEL NOI ÎNTR-ADEVĂR VOM AVEA REZULTATE DE CARE VOR BENEFICIA TOȚI. ALTFEL, DE FIECARE DATĂ CÂND SE VA SCHIMBA PUTEREA CEI DE LA NIVEL LOCAL VOR FI NEVOIȚI SĂ SE REORIENTEZE, CEEA CE ÎN DEZAVANTAJUL TUTURORI!”

CALM a demonstrat că, în Republica Moldova, este posibil de creat și de dezvoltat o asociație care să unească oameni cu viziuni diferite, dar cu un scop comun. În acești aproape zece ani am demonstrat că împreună e posibil să reușim, chiar dacă nu a fost ușor, chiar dacă au existat și unele neînțelegeri, presiuni din partea unor cercuri de interese, dorința unora de a ne dezbină, de a prelua conducerea CALM-ului. Totuși, cu mândrie vreau să recunosc că noi am rezistat, am reușit să depășim aceste momente și acum, încetul cu încetul, ne apropiem de standardele organizațiilor care există în cele mai avansate democrații ale lumii, în țări valorile cărora dorim să le împărtășească și Republica Moldova.

La momentul actual, peste 80% din unitățile administrativ-teritoriale (membri ai CALM nu sunt primarii sau consilierii, dar unitățile administrativ-teritoriale, adică satele, orașele, municipiile și raioanele) sunt membre ale CALM și procesul continuă. Majoritatea oamenilor s-au convins de faptul că Congresul Autorităților Locale din Moldova îi reprezintă, abordează problemele care preocupă APL, activează în interesul tuturor autorităților care doresc să progreseze în domeniul reformelor. Dacă vorbim de încredere, la început a fost o perioadă destul de grea, încercam să ajungem în toate raioanele și în foarte multe localități și discutăm despre necesitatea creării Congresului Autorităților Locale din Moldova, mulți aleși locali ne priveau cu neîncredere că ar fi posibil așa ceva. La crearea CALM au participat circa 200 de aleși locali, iar în timp am demonstrat că în Republica Moldova este posibil ca viziunile politice sau de altă natură să nu ne dezbină. Am câștigat încrederea majorității reprezentanților APL și credem că la această etapă ne implicăm activ și ajutam guvernării să elaboreze politici în interesul cetățenilor, asigurăm această platformă de comunicare dintre autoritățile centrale cu autoritățile publice locale. În Republica Moldova a lipsit mulți ani comunicarea instituționalizată între factorii decizionali cu comunitățile locale. Nu poți comunica cu 900 de primari sau cu mii de aleși locali. În toate țările există astfel de platforme instituționale, adică cei care îi reprezintă pe majoritatea discută cu factorii decizionali și împreună ajung la niște soluții pe care le implementează prin intermediul instrumentelor existente, cum ar fi cadrul legal, programe, etc. În Republica Moldova comunitățile locale au fost uitate timp de zeci de ani, nu au fost susținute pentru a se dezvolta, nu au fost înțelese problemele reale de la nivel local, foarte multe politici s-au făcut în Chișinău de către oameni care nu ieșeau din birouri sau experți internaționali care elaborau strategii, proiecte, dar care nu ajungeau până la cetățeni pentru ca

aceștia să simtă anumite schimbări. Din acest punct de vedere acest instrument de implementare a politicilor în acest stat este foarte necesar.

Fiecare guvernare nouă făcea promisiuni destul de mari, inclusiv în domeniul APL, declarau că sunt dispuși să realizăm împreună mai multe lucruri, dar cu timpul multe schimbări rămăneau doar la nivel declarativ. Trebuie să recunoaștem că pe parcursul acestor zece ani s-au realizat și unele lucruri importante. În 2015 am schimbat sistemul de finanțe locale, în 2012 a fost elaborată o strategie foarte bună, din păcate aceasta nu a fost implementată, în 2016 au fost schimbări importante la descentralizarea parțială a Fondului Rutier, astfel o parte din bani au început să vină direct în bugetele locale, mai bine de douăzeci de ani în bugetele locale nu ajungea nimic pentru reparația și întreținerea drumurilor locale. APL au obținut acces la Curtea Constituțională, adică un Consiliu local, dacă nu este de acord cu o hotărâre de Guvern sau un proiect de Lege și consideră că i se încalcă drepturile din punct de vedere al autonomiei locale, poate contesta aceste decizii la Curtea Constituțională. Au fost și alte lucruri, situația nu s-a schimbat însă în esență. Noi am observat că niciodată nu a existat la nivelul clasei politice o înțelegere foarte clară a faptului de ce avem nevoie de descentralizare, de sate și orașe mai puternice, că acest element este important în dezvoltarea statului nostru. Din acest motiv aceste schimbări au avut un element sporadic. Când privește guvernarea actuală, cred că e devreme să vorbim despre unele acțiuni foarte tranșante, clare. Totuși, sunt niște acțiuni care însuși o anumită speranță, a fost aprobat programul de guvernare, iar recent a apărut planul de acțiuni. Noi am fost consultați la elaborarea acestuia și am negociat cu Guvernul includerea unor acțiuni urgente ca priorități. Urmează să vedem cum vor fi implementate acestea, deoarece problema RM nu este în a elabora niște acte de ordin strategic, ci de a le implementa. Tot recent a fost încheiat un acord politic în cadrul alianței de guvernare, o prioritate fiind descentralizarea și mai multe măsuri care dacă vor fi cu adevărat înțelese și implementate, există o speranță că lucrurile se vor schimba. Noi am început discuțiile cu Ministerul Finanțelor, cu Cancelaria de Stat, în Parlament există câteva inițiative legislative foarte importante pentru APL, în special cele ce vizează domeniul finanțelor publice locale, sperăm că anume în acest domeniu vom avea progres, deoarece acesta este cea mai mare problemă atunci când vorbim despre independența sau autonomia autorităților locale. **Din cauza că noi până acum încă mai avem un sistem centralizat de finanțe locale, unde cele mai importante resurse se concentrează la centru și apoi se distribuie după niște criterii neclare, avem și acest traseism politic, avem această dependență a APL de APC, avem uneori o lipsă de respect din partea instituțiilor statului și presiuni din partea unor organe ale statului. Dacă vom reuși să întărim autonomia financiară a APL vom avea și niște rezultate bune. Observăm că există premise pentru aceste schimbări, a început să fie stabilit un dialog între CALM și autoritățile statului, parcă suntem auziți în unele privințe.** Un exemplu ar fi repartizarea banilor pentru drumuri. În rezultatul unor formule inițiale, circa 25% din localități care au fost incluse în programul Drumuri Bune rămăneau fără resurse, la ultima ședință a Consiliului Fondului Rutier am aflat că am fost auziți și toate localitățile care sunt incluse în acest program vor beneficia de resurse financiare, corelate cu posibilitățile care au existat, ceea ce reprezintă un pas înainte.

CALM este gata să lucreze cu toate guvernările, noi suntem o organizație apolitică. În cadrul CALM sunt primari din diferite partide și în aceasta constă și puterea CALM-ului. În cadrul CALM ne focusăm atenția strict pe problemele din cadrul APL, privind descentralizarea, autonomia locală, cât mai multe resurse pentru dezvoltarea comunităților locale, pentru ca cetățenii să înceapă să simtă efectele unor reforme. Așa că, dragi primari, care veți fi aleși și realeși, vă așteptăm în familia CALM, astfel încât, împreună, să putem rezolva mai ușor problemele cu care se confruntă APL!

LIUBOMIR CHIRIAC:

Alegerile locale din acest an, din 20 octombrie, au specificul de a fi o luptă dublă, între persoane pentru primării și între partide pentru consilii sătești, municipale și raionale. Dar chiar și la nivel de primari, prevalează aspectul partinic. Liubomir Chiriac, director executiv al IDIS „Viitorul”, susține că alegerile generale sunt importante, pentru că ele vor fi un test pentru noua guvernare. El constată de asemenea că să fii primar nu e atât de ușor în Republica Moldova.

Europa Liberă: Pentru cele aproape 900 de primării candidează foarte mulți doritori de a ajunge în fotoliul de primar.

Liubomir Chiriac: „Exact!”

Europa Liberă: Credeți că conștientizează fiecare ce mănăncă de pește e această funcție de primar?

Liubomir Chiriac: „Da, bună întrebare. Dacă încercăm să înțelegem ce-i determină pe oamenii respectivi să candideze la funcția de primar, nu putem găsi un răspuns univoc. Despre ce e vorba? În primul rând, aș porni de la aceea că la nivel local sunt foarte multe lucruri de realizat: drumuri, apeeducte, canalizare...”

Europa Liberă: ...îmbunătățirea infrastructurii, într-un cuvânt.

Liubomir Chiriac: „Exact, lucru enorm! Din punctul acesta de vedere, lumea trează la minte își dă seama că nu prea sunt resurse. Pe de altă parte, și cei care sunt implicați sunt remunerați – să recunoaștem – insuficient. Patru-cinci mii de lei salariu pentru un primar care pe bune vrea să lucreze în sudoarea frunții îi cam puțin. Pe de altă parte, cum ați observat și Dvs., sunt foarte mulți candidați.

Eu nu neg, poate și sunt dintre acei care vin din business, vin dintr-un mediu care le permite sau le-a permis ca să facă anumite rezerve, să întrețină familia, dar cu un așa salariu la un volum enorm de lucru, evident că-i foarte dificil să răspunzi dacă chiar pe bune asta îl determină să candideze. Așa e miza alegerilor, undeva 70-80% din cei nou-aleși vin pentru prima dată în fotoliile de primari și, evident, multă lume chiar nu-și dă seama. Alții poate sunt determinați, sunt motivați, nu știu. Dacă cineva crede că vine la primărie ca să se îmbogățească, greșește și trebuie din start să se îndepărteze de ideea respectivă.”

Europa Liberă: Primarul trebuie să conlucreze cu consiliul local. Aleșii locali vin de la diferite partide și e un consiliu pestriț, fiecare are interesul său, fiecare are rânza sa. În ce condiții poate să fie vorba despre o conlucrare bună între primar și consiliu și, mai ales, cât de mult contează ca ei să gândească în același fel aproape că atunci când e vorba de soluționarea problemelor localnicilor și să tragă la

„DACĂ CINEVA CREDE CĂ VINE LA PRIMĂRIE CA SĂ SE ÎMBOGĂTEASCĂ, GREȘESTE ȘI TREBUIE DIN START SĂ SE ÎNDEPĂRTEZE DE IDEEA RESPECTIVĂ...”

aceeași căruță?

Liubomir Chiriac: „Aveți dreptate. De obicei, un primar cu personalitate puternică poate să conlucreze cu consilierii. Sunt mulți care știu să-și argumenteze poziția, sunt fermi în ceea ce fac și au credibilitate nu numai în fața comunității, dar și în fața consilierilor, care pot să aibă anumite opinii, dar până la urmă ajung la numitorul comun, ceea ce nu se întâmplă în cazul Chișinăului, observăm de-acum de mai mulți ani.”

Europa Liberă: Și relația asta ostilă se răsfrânge, are impact asupra felului cum se înțelege rezolvarea problemelor?

Liubomir Chiriac: „Sigur că are! Exact! În situații de conflict, primarul trebuie să joace un rol-cheie și, vă spun încă o dată, primarii care au personalitate, care au poziții, care au pregătire în domeniu, care au credibilitate, ei reușesc să găsească soluții la nivel local, chiar dacă în consiliu sunt reprezentanți ai multor partide, fie de dreapta, fie de stânga.”

Europa Liberă: Mulți din cei care supraveghează activitatea administrației publice locale vorbesc despre o politicare excesivă a funcției de primar și chiar a primarului și că ar fi în dauna comunității. În general, ce se face? Primarii încearcă să treacă în barca guvernării și, nu știu, au de câștigat sau de pierdut de pe urma acestui fapt și, mai ales, dacă merg de bunăvoie să de nevoie.

Liubomir Chiriac: „Ați observat o tendință care practic s-a manifestat pe parcursul tuturor anilor de când se desfășoară alegeri locale în Republica Moldova. Primarul a înțeles – corect sau incorect – ca să poată să realizeze ceva la nivel local, e necesar să adere la partidul de guvernământ. Asta din acele motive că bugetul pe care îl are el în gestiune este foarte mic și, evident, îi pus în situația ca primarul să întindă mâna guvernării. Asta ar însemna că ceva nu funcționează în sistemul nostru de administrare publică, descentralizarea nu-i efectuată și, evident, primarii sunt puși în situație ca să îngenuncheze, hai să spunem așa, în fața guvernării, să obțină anumite resurse de la bugetul de stat, astfel ca să poată rezolva unele din problemele comunității. Această abordare cred că ar trebui schimbată din principiu, ar trebui să se efectueze descentralizarea, ar trebui de relansat astfel de mecanisme

"ÎN R. MOLDOVA PRIMARIII SUNT PUȘI ÎN SITUAȚIA SĂ ÎNGENUNCHEZE ÎN FAȚA GUVERNĂRII!"

Încât bugetul primăriei să le permită ca să soluționeze problemele locale și, în același timp, să nu fie dependenți de puterea centrală."

Europa Liberă: De ce puterea centrală nu e conștientă că guvernarea locală poate fi de importanță națională și că ar trebui să-i dezlege mâinile și s-o lase cel puțin să-și onoreze promisiunile pe care le face în campania electorală?

Liubomir Chiriac: „Eu n-aș spune că nu-i conștientă, e conștientă puterea centrală și vrea să aibă o anumită influență asupra primarilor, fiindcă la nivel local primarii au influență asupra cetățenilor. În felul acesta, liderii locali pot să aducă mai multe puncte partidului de guvernământ și, evident, chiar dacă trăim într-o Moldovă săracă, mai sunt anumite resurse la nivelul local care sunt gestionate în funcție de anumite condiționări politice. Și iată mecanismul acesta, de fapt, a fost utilizat în permanență, sperăm că cu noua conducere nu se va mai pune în aplicare.”

Europa Liberă: Dar la aceste ale-

Amprentă este, dar jocul complet până la urmă îl fac cetățenii. Ei decid cine ar trebui să fie primar și politicienii au înțeles că un cetățean simplu cred că mai puțin studiază statutul partidului, programul partidului, dar se orientează după personalitatea omului respectiv, după felul în care cel puțin încearcă să propună soluții pentru anumite probleme care există și mai puțin se interesează de ceea ce prezintă el ca program, ceea ce prezintă el ca viziune. Toți cred în omul cu personalitate, cu viziuni, în cel care ar putea să schimbe lucrurile.”

Europa Liberă: Cum se va răsfărânge rezultatul acestor alegeri generale locale asupra guvernării?

Liubomir Chiriac: „Sincer vorbind, cred că înțelegerea politică care există acum nu e temporară...”

Europa Liberă: Ce impact poate să aibă rezultatul acestui scrutin asupra guvernării?

Liubomir Chiriac: „Reprezentanții partidelor respective, chiar dacă au viziuni diferite, ei trebuie să aibă un comportament decent, să nu-și permită lovituri sub centură sau piedici dure...”

Europa Liberă: Dar ei își testează puterea politică pentru un eventual scrutin parlamentar anticipat, pentru alegerile prezidențiale...

Liubomir Chiriac: „Sigur, sigur, orice politician lucrul acesta îl face indiferent de situație. Pe dânsul îl interesează în primul rând să clarifice care este influența lui asupra cetățenilor și, totodată, ce sprijin poate veni din partea cetățenilor în raport cu politicianul respectiv. Cred că acum toate partidele încearcă să clarifice anumite lucruri, inclusiv tehnologiile electorale, inclusiv reprezentanții pe care îi înaintează, inclusiv viitoarele alianțe care pot să apară pe neașteptate, în orice moment...”

Europa Liberă: Dar admiteți o reconfigurare a puterii în Parlament?

Liubomir Chiriac: „Sigur. Observații și Dvs., în situația în care apar nemulțumiri, inclusiv în public se clarifică anumite lucruri, evident că tot procesul acesta nu poate să dureze până la infinit. La un

moment dat pot să se schimbe, fără ca să dorească ei, lucrurile.”

Europa Liberă: Dar în acordul pe care l-au semnat recent PSRM și ACUM e stipulat că niciunul dintre actorii politici nu are dreptul să facă alianțe, coaliții cu PD și cu deputații Partidului „Șor”.

Liubomir Chiriac: „Bine, când o să cadă coaliția, cade și acordul. Nu știu dacă ei au certitudinea asta, cel puțin eu personal nu am certitudinea că coaliția respectivă o să dureze foarte mult. Noi sperăm că cel puțin problemele care țin de reforma justiției, reforma Procuraturii, problemele centrale vor fi soluționate împreună, dar alegerile locale, evident, au să fie un test pentru majoritatea parlamentară, au să fie un test chiar destul de dur. Haideți să vedem cum au să gestioneze politicienii situația respectivă.”

Europa Liberă: Ce mesaj aveți pentru alegători? Pentru că așa se spune că actorul politic încearcă să manipuleze, încearcă să-i cumpere votul, încearcă să-l ademenească cu o pungă electorală, cu 100 de lei, ce sugestie

aveți pentru cel care va ține buletinul de vot în mână la 20 octombrie?

Liubomir Chiriac: „Actorul politic e în drept să aplice orice tehnologie electorală ca să-i aducă mai multe voturi, și el le aplică. Cetățeanul trebuie să fie foarte atent în raport cu mesajele care vin, în raport cu oamenii care promovează aceste mesaje, în raport cu ceea ce vor să schimbe ei la nivel local, inclusiv în Chișinău. Aici aș vrea să punctez un banc: *Un cetățean vine la magazinul de pălării. Vânzătorul îi aduce 100 de pălării și el alege una. La întrebarea cât trebuie să achite, vânzătorul îi spune: „Nimic, asta-i pălăria Dvs.”* Știți, să nu se întâmple că cu ceea ce am venit, cu aceea pleacă. Votul depinde în mare parte de cetățeanul care este conștient, care își dă seama că el poate schimba lucrurile la nivel local, încredințându-i politicianului respectiv acest mandat.”

Europa Liberă: Ce preț are promisiunea pe care o face politicianul, concurentul?

Liubomir Chiriac: „Se promet foarte multe lucruri la care iarăși trebuie să fim atenți. Știți că drumul cu intenții bune duce în iad. Promisiuni evident că sunt. Haideți să vedem cum politicienii încearcă să soluționeze problemele cu care nemijlocit se confruntă oamenii. Așa cum am spus de la bun început – drumuri, apeduct, canalizare și foarte multe alte probleme. Eu aș sugera, în primul rând, ca să nu pierdem tinerii care pleacă masiv de la noi, să se găsească posibilități pentru ca să aibă locuri de muncă, să permită să se desfășoare anumite activități de business la nivel local, fiindcă în situația în care nu se vor găsi mecanisme pentru a implica tinerii în viața socială, în viața economică, în viața culturală din republica noastră, mă tem că Moldova n-o să aibă mari sorti de izbândă. Așa că primarul, în primul rând, ar trebui să se gândească la faptul cum implică tinerii, cum tinerii respectivi vor avea de zămislit ceva la nivel local. Asta ține de responsabilitățile lui, ține de responsabilitățile consiliilor locale, indiferent de culoarea politică, cred că fiecare dacă ar dori să rezolve problemele respective, ele pot fi rezolvate. Eu mi-aș dori să văd un oraș, spre exemplu dacă ne uităm la Chișinău, cu foarte mulți tineri, cu tineri care au idei, care merg dimineața la serviciu, vin seara acasă; un Chișinău cu o viață culturală foarte intensă, foarte dinamică, un Chișinău în care tinerii fac sport și, totodată, se implică foarte activ în viața socială. De aceea sper că la alegerile locale nu vom mai fi indiferenți față de situația care există și se vor prezenta la urnele de vot.”

Europa Liberă: Credeți că în acest scrutin se va vorbi mai mult despre moralitate, integritate, onestitate?...

Liubomir Chiriac: „Dar nu s-a vorbit în niciun scrutin, chiar dacă s-a vorbit, nu s-a tras mare atenție. Ei bine, în linii mari s-a vorbit întotdeauna: fără corupție, corupția a existat; fără delapidări, delapidările au existat. Cred că nu sunt temele care vor fi abordate de către politicieni.”

Europa Liberă: Dar pe care trebuie să pună accent alegătorul?

Liubomir Chiriac: „Pe care trebuie să pună accent alegătorul? Agenda, din păcate, n-o face cetățeanul, o fac politicienii; când cetățeanul o să impună o anumită agendă politicienilor, atunci lucrurile au să se schimbe.”

geri locale se alege persoana sau se alege partidul?

Liubomir Chiriac: „La alegerile locale de cele mai multe ori se alege, de fapt, persoana, nu și în cazul Chișinăului. În localitățile Republicii Moldova, oamenii aleg persoana pe care o cunosc – că-i mai gospodar, că-i mai omenos, ca-i mai bine intenționat, că are rezultate în business, are rezultate în domeniul pe care îl reprezintă, dar iată din punctul acesta de vedere anume cei care sunt mai activi, mai dinamici, au anumite viziuni la nivel local, sunt cooptați de partide, pentru ca să reprezinte un anumit partid. Și în felul acesta, partidul își rezolvă mai multe probleme la nivel local, fără ca să facă foarte multe eforturi.”

Europa Liberă: Dvs. ziceți că la Chișinău e altceva. De ce doar la Chișinău? De ce nu și la Comrat, și la Bălți? Probabil că vă referiți și la geopolitică.

Liubomir Chiriac: „Da, geopolitica evident că-și lasă amprenta, dar nu în măsura în care să facă jocul complet.

PRIMARUL, ÎN PRIMUL RÂND, AR TREBUI SĂ SE GÂNDEASCĂ LA FAPTUL CUM IMPLICĂ TINERII, CUM TINERII RESPECTIVI VOR AVEA DE ZĂMISLIT CEVA LA NIVEL LOCAL. ASTA ȚINE DE RESPONSABILITĂȚILE LUI, ȚINE DE RESPONSABILITĂȚILE CONSILIILOR LOCALE, INDIFERENT DE CULOAREA POLITICĂ, CRED CĂ FIECARE DACĂ AR DORI SĂ REZOLVE PROBLEMELE RESPECTIVE, ELE POT FI REZOLVATE.

CALM A FOST AUZIT – BANII PENTRU DRUMURI VOR AJUNGE ÎN TOATE LOCALITĂȚILE INCLUSE ÎN PROGRAMUL DRUMURI BUNE!

Pentru lucrările de întreținere a drumurilor publice se preconizează până la finele anului 2019 să fie utilizate mijloace financiare din Fondul Rutier în volum total de 322 milioane de lei, ceea ce reprezintă o creștere cu 114 milioane față de alocațiile prevăzute anterior. Declarația a fost făcută de Ministrul Economiei și Infrastructurii Vadim Brînzan în cadrul ședinței Guvernului din 25 septembrie.

Cât privește Drumuri Bune, deși inițial a fost preconizată suma de 1,7 miliarde lei, programul a fost bugetat doar cu 950 milioane de lei, dintre care 280 milioane lei au fost utilizate anul trecut, iar 670 milioane de lei urmează să fie utilizate anul acesta. Potrivit ministrului, în vederea alocării echitabile a mijloacelor bănești pentru întreținerea și reparația drumurilor, ca urmare a consultațiilor multiple cu Congresul Autorităților Locale din Moldova, s-a luat decizia de a realoca mijloacele în cadrul contractelor care existau deja cu companiile de reparație a drumurilor. „Sunt aceleași contracte și aceleași destinații, unicul lucru pe care trebuie

să-l facem este de a realoca mijloacele ținând cont de faptul că nu sunt 1,7 miliarde lei, ci 950 de milioane de lei, iar banii trebuie distribuiți după niște criterii echitabile, de care nu s-a ținut cont.”

Premierul Maia Sandu a declarat că Guvernul nu a putut să anuleze licitațiile care deja avuseră loc, contractele fiind semnate cu 11 companii de reparație a drumurilor. „Am încercat în cadrul contractelor semnate cu fiecare dintre aceste companii să redistribuim banii în așa fel încât să oferim resurse și localităților care au fost private de acest drept.”

Maia Sandu a afirmat că începând cu anul viitor va fi un alt meca-

nism de distribuire a banilor pentru APL. „Vom avea o formulă foarte clară pe care o vom conveni împreună cu APL, care să țină cont de numărul de locuitori, de starea drumurilor în localități și nu de culoarea politică. Cel mai important, o să alocăm acești bani pentru ca primarul împreună cu comunitatea să decidă care sunt străzile care vor să le repare, ce achiziții fac, să angajeze ei companii de reparație, dacă vorbim despre descentralizare.”

Premierul a solicitat ministrului Economiei și Infrastructurii să colecteze informații despre calitatea reparațiilor pe care le face fiecare companie de reparație a drumurilor. „Vom crește investițiile în re-

parațiile drumurilor și vrem să știm cine sunt operatorii care lucrează calitativ și cine sunt cei care trebuie incluși în lista neagră, cu care statul să nu mai lucreze, pentru a nu irosi banii publici. Trebuie să avem un mecanism foarte clar prin care să fie verificată calitatea lucrărilor.”

În aceeași zi, reprezentanții CALM au participat la ședința organizată de Ministerul Economiei și Infrastructurii, prezidată de secretarul de stat Svetlana Dogotaru, în cadrul căreia au fost analizate criteriile de distribuire a resurse-

neechitabile, iar autoritățile publice locale să aibă puterea de decizie în acest domeniu. De asemenea, CALM a propus ca taxa pentru utilizarea drumurilor să fie transferată integral către autoritățile publice locale, astfel sumele pe care le vor primi APL pentru reparația drumurilor se vor dubla comparativ cu cele primite anterior. Un criteriu de care trebuie să se țină cont la distribuirea banilor este numărul de locuitori. Un alt aspect asupra căruia CALM a insistat este ca aceste sume să poată fi utilizate și în

lor financiare pentru întreținerea, reparația și modernizarea străzilor și drumurilor locale. CALM a prezentat mai multe propuneri de modificare a cadrului normativ care ar permite evitarea distribuiri

următorul an bugetar, la discreția autorităților locale. Ministerul Economiei și Infrastructurii urmează să creeze un grup de lucru în cadrul căruia vor fi dezbătute aceste propuneri.

EXPERTUL CALM ALEXANDRU MORCOV:

„PRIMARI NU TREBUIE SĂ UMBLE PE DRUMURI CU MÂNA ÎNTINSĂ”

La 16 septembrie, experții Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM) au fost invitați în premieră să participe în cadrul Consiliului Fondului Rutier. Aceasta este o etapă importantă în procesul de creare a unui dialog instituționalizat în procesul de distribuire a Fondului Rutier din Republica Moldova. Reprezentanții Administrației de Stat a Drumurilor și ai Ministerului Economiei au prezentat informații privind proiectele ce sunt în procesul de realizare, dar și etapa de absorbție a banilor, creditelor și granturilor externe ce se investesc în reabilitarea, întreținerea și modernizarea drumurilor și străzilor naționale și a celor locale. De asemenea, în cadrul ședinței a fost prezentat proiectul Hotărârii de Guvern în care este stabilit că în cadrul Programului Drumuri Bune II vor fi asigurate cu surse financiare toate localitățile incluse inițial în cadrul acestuia, prin hotărârea de Guvern nr. 206. Primăriile care anterior au fost excluse din cadrul acestui program și nu le-au fost alocate resurse vor primi acum câte 227 mii lei. CALM salută această decizie a Guvernului și amintește că a solicitat în repetate rânduri ca fondurile din cadrul acestui, dar și altor programe naționale să fie distribuite proporțional și echitabil tuturor unităților administrativ-teritoriale, acesta fiind un drept constituțional al fiecărui cetățean de a beneficia în egală măsură de sursele financiare ale bugetului de stat. Descentralizarea parțială a Fondului Rutier, devenită posibilă datorită insistențelor Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM), a generat reparația multor drumuri din satele noastre. Totuși, deoarece mai bine de două decenii nu au fost alocate fonduri pentru renovarea drumurilor locale, mai e mult până vom avea în acest domeniu rezultate de necontestat. Programul „Drumuri Bune”, cu condiția excluderii centralizării acestuia, ar oferi posibilitatea APL să repare, dar și să întrețină drumurile locale. Despre distribuirea banilor din cadrul acestui fond în anul curent este interviul cu expertul CALM Alexandru Morcov.

Care este soarta Programului „Drumuri Bune” în condițiile în care pentru anul 2019, acesta a fost aprobat cu un deficit de peste un miliard de lei?

Alexandru Morcov: Investițiile în infrastructură, în reparația drumurilor și străzilor din localitățile noastre sunt foarte necesare. Acestea sunt vitale mai ales pentru zonele rurale, unde mai bine de 25 de ani nu a fost efectuată nicio lucrare importantă de renovare, autoritățile locale având acces destul de limitat la fonduri prevăzute pentru asemenea procese, mai ales pentru construcția capitală a drumurilor. CALM din start a vorbit despre o greșeală strategică a proiectului „Drumuri Bune”, deoarece contrar tuturor strategiilor și altor documente aprobate de descentralizare, totuși a fost un program destul de centralizat, decizia autorităților publice locale în acest sens fiind una foarte limitată. Deseori nici nu s-a ținut cont de deciziile APL privind selectarea porțiunilor de drum care se propunea să fie reparate. Conform datelor Ministerului Economiei, pentru anul acesta, inițial au fost aprobați pentru acest program 1,7 miliarde de lei. Surse disponibile identificate în bugetul de stat au fost de circa 900 milioane de lei, dintre care circa 270 milioane au fost contracte încheiate în anul 2018 pentru a fi realizate în 2019. Astfel, disponibilă era suma de circa 670 milioane de lei.

A existat dilema privind distribuirea acestor bani, CALM-ul pledând pentru ca măcar acum toate APL să beneficieze de resurse...

Alexandru Morcov: Acest subiect a fost discutat pe larg în cadrul CALM și s-a luat decizia ca

banii să fie distribuiți per capita, este un drept constituțional al fiecărui cetățean de a beneficia în egală măsură de sursele bugetare. CALM a insistat ca acești bani să fie distribuiți ținându-se cont de numărul de locuitori, fără a fi stabilit un anumit plafon. Până la urmă, decizia finală a aparținut Guvernului Republicii Moldova, iar din afirmațiile oficialilor înțelegem că banii au fost distribuiți după numărul de locuitori, fiind instituit totuși un plafon minim de 300 de mii lei. Astfel, autorităților locale care după numărul de locuitori le-au revenit mai puțin de 300 mii lei nu au beneficiat de bani din cadrul programului „Drumuri Bune”. Potrivit datelor prezentate de Ministerul Economiei, circa 25% din localitățile Republicii Moldova au rămas fără aceste surse financiare. Responsabilii de la Ministerul Economiei au argumentat că a fost necesar de a stabili acest plafon din raționamente economice, deoarece transportarea tehnicii și utilajului ce sunt utilizate la reparația drumurilor este o procedură destul de costisitoare și nu se răscumpără în cazul investițiilor mici. CALM consideră în continuare că nu este corect ca de la nivel central să fie efectuate asemenea programe, acești bani ar urma să fie distribuiți autorităților locale, iar acestea să decidă ce porțiuni de drum, când și cum le repară și le întrețin. Sunt mai multe aspecte ce urmează să le discutăm cu Guvernul și Ministerul Economiei pentru a identifica formula optimă ce sperăm că va fi aplicată începând cu anul viitor și observăm că reprezentanții Guvernului manifestă deschidere față de schimbarea lucrurilor.

Ministrul Economiei Vadim Brînzan spunea în cadrul unei întrevăderi cu reprezentanții CALM că primarii nu ar trebui să vină la Chișinău pentru a cerși aceste resurse...

Alexandru Morcov: Dl ministru are perfectă dreptate, primarii nu trebuie să umble pe drumuri cu mâna întinsă. În esență, aceste surse ar fi corect să fie distribuite după niște criterii foarte clare și echitabile, iar APL să le utilizeze la discreția lor.

Au autoritățile locale capacitatea de a gestiona acești bani, pentru că există și anumite teme în această privință?

Alexandru Morcov: Sunt teme neîntemeiate, autoritățile centrale au mai puțină capacitate decât cele locale. Noi putem la nesfârșit să ne plângem că APL nu au capacitate, atât timp cât nu le oferim posibilitatea de a se dezvolta. E ca și în cazul unui copil pe care îl vom duce în cărucior până la 18 ani și acesta nu va putea merge până nu îl vom lăsa să se pornească singur.

Pe de altă parte, practica ne demonstrează că banii distribuiți din Fondul Rutier au fost utilizați în proporție de aproape 100%.

Alexandru Morcov: La insistența CALM a fost efectuat acest exercițiu și o parte din resursele Fondului Rutier au fost transmise descentralizat APL. Este un exemplu elocvent când 1 leu investit din bugetul de stat a mai adus 1-1,5 lei din contribuția cetățenilor, pentru că toți vor să aibă drumuri reparate. Acest fapt, dar și alte exemple ne-au demonstrat că autoritățile publice locale au capacitate să implementeze proiecte cu sume impunătoare.

EXPERTUL CALM VIOREL RUSU:

„MIZĂM PE STABILIREA UNUI DIALOG PERMANENT CU GUVERNUL PRIVIND ÎNLĂTURAREA RESTANȚELOR CARE AU RĂMAS ÎN DOMENIUL APL”

Guvernul a aprobat în ședința din 30 august Planul de Acțiuni pentru perioada 2019-2020. Ce prevede acest document în domeniul administrației locale ne spune expertul Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM) Viorel Rusu.

În document se regănesc mai multe propuneri ale CALM-ului...

Viorel Rusu: Am avut discuții destul de constructive privind planul de acțiuni pentru anii 2019-2020. Obiectivul discuțiilor a fost necesitatea consolidării autonomiei locale și descentralizării. De la bun început documentul avea o structură în care nu se regăsea administrația publică locală, iar la insistența noastră, în varianta finală a fost introdus un compartiment aparte dedicat APL, care corespunde planului de activitate a Guvernului, APL și descentralizării. Sigur că ne-am fi dorit ca toate propunerile noastre să se regăsească în acest Plan de Acțiuni, am convenit însă că vom instituționaliza cadrul de consultare cu CALM-ul și astfel vom avea un dialog permanent cu reprezentanții Guvernului privind înlăturarea restanțelor care au rămas în domeniul APL.

Ce angajamente și-a asumat Guvernul?

Viorel Rusu: Crearea unui mecanism instituționalizat de colaborare cu autoritățile APL și structurile lor asociative, așa cum este CALM-ul, așa cum este prevăzut în recomandările Consiliului European. Un alt angajament asumat de Guvern este implementarea corespunzătoare și completă a acțiunilor prevăzute în recomandarea nr 436 din 04.04.2019 a Congresului Autorităților Locale și Regionale a Consiliului European, care include foarte multe aspecte de consolidare a APL și a descentralizării. De asemenea, la insistența CALM va fi

”ÎN SFÂRȘIT, PROPUNERILE CALM S-AU REGĂSIT ÎN PLANUL DE ACȚIUNI. SPERĂM CĂ MĂCAR DE ACEASTĂ DATĂ VA ÎNCEPE PROCESUL DE CONSOLIDARE A AUTONOMIEI LOCALE ȘI DESCENTRALIZĂRII!”

efectuată evaluarea strategiei naționale de descentralizare, care a fost implementată doar parțial. Alte angajamente pe care le-am obținut din partea Guvernului sunt consolidarea autonomiei financiare, de transmitere a competențelor privind stabilirea cuantumului și mecanismul de aplicare a impozitelor și taxelor autorităților locale, revizuirea scutiților care sunt aplicate și care creează pierderi bugetelor unităților administrativ-teritoriale, dar și revizuirea mecanismelor privind redistribuirea impozitului pe venit, în special pe persoanele juridice, adică din activitatea de întreprinzător etc.

Să înțelegem că aceste instrumente vor oferi posibilitatea autorităților locale să fie mai autonome, să se poată dezvolta mai dinamic?

Viorel Rusu: Aceste mecanisme vor crea premise pentru ca autoritățile administrației publice locale, din punct de vedere a competențelor și a resurselor, să fie într-adevăr autonome și independente față de autoritățile centrale. Ne dorim să îmbunătățim situația care există în prezent când APL trebuie să vină cu mâna întinsă la autoritatea centrală pentru a obține niște resurse.

Și alte Guverne și-au asumat angajamente asemănătoare. Cât de încredător sunteți că autoritățile centrale de astăzi vor implementa ceea ce au promis?

Viorel Rusu: Celelalte Guverne au fost mai reticente. Anterior, niciodată nu erau introduse aceste obiective în planurile de acțiuni, totul se oprea la nivel de discuții. Astăzi avem un document care stabilește niște angajamente și acțiuni pentru ambele părți. Acest lucru arată o deschidere a Guvernului actual, urmează să vedem și rezultatul.

În acest Plan de Acțiuni al Guvernului, CALM-ul este menționat foarte des la capitolul parteneri...

Viorel Rusu: Acest lucru arată că noi vom fi participanți la întregul proces, inclusiv prin monitorizarea și oferirea de soluții ce vor fi în beneficiul colectivităților locale.

Autoritățile locale așteaptă de mult timp aceste schimbări...

Viorel Rusu: Noi înaintăm aceste propuneri deja de mai mulți ani, tuturor Guvernelor. În sfârșit, ele s-au regăsit în acest Plan de Acțiuni. Sperăm că măcar de această dată va începe procesul de consolidare a autonomiei locale și descentralizării.

LETONIA OFERĂ OPORTUNITĂȚI DE PROMOVARE A DEZVOLTĂRII LOCALE DIN REPUBLICA MOLDOVA!

O delegație a reprezentanților Congresului Autorităților Locale din Moldova, ai Guvernului și Parlamentului Republicii Moldova a efectuat o vizită de lucru în Letonia, în perioada 23-27 septembrie. Vizita a avut loc în cadrul proiectului „Lucrând împreună pentru a oferi oportunități pentru autoritățile locale și regionale de promovare a dezvoltării în țările partenere ale UE”, implementat de Asociația Autorităților Locale și Regionale din Letonia.

Delegația noastră a avut întâlniri cu reprezentanți ai Asociației Autorităților Locale și Regionale din Letonia, ai Ministerului Finanțelor și ai Parlamentului leton. În cadrul întâlnirilor a fost prezentat cum funcționează sistemul de administrație publică leton, s-a vorbit despre reforma teritorial-administrativă aprobată în 2010, dar și cea care urmează a fi implementată până în 2022.

Secretarul general adjunct al Guvernului Adrian Ermurachi a mulțumit colegilor de la CALM pentru organizarea vizitei în această țară baltică. „Am avut posibilitatea să discutăm cu colegii din Letonia, să adresăm întrebări și să vedem cum lucrează ei, fără a citi rapoarte de zeci de pagini. Și din acest punct de vedere vizita a fost una productivă.” Oficialul a declarat că modelul leton de administrare publică este unul mai avansat și mai eficient decât cel de la noi. „Modelul de relație dintre administrația publică locală și administrația publică centrală este unul din care putem să ne inspirăm.”

În cadrul vizitei în municipiul Livani, expertul CALM Irina Luncașu a rămas impresi-

onată de faptul că în ultimii 14 ani, autoritățile locale au accesat fonduri europene în valoare de peste 42 de milioane de euro. „La o populație de 12 mii de locuitori sunt doar 4 oameni în cadrul departamentului responsabil de scrierea proiectelor. Sigur că acești patru oameni sunt ajutați de către întreaga echipă de la primărie care formată din 40 de angajați. Ne-am convins că atunci când echipa se implică multe lucruri pot fi realizate.”

Deputatul Petru Frunze a afirmat că delegația RM a avut posibilitatea să cunoască modul de administrare a bugetelor locale, dar și despre implementarea reformelor făcute anterior. „Ni s-a explicat care sunt părțile pozitive și negative ale acestora. Cred că

LETONIA OFERĂ OPORTUNITĂȚI DE PROMOVARE A DEZVOLTĂRII LOCALE DIN REPUBLICA MOLDOVA!

la noi sunt prea multe consilii raionale și prea mulți bani se cheltuie nejustificat. În Letonia există o descentralizare a finanțelor publice în beneficiul autorităților locale și personal am înregistrat o inițiativă legislativă în speranța că comunitățile locale din Republica Moldova vor prelua exemplul Letoniei și astfel vom avea posibilitatea să oferim APL ceea ce este generat ca venit din partea locuitorilor comunităților, deoarece nu este corect ca toate impozitele să fie centralizate.”

Șeful secției Direcției Politici Fiscale și

nul și Parlamentul asupra acestor aspecte.”

Expertul CALM Viorel Rusu a amintit că ultima reformă efectuată în Letonia a avut loc în 2010. „Atunci a fost lichidat nivelul II și optimizat nivel I până la 119 unități administrativ-teritoriale. Acum se pregătește o noua reformă și se intenționează să fie între 36 și 40 unități administrativ-teritoriale. Este o decizie discutabilă. Autoritățile locale nu susțin aceste reforme afirmând că nu au fost consultate. Mi-am creat impresia că această inițiativă este promovată de sus în jos, fiind

Vamale în cadrul Ministerului Finanțelor Dorel Noroc a afirmat că reforma administrativ-teritorială nu trebuie făcută peste noapte. „Aș fi fericit dacă inițiatorul acesteia nu ar fi politicul, dar ar fi, de exemplu, CALM-ul.” Dorel Noroc a fost de părere că CALM-ul ar trebui să vină cu o opțiune despre cum ar trebui să arate unitățile administrativ-teritoriale din RM, fiindcă în cazul în care va fi politizat acest subiect există riscul să nu beneficiem de o reformă veritabilă.

mai mult o decizie politică a coaliției de guvernare din Letonia.” De asemenea, expertul a menționat că nu au fost făcute studii despre cum va influența această reformă asupra serviciilor prestate cetățenilor, deoarece nu le poți presta pe toate cu ajutorul serviciilor informaționale, multe dintre ele necesită prezența fizică a persoanelor.

Cât privește sistemul de impozitare, funcționarul a declarat că în Țările Baltice există o concurență pentru a face impozitarea mai accesibilă. „Noi dorim ca impozitele pe bunurile imobiliare și impozitele funciare să fie acordat total autorităților locale. În Letonia există limită maximă și un interval minim și maxim și cred că ar fi corect să stabilim și la noi acest interval, rămâne să decidă Guver-

Expertul CALM Viorel Gîrbu a vorbit despre faptul că economia noastră este mult mai slabă comparativ cu economia Letoniei și, în consecință, autoritățile statului leton au posibilități mult mai mari să intervină, să promoveze politici la nivel central și local. „APL din RM au un spațiu de manevră foarte îngust. Cred că principala lecție pe care ar trebui să o învățăm de la letoni este consecvența și dorința de a reuși. Avem nevoie de politici coerente și de o societate unită.”

FĂRĂ DESCENTRALIZAREA GREU DE ATINS OBIECTIVELE

La 5 și 6 septembrie, la Kiev, Ucraina s-au reunit reprezentanții ai asociațiilor autorităților locale din țările Europei de Sud-Est, membri ai PLATFORMA – organizație pan-europeană de pe lângă Consiliul Municipaliților și Regiunilor din Europa și NALAS - rețeaua asociațiilor autorităților locale din sud-estul Europei, reprezentanți ai UE, Comitetului Regiunilor și CEMR.

PRELUAREA UNOR ANUMITE MODELE NU ESTE CEA MAI BUNĂ SOLUȚIE

„Principala concluzie pe care am desprins-o în rezultatul acestei vizite este că toate aceste trei țări, în mare parte, au o evoluție specifică și diversă. Încă o dată se confirmă faptul că preluarea unor anumite modele nu este cea mai bună soluție.” Directorul executiv al CALM a explicat că din

Subiectele abordate în cadrul evenimentului ce s-a desfășurat în incinta Primăriei orașului Kiev au fost descentralizarea și reforma administrației publice locale în cele trei țări-membre ale Parteneriatului Estic, semnarea ale Acordului de asociere: Republica Moldova, Ucraina și Georgia. Aceste state au fost reprezentate de către directorii executivi ai asociațiilor autorităților locale care au făcut o retrospectivă a situației existente în acest domeniu. De asemenea, au fost abordate relațiile dintre aceste asociații și partenerii de

punct de vedere conceptual și al experienței în efectuarea reformelor, comparativ cu cele două state, Republica Moldova are o experiență bogată. „În statul nostru de 25 de ani au început reformele în domeniul administrației publice locale, la noi se vorbește de mai mult timp despre Carta Europeană a autonomiei locale, despre sensul prevederilor din acest document. De asemenea, Constituția prevede descentralizarea și autonomia locală, am făcut multe reforme, inclusiv unii pași înaintea, alții înapoi etc.”

dezvoltare, dar și rolul dialogului instituționalizat în promovarea reformelor din aceste regiuni. Totodată, a fost prezentată reforma care are loc în Ucraina, fiind scoase în evidență carențele din cadrul acestui proces.

Participanții la eveniment au luat cunoștință cu instrumentele de monitorizare și de evaluare a procesului de descentralizare din Sud-Estul Europei, elaborate de către experții NALAS în urma realizării mai multor studii, stabilind astfel care este gradul de descentralizare în țările din această zonă a Europei, cum ar fi România, Bulgaria, Albania, dar și Republica Moldova. Potrivit directorului executiv Viorel Furdul, reprezentantul CALM la conferința regională de la Kiev, acestea sunt niște instrumente foarte utile în dialogul autorităților locale cu factorii de decizie din țările lor, pentru a demonstra unde suntem.

MAREA PROBLEMĂ A REPUBLICII MOLDOVA ESTE LA CAPITOLUL DE IMPLEMENTARE A ACESTOR REFORME

Viorel Furdul a fost de părere că în raport cu vecinii noștri, pe domeniul conceptual și al mentalității noi am avansat foarte mult, deoarece Ucraina a început recent aceste reforme. Georgia are mai multă experiență în această privință, dar acolo e un alt specific. „Marea problemă a Republicii Moldova este implementarea acestor reforme, prea multe lucruri rămân doar la nivel de declarații, legi, programe guvernamentale, aceste lucruri fiind reconfirmate și în raportul Congresului Puterilor Locale și Regionale al Consiliului Europei din aprilie 2019. A doua problemă majoră a RM este lipsa descentralizării financiare. Experi-

ȘI CONSOLIDAREA AUTONOMIEI LOCALE VA FI FOARTE DE DEZVOLTARE ȘI EUROPENIZARE A STATELOR NOASTRE!

ența demonstrează că pe parcursul a zeci de ani s-au transferat către APL multe obligații, nu însă și instrumentele, în special cele financiare, pentru a putea fi executate.”

E MULT MAI UȘOR SĂ CONTROLEZI POLITIC UN NUMĂR MIC DE AUTORITĂȚI LOCALE

Directorul executiv al CALM a amintit că în Georgia s-a făcut o reformă administrativă radicală, numărul celor circa 800 de unități administrativ teritoriale reducându-se la 60. „Ca rezultat s-au centralizat enorm lucrurile din punct de vedere administrativ, financiar, economic, au fost îndepărtate serviciile de cetățeni. Deși cineva încearcă până acum să aducă această țară drept exemplu, acolo cum se schimbă puterea, 99% din pri-

sa, fiind necesar un dialog foarte serios între diferiți actori, pentru a ajunge la un consens general privind direcția în care trebuie să ne mișcăm în domeniul reformei administrației publice locale. „Este important să conștien-

mari și reprezentanții Consiliilor devin membri ai partidului care a câștigat alegerile, adică a dispărut diversitatea politică la nivel local, deoarece e mult mai ușor să controlezi un număr mult mai mic de autorități locale. O altă problemă majoră este că în rezultatul acestei reforme, în Georgia a suferit foarte mult mediul rural. Un asemenea model nu este unul viabil pentru RM, deoarece peste 50% din populația statului nostru locuiește în mediul rural”, a fost de părere Viorel Furdui.

În cazul Ucrainei s-a ales strategia de amalgamare voluntară, observându-se și unele tendințe pozitive. Totuși, în cadrul evenimentului de la Kiev, unii primari de orașe și-au exprimat marea îngrijorare în legătură cu realizarea acestei reforme și întârzierea unor anumite procese promise. „La această etapă există o mare neconcordanță între această reformă și descentralizarea financiară, dar și a procesului de delimitare a terenurilor, transferurilor terenurilor în proprietatea administrației locale, probleme la modul de acordare a unor subvenții, mărirea acestora fiind negociabilă și astfel existând spațiu mare de manevră pentru influența politicului. Un alt regres pe care RM l-a depășit mulți ani în urmă este că în Ucraina terenurile nu se dau în proprietatea unităților administrativ-teritoriale, ele fiind doar administrate de către APL»

ÎN ACESTE ȚĂRI DESCENTRALIZAREA TREBUIE SĂ DEVINĂ UN ELEMENT FUNDAMENTAL

Potrivit directorului executiv al CALM, concluzia ar fi că unele elemente ar putea fi preluate și dintr-o țară și din cealaltă dar, cu siguranță, fiecare stat are de parcurs calea

sa, fiind necesar un dialog foarte serios între diferiți actori, pentru a ajunge la un consens general privind direcția în care trebuie să ne mișcăm în domeniul reformei administrației publice locale. „Este important să conștien-

tizăm și faptul că fără o adevărată administrație publică locală, fără o atenție deosebită față de descentralizare și de consolidare a autonomiei locale, pentru aceste state va fi foarte greu de atins alte obiective, inclusiv de dezvoltare economică și socială.” Acest mesaj a fost reiterat de către Viorel Furdui în cadrul reuniunii reprezentanților asociațiilor APL din Europa de Sud-Est, directorul executiv subliniind faptul că pentru țările din Parteneriatul Estic, cu o centralizare excesivă, ca urmare a trecutului lor din Uniunea Sovietică, descentralizarea trebuie să devină un element fundamental, alături de justiție, lupta cu corupția, drepturile omului, mass-media etc.

„Din păcate, observăm în relația noastră cu partenerii de dezvoltare că domeniul precum reforma administrației publice locale și descentralizarea sunt pe plan secundar, iar acest lucru influențează negativ modul cum evoluează lucrurile în țările noastre. Pentru că UE, SUA, Germania sau alți parteneri nu atrag suficientă atenție asupra acestor aspecte în relația cu guvernele naționale și guvernele naționale vor continua să considere că acestea sunt domenii mai puțin importante în procesul de democratizare și

onale și guvernele naționale vor continua să considere că acestea sunt domenii mai puțin importante în procesul de democratizare și

de dezvoltare a țărilor. În rezultat avem exemplul RM, unde de zeci de ani nu se implementează reformele și totul rămâne la nivel declarativ, fără progrese importante. Avem realitățile din Georgia și Ucraina, a unor reforme nefinalizate, necomplete, iar ca rezultat avem de suferit cu toții, deoarece lucrurile nu evoluează așa cum ne dorim», a punctat Viorel Furdui.

În altă ordine de idei, directorul executiv al CALM a afirmat că reprezentanții autorităților locale din cadrul NALAS și PLATFORMA se întrunesc periodic, tematicile fiind diverse. „În ultimii ani vedem anumite progrese în ceea ce privește atitudinea față

de administrația publică locală. Acum un an Parlamentul European a vorbit despre derapajele din domeniul democrației din RM și a recomandat susținerea societății civile și a APL. Este destul de semnificativ acest lucru. Totodată, se vorbește tot mai des despre accesul direct la mai multe fonduri europene și diversificarea acestora pentru APL, fără implicarea prea mare a guvernelor naționale. Observăm că tot mai mulți donatori încearcă să meargă direct către APL. În ultimii ani USAID, PNUD implementează diverse proiecte cu APL din RM. În curând și Elveția va coopera cu APL. Sunt niște rezultate care se

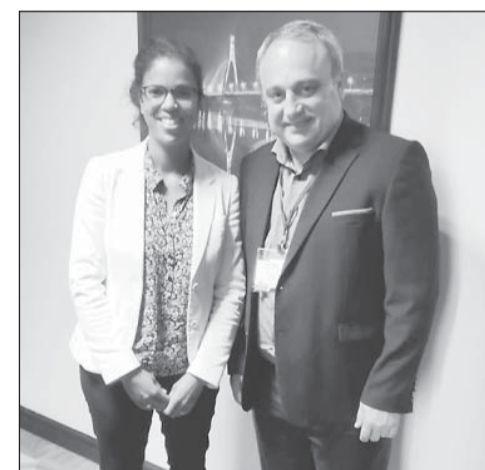
venituri proprii modeste, cu capacitate administrativă, financiară foarte limitată etc. Acest lucru ne permite să deschidem ochii guvernanților noștri pentru a întreprinde măsurile necesare. Efecte și rezultate sunt, rămâne să le fructificăm împreună cu colegii noștri din regiune”, a adăugat directorul executiv al CALM.

ÎN 2020 CALM VA DEȚINE PREȘEDINȚIA NALAS

Amintim că în 2020 CALM-ul va prelua președinția rotativă a asociației autorităților locale din sud-estul Europei NALAS. Este o mare responsabilitate și o onoare pentru Republica Moldova, astfel de evenimente având loc o dată la zece ani. Astfel, pe parcursul anului 2020 adunarea generală a NALAS, dar și alte activități se vor desfășura în Republica Moldova, anume datorită deținerii președinției acestei organizații de către CALM. „Va fi o oportunitate de a promova toate aceste instrumente în raport cu administrația centrală, de a face mai bine cunoscută activitatea NALAS, dar și care sunt beneficiile țărilor-membre ale acestei organizații. Acest lucru înseamnă mai multă vizibilitate și cunoaștere a Republicii Moldova, a situației care există în statul nostru în raport

cu celelalte țări membre din Sud-Estul Europei care, fie au statut de țări-membre ale Uniunii Europene, fie au statut de țări-candidate pentru aderarea la UE.”

Viorel Furdui a scos în evidență faptul că deținând președinția NALAS, Republica Moldova ar putea să aibă o mai bună comunicare cu principalul nostru partener de dezvoltare – Uniunea Europeană. „În afară de aceasta, noi, reprezentanții APL, vom avea posibilitatea să aducem la cunoștință obiectivele noastre înalților demnitari cu funcții de răspundere ai UE care vor veni la Chișinău, care sunt viziunile noastre privind integrarea în acest circuit de dezvoltare a comunităților noastre locale. De asemenea, vom avea și mai multe oportunități de a promova dezideratele noastre de ani de zile: mai multă autonomie locală, mai multe fonduri pentru autoritățile publice locale, dar și schimburi de experiență, cunoștințe, ceea ce ne va ajuta să ne apropiem de standardele europene, acestea fiind și aspirațiile majorității autorităților locale din Republica Moldova.”

„FESTIVALULUI CULTURAL AL ROMÂNILOR DE PRETUTINDENI“: PUNTE DE LEGĂTURĂ DINTRE PRIMĂRIILE DIN REPUBLICA MOLDOVA ȘI ROMÂNIA!

La Complexul Cultural Vatra a avut loc reuniunea autorităților locale și centrale din Republica Moldova și România. Aleșii locali de pe ambele maluri ale Prutului au făcut schimb de experiență, au vorbit despre barierele legislative ce nu permit fortificarea relațiilor APL din cele două state, impedimentele la aplicarea proiectelor comune cu finanțare românească sau europeană, nenumăratele proceduri birocratice la trecerea frontierei a loturilor de carte românească sau alte donații, necesitatea dezvoltării locale și a serviciilor, importanța proiectelor comune și stabilirea de noi parteneriate.

Ambasadorul României în Republica Moldova Daniel Ioniță a vorbit despre relațiile speciale dintre România și Republica Moldova, ghidate de un parteneriat strategic pentru susținerea parcursului european al R.M. „Acest parteneriat aduce o serie întreagă de oportunități care se simt la toate nivelurile. Este important să lucrăm în continuare poate și cu mai multă hotărâre pentru a face pe zi ce trece ca cele două maluri ale Prutului să se apropie, iar acest lucru este posibil prin multitudinea de proiecte ce le avem în derulare”, a afirmat Excelența Sa menționând că se poate mai mult. Daniel Ioniță le-a sugerat aleșilor locali români să utilizeze la maximum oportunitățile oferite de legislația română care le permit să acceseze fonduri pentru derularea în parteneriat a unor proiecte cu localitățile înfrățite din RM. „Lucrați la proiecte în folosul tuturor cetățenilor, ce apropie pas cu pas, zi de zi, Republica Moldova de Uniunea Europeană.”

Secretarul de Stat al Ministerului pentru Românii de Pretutindeni Victor Alexeev s-a arătat impresionat de efortul făcut de primarii din România pentru a se întâlni cu colegii din Republica Moldova. „Există la momentul dat proiecte fundamentale, care vor fi derulate în premieră în Republica Moldova, cu suportul Guvernului României.” De asemenea, Victor Alexeev a afirmat că primarii din România au mai multă experiență în domeniul bunelor practici și aceasta ar fi utilă aleșilor locali din stânga Prutului.

Președintele CALM Tatiana Bădan a afirmat că asociația pe care

o reprezintă dorește și mai multe înfrățiri între localitățile din România și Republica Moldova, dar și mai multe proiecte de dezvoltare locală. „Ne dorim să aducem cât mai multe practici din România și să creștem numărul colaborărilor. Ne dorim servicii mai bune în comunitățile noastre, o dezvoltare locală și o descentralizare veritabilă. România este unul dintre cei mai importanți susținători ai noștri, iar rezultatele proiectelor implementate cu suportul colegilor de peste Prut sunt vizibile de către cetățeni.” Tatiana Bădan a amintit că Asociația Comunelor din România este un partener de nădejde al CALM-ului încă de la creare. „Grație Asociației Comunelor din România și Asociației Orașelor din România am reușit să avem mai multă deschidere din partea structurilor europene, iar vocea autorităților locale din Republica Moldova a devenit cunoscută la nivel european.”

Președintele executiv al Asociației Orașelor din România Ionel Chirița a fost de părere că toate aceste întruniri ale primarilor din cele două state dau rezultate. „Colaborarea în domeniul local și a armonizării administrației este un lucru pe care îl avem în prim-plan. România a făcut pași importanți din punct de vedere al suportului legislativ și cel instituțional și unitățile administrativ-teritoriale din România au cadrul legal să susțină investiții, servicii publice în Republica Moldova.” Ionel Chirița s-a arătat convins de faptul că tot mai multe orașe din România vor realiza proiecte de îmbunătățire a calității vieții în Republica Moldova. Secretarul general al Asociației

ei Comunelor din România (ACoR) Gheorghe Bute a amintit că în 2013 ACoR și CALM au fondat Consiliul Autorităților Locale din România și Republica Moldova, structură comună de coordonare a activităților autorităților celor două administrații, în scopul impulsionării și consolidării procesului de cooperare, transfer de cunoștințe și schimb de experiență între colectivitățile locale din cele două state, în cadrul procesului de descentralizare, modernizare și europenizare. „Ca rezultat al acestei activități avem inițiate peste 200 de înfrățiri ale unităților administrativ-teritoriale din cele state. Ne dorim să avem permanent de partea noastră și cele două Guverne, deoarece periodic sunt puse frâne de a nu ne dezvolta așa cum ne-am dori”, a punctat Gheorghe Bute.

Primarul municipiului Strășeni Valentina Casian a afirmat că până

Directorul executiv al CALM Viorel Furdui a declarat că Consiliul Autorităților Locale din România și Republica Moldova este o platformă foarte bună pentru ca vocea unificată a APL din cele două state să fie auzită în cadrul instituțiilor românești, dar și a celor europene, doar că este nevoie de susținerea acestuia. „De mai mulți ani propunem organizarea unei ședințe comune a Guvernelor Republicii Moldova și României, cu participarea asociațiilor reprezentative ale APL din cele două state, pentru a face o evaluare a situației, a problemelor și necesităților din comunitățile noastre locale.”

Printre propunerile făcute în cadrul evenimentului au fost necesitatea consolidării relațiilor dintre cele două state prin programe și proiecte cu implicarea directă a APL, schimbul de experiență între funcționarii din primării, crearea unui fond special administrat de autoritățile centrale și cele locale, oferirea în cadrul Programului Național de Dezvoltare a României a unor posibilități de cooperare între APL din România și Republica Moldova etc.

în 2011, localitatea pe care o reprezintă nu avea semnat nici un acord de înfrățire și cooperare cu o altă localitate. „Astăzi aveam cinci asemenea acorduri semnate doar cu localități din România. Pe lângă ocazia de a promova localitățile noastre, aceste parteneriate ne oferă șansa de a prelua cele mai bune experiențe și de a le aduce în localitățile noastre.”

GHEORGHE BUTE: „PRIN EFORTUL COMUN AL ACoR ȘI CALM PUTEM AJUNGE MULT MAI DEPARTE”

În cadrul unei vizite oficiale întreprinse în Republica Moldova, secretarul general al Asociației Comunelor din România (ACoR) Gheorghe Bute a vorbit despre realizările comune ale ACoR și Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM).

”PRIN EFORTUL CELOR DOUĂ ASOCIAȚII PUTEM SĂ AJUNGEM MULT MAI DEPARTE. NE-AM DORI SĂ AVEM PERMANENT DE PARTEA NOASTRĂ ȘI CELE DOUĂ GUVERNE, DEOARECE TREBUIE SĂ RECU-NOAȘTEM CĂ DE MULTE ORI SUNT SINCOPE, FRÂNE PUSE DE O PARTE SAU DE ALTA DE A NU DEZVOLTĂ RELAȚIILE AȘA CUM NE-AM DORI NOI!”

În acest context, peste 200 de înfrățiri între unități administrativ-teritoriale din cele două state au fost inițiate.

Potrivit secretarului general al ACoR, un alt lucru realizat a fost modificarea cadrului legal din România în vederea acordării drepturilor autorităților locale din România să finanțeze direct proiecte și activități în localitățile înfrățite din Republica Moldova. „În prezent aceste prevederi legale sunt implementate cu succes, fiind realizate zeci de proiecte care îmbunătățesc activitatea autorităților locale”, a afirmat Gheorghe Bute. Reprezentantul ACoR a menționat că o atenție deosebită a fost acordată cooperării între cele două asociații și diverselor organizații internaționale, dar și demersurilor de susținere a acestor organizații în procesul de semnare a acordurilor de asociere a Republicii Moldova în Uniunea Europeană.

Asociația Comunelor din România și Congresul Autorităților Locale din Republica Moldova au inițiat proiecte comune și caută să găsească în permanență surse de finanțare în domeniul de interes ale ambelor asociații. Un exemplu adus în acest sens de secretarul general al ACoR a fost proiectul „Îmbunătățirea accesului la servicii de calitate adresate cetățenilor”, finanțat de Guvernul Norvegiei și fondurile Uniunii Europene. „Proiectul va fi implementat până la finele anului 2021. În cadrul acestuia, Asociația Comunelor din România va sprijini instruirea a 30 de primari ai CALM în transferul de bune practici.”

De asemenea, Asociația Comunelor a militat pentru participarea membrilor CALM în calitate de observatori permanenți în cadrul activităților Comitetului European al Regiunilor. La lucrările Forumului European al Regiunilor ce au avut loc în perioada 4-5 februarie 2019, delegația României la Comitetul Regiunilor a fost alături de CALM în susținerea consolidării cooperării dintre CALM și Comitetul Regiunilor. „În aprilie 2016 a fost semnat un protocol de colaborare cu filiala CALM din raionul Cantemir. Acțiunea a avut loc în județul Alba și după jumătate de an, în noiembrie 2016, a avut loc vizita unei delegații formată din 45 de primari din RM, fiind semnate mai multe acorduri de înfrățiri, de colaborări între filialele ale ACoR și CALM. În aprilie 2015 a avut loc conferința moldo-română a femeilor primar. Femeile primar din Republica Moldova și România au avut mai multe întâlniri, lucru benefic, care are și rezultate”, a menționat Gheorghe Bute.

Acestea sunt doar câteva dintre realizările comune ale ACoR și CALM, prezentate de Gheorghe Bute în cadrul reuniunii primarilor din România și Republica Moldova ce a avut loc la 15 septembrie la Vatra, Strășeni. „Prin efortul celor două asociații putem să ajungem mult mai departe. Ne-am dori să avem permanent de partea noastră și cele două guverne, deoarece trebuie să recunoaștem că de multe ori sunt sincope, frâne puse de o parte sau de alta de a nu dezvolta relațiile așa cum ne-am dori noi”, a concluzionat secretarul general al ACoR.

ALEȘII LOCALI IDENTIFICĂ MODALITĂȚI DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ PRIN INTERMEDIUL TURISMULUI

Vineri, 20 septembrie, la sediul CALM a avut loc o masă rotundă cu genericul „Potențialul de dezvoltare economică locală prin intermediul turismului rural și cultural din RM”. La eveniment au participat reprezentanți ai APL, experți ai CALM, Duane Beard, asociat principal ME&A, SUA, dar și reprezentanți ai asociațiilor obștești din domeniul turismului. Ședința de lucru a avut loc în contextul inițierii unui concept de proiect în valoare de circa 5 milioane de euro ce va fi finanțat de către USAID și care ar urma să fie lansat pe parcursul anului 2020.

Proiectul este destinat dezvoltării turismului la nivel local, în zonele rurale și în orașele noastre și include asistență tehnică la nivel de politici, de consolidare a capacităților, strategii, dar și granturi pentru antreprenorii mici și autoritățile locale în domeniul precum infrastructura de turism. Duane Beard este expertul care va conceptualiza proiectul și a dorit să afle opiniile primarilor privind problemele și provocările din domeniul turismului, dar și eventuale solu-

ții. Duane Beard este cunoscut APL din Republica Moldova încă din anii 2004-2008, atunci când a fost conducătorul unui alt proiect, ce a vizat consolidarea capacităților APL.

În cadrul evenimentului au fost abordate problemele care există în domeniul turismului, tipurile de turism local ce ar putea fi dezvoltate, oportunitățile ce ar contribui la creșterea ponderii turismului în dezvoltarea economiei naționale dar și locale. De asemenea, au fost prezentate modelele de dezvoltare locală prin intermediul turismului.

Participanții la întrunire au vorbit despre specificul fiecărei localități și importanța identificării resurselor locale ce ar putea fi utilizate pentru dezvoltarea acestui domeniu. Expertul CAL Octav Ivanov a menționat că în Republica

Moldova sunt multe destinații turistice necunoscute care trebuie identificate, promovate și introduse într-un circuit turistic. „Este nevoie de crearea parteneriatelor între agenții economici și APL. Cunoaștem că dezvoltarea turismului

generează crearea locurilor noi de muncă, aduce venituri în localități și contribuie la dezvoltare.”

Potrivit coordonatorului de program în cadrul CALM Alexandru Osadci, este necesară consolidarea capacităților APL, APC, dar și a agenților economici. „Lipsa finanțării pentru dezvoltarea acestui domeniu, a politicilor de stat, dar și necunoașterea limbilor străine de către angajații APL din zonele rurale sunt printre obstacolele ce nu permit ca turismul să se dezvolte.”

Moldova sunt multe destinații turistice necunoscute care trebuie identificate, promovate și introduse într-un circuit turistic. „Este nevoie de crearea parteneriatelor între agenții economici și APL. Cunoaștem că dezvoltarea turismului

domeniu totuși, în această perioadă, numărul turiștilor a crescut nesemnificativ. În Georgia, de exemplu, numărul turiștilor a crescut de 10 ori în ultimul deceniu, ceea ce a adus și venituri semnificative la bugetele locale și cel național.

PRIMARII SUNT LOCOMOTIVELE NEVĂZUTE ALE UNUI STAT!

„13 consilii raionale au relații de colaborare și cooperare cu Consiliul județean Vaslui, ceea ce înseamnă aproape 6 milioane euro finanțări prin programe europene transfrontaliere sau din bugetul consiliului județean Vaslui.“ Declarația a fost făcută de vicepreședintele Consiliului județean Vaslui, Vasile Mariciuc, în cadrul reuniunii

nii aleșilor locali din România și Republica Moldova ce a avut loc la 15 septembrie, la Vatra, Strășeni. Oficialul a sugerat reprezentanților din cele zece județe puternice ale României, printre care Cluj, Constanța și Prahova, să asigure cu mai bune rezultate asemenea colaborări.

Vicepreședintele Consiliului județean Vaslui a menționat că primarii au o misiune nobilă. „Sunt profesor de meserie. Într-o vreme am crezut că nu există o ocupație mai grea pe lumea asta decât filosofia. Înaintând în viață și devenind director am crezut că o ocupație mai complicată pare a fi contabilitatea. Soarta a vrut să ajung și în administrația publică locală și am înțeles că priceperea, dibăcia unui om o reprezintă prestația lui ca primar, pentru că sunt foarte multe chestiuni pe care trebuie să le gestioneze. Domnul primar, împreună cu Consiliul local trebuie să ajungă la un echilibru astfel încât acordurile dar și legile care se fac să capete o întrupare concretă la nivelul localității.“

Potrivit lui Vasile Mariciuc, aleșii locali sunt locomotivele nevăzute, dar din ce în ce mai recunoscute a ceea ce înseamnă o bună administrare a unei localități. „Să nu uitați niciodată că aveți motiv de mare mândrie că lucrați în APL – administrația fiind una din osaturile unui stat modern, alături de sănătate, educație etc.“

În altă ordine de idei, oficialul a afirmat că una dintre bolile noastre este dezbinarea. „Iată de ce mă bucură faptul că la acest eveniment și-au dat întâlnire structuri asociative din cele două state. Satul românesc a fost o unitate extrem de solidă, de comunitate adevărată, de aceea e bine că redescoperim forța și importanța asocierii“, a conchis vicepreședintele Consiliului județean Vaslui.

REPREZENTANȚII APL SUNT INSTRUIȚI CUM SĂ TRANSFORME FENOMENUL MIGRAȚIEI ÎN OPORTUNITATE PENTRU COMUNITĂȚI!

La sediul **Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM)** a avut loc sesiunea de instruire pentru reprezentanții APL privind integrarea migrației în dezvoltarea locală. Evenimentul a fost dedicat localităților ce nu beneficiază de asistența Proiectului PNUD Migrație și Dezvoltare Locală (MiDL), dar manifestă interes de a integra migrația în dezvoltarea locală.

În cadrul instruirii au fost abordate subiecte ce vizează integrarea migrației în strategiile locale, crearea bazelor de date locale pe migrație, lansarea Asociațiilor de Băștinași, implementarea inițiativelor și proiectelor comune, modalități

de colectare de fonduri etc. De asemenea, s-a vorbit despre necesitatea comunicării eficiente dintre membrii asociației băștinașilor, APL și migranți, dar și a consultării membrilor comunității privind identificarea problemelor și soluțiilor comune pentru dezvoltarea localității.

Coordonatorul serviciului Migrație și Dezvoltare Locală din cadrul CALM Irina Luncașu a amintit că toate localitățile Republicii Moldova sunt afectate de fenomenul migrației. „Proiectul Migrație și Dezvoltare Locală a demonstrat că acest fenomen negativ poate fi transformat într-o oportunitate pentru localitățile noastre. În cadrul CALM există serviciul Migrație și Dezvoltare Locală care oferă consultații APL în procesul de

integrare în strategiile locale a domeniului de migrație, crearea bazelor de date, crearea asociațiilor de băștinași, etc. De asemenea, împreună cu proiectul Migrație și Dezvoltare Locală oferim instruirii comune.“

Victoria Ivancioglo, coordonator programe Dezvoltare Instituțională a Proiectului MiDL a afirmat că valorificarea migrației în dezvoltarea locală aduce mai multe beneficii. „Am reușit să dezvoltăm asociații cu implicarea atât a localni-

cilor, cât și a băștinașilor stabiliți în afara localității, dar care aveau un scop comun – de a se implica în dezvoltarea locală. Nu punem accent neapărat pe implicare prin intermediul resurselor financiare, orice experiență ce ar putea contribui la dezvoltarea localității este extrem de utilă, iar când se cumulează aceste eforturi vedem că se obțin rezultate remarcabile.“

În perioada 2016-2018, 38 de primării din Republica Moldova au testat deja și implementat

cu succes noul model de valorificare a migrației la nivel local, cu suportul proiectului PNUD Migrație și Dezvoltare Locală. 35 de primării au fost selectate pentru asistență în perioada 2019-2022, iar alte peste 100 au realizat acțiuni de atragere a migranților în dezvoltarea locală, au lansat ideea de Asociație de Băștinași, au pornit colectarea datelor pe migrație și chiar au reușit să realizeze mici proiecte la nivel local. CALM este partenerul proiectului MiDL.

Scopul pe termen lung al proiectului este crearea unui parteneriat durabil între APL și diasporă, dar și implicarea continuă și participarea migranților în dezvoltarea localităților de baștină.

În perioada 2016-2018, 38 de primării din Republica Moldova au testat deja și implementat cu succes noul model de valorificare a migrației la nivel local, cu suportul proiectului PNUD Migrație și Dezvoltare Locală. 35 de primării au fost selectate pentru asistență în perioada 2019-2022, iar alte peste 100 au realizat acțiuni de atragere a migranților în dezvoltarea locală, au lansat ideea de Asociație de Băștinași, au pornit colectarea datelor pe migrație și chiar au reușit să realizeze mici proiecte la nivel local. CALM este partenerul proiectului MiDL.

MODALITĂȚILE DE EFICIENTIZARE A BIROULUI RELAȚII CU DIASPORA, DISCUTATE LA CANCELARIA DE STAT ÎN COMUN CU PARTENERII DE DEZVOLTARE

Reprezentanții Cancelariei de Stat în comun cu partenerii de dezvoltare ai Biroului Relației cu Diaspora (BRD) au inițiat discuțiile privind identificarea soluțiilor pentru eficientizarea BRD, astfel încât acesta să devină o structură productivă, depolitizată și care să răspundă pe deplin așteptărilor diasporei și planurilor Guvernului referitoare la diaspora. Secretarul General al Guvernului, Andrei Spînu, a prezidat prima ședință a grupului de lucru.

Participanții au accentuat importanța și necesitatea desfășurării consultărilor cu reprezentanții diasporei, menționând că doar astfel BRD va putea crea legături durabile cu cetățenii țării stabiliți peste hotare. Membrii grupului de lucru au propus ca inițial să fie supus consultărilor cu diaspora chiar și actualul Regulament al BRD, pentru a fi siguri că acesta cuprinde direcțiile prioritare de dezvoltare.

Au fost discutate succesele dar și oportunitățile de îmbunătățire ale BRD, începând de la percepția publică și im-

ginea pe care și-a creat-o Biroul în timp și terminând cu proiectele implementate de acesta. Participanții la discuție au menționat că este nevoie de regândit, împreună cu membrii diasporei, modul în care funcționează BRD în prezent. Au fost discutate și planurile de viitor ale BRD. În acest sens, Andrei Spînu a subliniat necesitatea identificării unor mecanisme potrivite și funcționale de colaborare a Guvernului cu diaspora, astfel

încât să asigure participarea unui număr cât mai larg de reprezentanți ai diasporei la consultările publice.

La ședință au fost prezenți responsabili din cadrul Congresului Autorităților Publice Locale, Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, dar și reprezentanți ai partenerilor de dezvoltare, precum Organizația Internațională pentru Migrațiune și Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în Moldova.

36 DE TINERI VOR DEVENI PROMOTORI AI DEZVOLTĂRII LOCALE ȘI VOR CONECTA SEMENII LOR DIN DIASPORĂ LA PRIORITĂȚILE COMUNITĂȚILOR NATALE

36 tineri din localitățile parteneriale ale proiectului „Migrație și dezvoltare locală” se vor alătura Asociațiilor de Băstinași (AdB) existente și vor implica semenii din comunitate, precum și pe cei plecați în străinătate în dezvoltarea localităților natale. Toate acestea au fost agreeate la tabăra de vară „E-drumul ACASĂ”, organizată în perioada 20-22 august 2019 de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), cu sprijinul Guvernului Elveției.

Tinerii, cu vârste între 13-16 ani, au aflat că migrația poate fi oportunitate, iar ei pot contribui la schimbări pozitive în localitatea de baștină. Ei au învățat cum pot participa la dezvoltarea comunității și cum pot implica pe alți tineri, inclusiv pe cei plecați în străinătate.

„PNUD Moldova este o organizație care lucrează pentru oameni și, cel mai important, cu oamenii. Implicarea fiecăruia în acest proces este crucială. Această tabără

susține tinerii care sunt o forță pentru dezvoltare locală. După aceste trei zile, participanții vor pleca adevărați proMotori care vor avea o sarcină pe cât de captivantă, pe atât de responsabilă – să inspire alți semenii pentru a dezvolta localitățile lor de baștină”, a declarat Andrea Cuzyova, reprezentantă rezidentă adjunctă a PNUD Moldova, la deschiderea taberei.

Tabăra a demarat cu o sesiune de redescoperire a identității personale, urmată de întocmirea unei hărți a resurselor locale, unde tinerii au aflat cum pot crea sinergii pentru a implica în proiecte locale băștinașii, oriunde s-ar afla aceștia. Au fost organizate ateliere practice, dedicate instrumentelor inovative precum platformele de crowdfunding sau comunicarea pe rețelele de socializare.

„Asociația Băștinașilor plecați din satul Vorniceni are o experiență de patru ani. Am înțeles că implicarea tinerilor este un element-cheie pentru dezvoltarea locală. Ne bucurăm că a fost inițiat programul „Tinerii pentru acasă”, care dezvoltă aripa tânără a asociației. Împreună putem să comunicăm

online mai eficient cu băștinașii plecați, să organizăm activități inedite pentru consătenii

de toate vârstele”, susține Vera Siminel, președinta AdB Vorniceni.

Începând cu anul 2020, grupurile de inițiativă ale tinerilor implicați în dezvoltarea asociațiilor de băștinași vor putea obține mici granturi pentru diverse proiecte. De asemenea, pentru a stabili mai ușor contacte cu semenii plecați din comunitate, absolvenții taberei din acest an vor participa activ la organizarea taberelor locale pentru copiii din comunitate și cei plecați, începând cu vara anului viitor.

„A fost o experiență deosebită. Plec acasă cu multe idei și planuri: să atrag mai mulți tineri în Asociația de băștinași. Voi discuta cu tinerii din localitate, dar și cu cei care au plecat. Împreună vom gândi și realiza proiecte concrete pentru localitate”, spune Radu Strelciuc, un tânăr orașul Cahul.

Taberele din programul „Tinerii pentru acasă” vor fi organizate trimestrial în perioada anilor 2019-2022, pentru a asigura dezvoltarea continuă și armonioasă a grupurilor de tineri din cadrul Asociațiilor de băștinași. Viitoare ediții vor include tematici precum crowdfunding, vlogging, comunicarea eficientă online și offline, fundraising, implementarea de proiecte.

ÎN 50 LOCALITĂȚI DIN REPUBLICA MOLDOVA S-AU DESFĂȘURAT ZILELE DIASPOREI LA NIVEL LOCAL

Cei peste trei mii de băștinași reveniți temporar în comunitățile natale s-au reconnected la pulsul dezvoltării locale. Ei au participat la ședințe de planificare a priorităților locale, au aflat despre rezultatele a peste 30 de inițiative realizate cu implicarea diasporei și au dat startul altor 45 de proiecte comunitare.

„Deja de patru ani simțim că suntem așteptați acasă cu adevărat. Deși lucrăm peste hotare ne dorim ca orașul Ialoveni să fie frumos și dezvoltat pentru a reveni aici cu drag. Suntem bucuroși că suntem informați despre tot ce se întâmplă în localitate, astfel putem contribui la dezvoltarea localității alături de primărie și orașeni. Am realizat multe împreună. Acum ne propunem să facem înfrățirea primăriei orașului Ialoveni cu cea a

orașului Letterkenny, unde suntem stabiliți. Aceasta va facilita atragerea de proiecte necesare orașului Ialoveni”, susține Tatiana Ciubuc, băștinașă din orașul Ialoveni, stabilită în Irlanda.

Pe lângă întâlnirile de lucru, agenda Zilelor Diasporei la nivel local a inclus evenimente culturale și gastronomice organizate pentru băștinași reveniți acasă: expoziții de confecții artisanale, degustarea bucatelor

tradiționale, masterclass-uri de lutărit, țesut și gătit.

„Zilele Diasporei reprezintă un moment unic când circa o treime din populația locală, plecată din comunitate, împreună cu autoritățile locale,

de băștinași”, susține Valeriu Guțu, primarul comunei Ciorești.

În cele 35 localități partenere ale proiectului PNUD „Migrație și dezvoltare locală” au fost organizate forumuri ale oamenilor de afaceri, la care s-au întrunit circa 600 de antreprenori, pentru a explora potențialul și prioritățile de dezvoltare economică locală.

„Dialogul dintre antreprenori și autoritățile locale contribuie la asumarea unor acțiuni comune de regândire și dinamizare a economiei locale. Aceasta este o precondiție a dezvoltării economiei locale și creării locurilor de muncă decente. Toate acestea pot avea un impact direct asupra deciziei oamenilor de a rămâne sau reveni în țară alături de familiile lor”, spune Andrei Darie, specialist de programe la PNUD Moldova.

Angajații reprezentanțelor teritoriale ale Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă au desfășurat peste 60 de evenimente de prezentare a serviciilor de reintegrare a migranților pe piața muncii din țară.

Tot în cadrul Zilelor Diasporei, a fost organizată tabăra națională „E-drumul ACASĂ”, care a inspirat 36 de tineri să devină promotori ai dezvoltării locale și să-și încurajeze semenii din diasporă la acțiuni dedicate dezvoltării comunităților natale.

Peste 40 de transmisiuni live ale evenimentelor locale pe paginile asociațiilor de băștinași au asigurat efectul prezenței pentru cei care nu au putut participa la evenimente. Astfel, aceștia sunt informați despre deciziile

planifică dezvoltarea comunitară. Asociația de băștinași „Ciorești baștina mea” contribuie la atragerea resurselor importante pentru proiecte de dezvoltare locală în baza planurilor de acțiuni elaborate în mod participativ. În perioada 2018-2019, circa 30 la sută din numărul total al proiectelor realizate în Ciorești au fost atrase și implementate cu suportul Asociației

luate în comunitate și despre cum se pot implica în dezvoltarea locală.

În etapa a II-a a proiectului PNUD „Migrație și dezvoltare locală” sunt implicate 35 localități, alese prin concurs, care învață să valorifice potențialul migrației pentru dezvoltarea locală. Cu un buget total de 6,4 milioane dolari, această etapă se desfășoară în perioada 2019-2022.

REPUBLICA MOLDOVA IMPLICĂ MIGRANȚII ÎN DEZVOLTAREA ECONOMICĂ LOCALĂ ȘI CREEAZĂ SERVICII DE REINTEGRARE PENTRU CETĂȚENII REVENIȚI

35 de localități și 35 de structuri teritoriale pentru ocuparea forței de muncă sunt susținute de PNUD Moldova și Agenția elvețiană pentru dezvoltare și cooperare SDC în crearea unui model nou de dezvoltare economică locală, precum și în prestarea unor servicii calitative de angajare și reintegrare a migranților reveniți.

Acestea sunt rezultatele scontate ale celei de-a doua etape ale proiectului PNUD „Migrație și dezvoltare locală”. Astfel, 25 din 35 de comunități selectate prin concurs vor beneficia de suport financiar în valoare de 60 de mii de dolari fiecare (co-finanțare de 50%) pentru realizarea proiectelor de dezvoltare economică a comunităților.

Totodată, PNUD va continua să coopereze cu Asociațiile de băștinași, în parteneriat cu Congresul Autorităților Locale din Moldova, pentru a susține migranții care doresc să contribuie la dezvoltare locală. Anual, se vor derula programele de granturi „Accelerator” și „Incubator”. Acestea vor oferi Asociațiilor de băștinași posibilitatea finanțării proiectelor locale în baza formulei 1+1, cu granturi în valoare de 1.000 - 10.000 USD (valoarea grantului va fi echivalentă cu contribuția băștinașilor).

„Migrația este o mare provocare pentru țările din Europa de Est, inclusiv pentru Republica Moldova. Ne bucurăm că prin intervențiile Agen-

ției elvețiene pentru dezvoltare și cooperare, în prima etapă a acestui proiect, s-a reușit crearea unui model unic de implicare a migranților în dezvoltarea locală. Sperăm ca în următorii patru ani să fie pus un accent sporit pe dezvoltarea economică locală și să vedem o mai bună reintegrare a persoanelor revenite”, susține Caroline Tissot, directoarea Biroului de cooperare al Elveției în Republica Moldova.

În cadrul primei etape a proiectului PNUD „Migrație și dezvoltare locală” (2015-2018), s-a reușit implicarea a peste 10.000 de moldoveni aflați temporar sau permanent în afara țării. Aceștia au contribuit cu peste 166 de mii de dolari la realizarea a 55 de proiecte de infrastructură și social-economice în 38 de comunități unde au fost create Asociații de băștinași.

„Rezultatele acestui proiect bucură pentru că intervenția răspunde la necesitățile și provocările cetățenilor moldoveni, indiferent de țara unde locuiesc la moment. Or, în centrul acțiunilor sale, PNUD plasează oamenii. Anume acești oameni, fiind susținuți prin politici corecte și coerente ale statului, pot deveni un motor al dezvoltării Republicii Moldova. Următoarea etapă a proiectului este și mai provocatoare – vom urmări să conectăm Diaspora cu dezvoltarea economică locală, prin valorificarea potențialului economic local, astfel creând oportunități de investiții și genera-

toare de venituri pentru populația locală”, a spus Dima Al-Khatib, reprezentantă rezidentă PNUD Moldova.

De asemenea, prin cooperare cu OIM - Agenția ONU pentru Migrație - autoritățile centrale vor fi sprijinite în ajustarea politicilor și legislației naționale pentru a asigura un management mai eficient al migrației în scop de muncă. Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă își va reconfigura astfel serviciile oferite migranților moldoveni, la toate etapele de migrație.

„Dacă în etapa precedentă, cu sprijinul PNUD și Guvernului Elveției, am elaborat Strategia pentru Ocuparea Forței de Muncă 2017-2021, în această etapă, ne vom concentra atenția asupra îmbunătățirii politicilor naționale care susțin migrația temporară, circulară și legală a muncitorilor moldoveni. De asemenea, Direcția pentru ocuparea forței de muncă din municipiul Chișinău va deveni primul oficiu-model care va fi modernizat pentru servicii de ocupare mai calitative”, a declarat Anastasia Oceretnii, secretară de stat la Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

Începând cu anul 2015, autoritățile publice locale au învățat să colaboreze cu migranții pentru a propulsa dezvoltarea locală. Până în anul 2018, acest model de colaborare a fost preluat de peste 100 localități din întreaga țară (15% din numărul total al localităților țării).

„Ne bucurăm enorm că am fost selectați în cea de a II-a etapă a proiectului. Vrem să creăm o asociație a legumicultorilor pentru a fi mai competitivi și a oferi mai multor băștinași șansa de a-și lansa afaceri în acest sector. Doar cu venituri decente putem asigura un trai mai bun pentru populația localității și băștinași”, a spus Feodosia Bunescu, primară de Băhrișeni, Florești.

Etapă a II-a a proiectului PNUD „Migrație și dezvoltare locală”, cu un buget total de 6,4 milioane dolari, se va desfășura în perioada 2019-2022.

CORRESPONDENȚĂ DE PRIMAR

CHINA, LUZHOU, FORUMUL ECONOMIC-CULTURAL - EVENIMENT ISTORIC PENTRU ORAȘUL IALOVENI

În perioada 2-7 septembrie 2019, primarul orașului Ialoveni Sergiu Armașu a participat la Forumul internațional desfășurat în orașul Luzhou, China, la invitația oficială a autorităților chineze. Orașul Luzhou din regiunea Sichuan, China, este cunoscut ca «orașul vinului». În cadrul evenimentului a fost discutată și consemnată conform prevederilor protocolare intenția de înfrățire a localităților Luzhou și Ialoveni. Sergiu Armașu a rămas impresionat de ospitalitatea, potențialul economic/tehnologic și grandoarea evenimentelor organizate de autoritățile chineze, nu întâmplător China este considerată una dintre principalele puteri economice la nivel mondial!

Primarul de Ialoveni a mulțumit organizatorilor și promotorilor relațiilor bilaterale moldo-chineze: domnului Liu Qiang, Primar al orașului Luzhou, domnului Radu Plămădeală, Președintele Centrului Moldo-Chinez de Cooperare Social-Economică și Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM): „O experiență deosebită pentru dezvoltarea unei colaborări durabile cu autoritățile locale și mediul de afaceri din Republica Populară Chineză, pentru valorificarea unor noi oportunități economice, culturale pentru orașul Ialoveni. Orașul Luzhou din regiunea Sichuan, China, este cunoscut ca «orașul vinului». În cadrul evenimentului a fost discutată și consemnată conform prevederilor protocolare intenția de înfrățire a localităților noastre - orașele

Alesul nostru local a pus bazele unei colaborări durabile cu autoritățile locale și mediul de afaceri din Republica Populară Chineză, în vederea valorificării unor noi oportunități economice și culturale pentru orașul Ialoveni.

Întrebat ce am putea să învățăm de la chinezi, primarul de Ialoveni a menționat că infrastructura din China este foarte bine dezvoltată. „Infrastructura rutieră, construcțiile sunt la un nivel mai avansat

decât în unele state europene. Localitățile pe care noi le-am vizitat au mijloace de transport prietenoase mediului, iar Republica Moldova și-a asumat angajamentul ca până în 2030 să reducă emisiile de CO2 cu 30%.” Sergiu Armașu a fost de părere că este o oportunitate de a avea asemenea investitori. De asemenea, primarul s-a arătat interesat de parcurile fotovoltaice și sistemele eoliene. „Parcurile fotovoltaice ne-ar crea oportunitatea de a întreține, cel puțin, instituțiile de stat. Am văzut că în regiunea muntoasă din China la distanță de 500-500 de metri sunt amplasate sisteme eoliene.”

Acordul de înfrățire dintre orașul Ialoveni și Luzhou va fi semnat atunci când partea chineză va întreprinde o vizită în Republica Moldova.

LUZHOU ȘI IALOVENII!. Mulțumim enorm organizatorilor și promotorilor relațiilor bilaterale moldo-chineze, în particular domnului Liu Qiang, Primar al orașului Luzhou, domnului Radu Plămădeală, Președintele Centrului Moldo-Chinez de Cooperare Social-Economică, Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM) pentru referințele utile! De menționat că, elemente ale culturii chineze și culturii Republicii Moldova s-au combinat într-o manieră inedită în cadrul Forumului internațional! Recunosc sincer, am rămas foarte impresionat de ospitalitatea, potențialul economic/tehnologic și grandoarea evenimentelor organizate de autoritățile chineze! Extraordinar! Nu întâmplător China se consideră una din principalele puteri economice la nivel mondial!

VLADISLAV COCIU, PRIMARUL CARE A REALIZAT VREREA PĂRINȚILOR SĂI!

La 23 august, în satul Carahasani, Ștefan Vodă, a avut loc evenimentul de deschidere a Casei de Cultură. Acest lucru a devenit posibil după o lungă perioadă de timp, în perioada privatizărilor din anii 90 edificiul a ajuns în posesia unor agenți economici, chiar dacă clădirile cu menire socio-culturală nu puteau fi înstrăinate de la autoritățile locale. Privatizarea a avut loc în 1994 și până în 2009 clădirea ajunsese într-o stare deplorabilă. Primarul Vladislav Cociu a reușit să reîntoarcă această clădire în gestiunea APL. Pentru alesul local din Carahasani acest obiectiv a fost și o datorie morală, deoarece la inițiativa tatălui său a fost construită Casa de Cultură. „Înainte de a trece în lumea celor drepte, tata mi-a spus să am grijă de Casa de Cultură. Atunci aveam doar 11 ani. Acum patru ani, fiind pe patul de suferință, mama m-a rugat să nu uit ceea ce mi-a spus tata”, ne-a povestit primarul, explicându-ne că singura motivație de a candida pentru al patrulea mandat a fost dorința de a realiza visul părinților săi.

APL din Carahasani, fiind ghidată de alesul lor local, a elaborat proiectul tehnic, studiul de fezabilitate și astfel

s-a reușit construcția unui acoperiș cu șarpantă, ceea ce a permis păstrarea și consolidarea clădirii. „Nu știam de unde să iau un bănuț pentru reparație, dar eram convins că voi reuși. Cred că a fost lucrarea bunului Dumnezeu, deoarece am plătit integral suma de trei milioane trei sute de mii de lei pentru lucrări, am schimbat rețeaua de electricitate, sistemul de ventilație, sistemul de încălzire, am renovat interiorul și exteriorul clădirii. Am avut un sprijin financiar esențial din partea Consiliului local, a Consiliului raional, am avut deschidere din partea Guvernului nostru și a partenerului din România, comuna Șinca Nouă, Brașov.” Casa de Cultură a devenit astfel o perlă a localității, un obiectiv turistic.

Ea se evidențiază chiar la intrarea în sat, elemente naționale sunt reflectate pe pereții instituției. În cadrul evenimentului de inaugurare a edificiului, locuitorii din Carahasani au avut posibilitatea să urmărească filmul Leontinei Vatamanu „Siberia din oase”, dedicat compatrioților noștri deportați în perioada 1941-1949. Unele secvențe au fost filmate chiar în Carahasani,

unul dintre cei patru protagoniști din film fiind originar din această localitate. Deoarece Vladislav Cociu și-a anunțat consătenii că nu va mai candida pentru un nou mandat, alesul lo-

cal a prezentat o dare de seamă în PowerPoint cu toate proiectele realizate în localitate.

Primarul este convins că instituția va servi pentru consolidarea societă-

ții, pentru păstrarea valorilor strămoșești. În Carahasani mereu au activat colective folclorice, de dans, există chiar și un teatru dramatic. De asemenea, potrivit alesului local, în această clădire oamenii vor avea posibilitatea să vină pentru a sta de vorbă cu autoritățile, să organizeze seminare cu tematici diverse, să utilizeze scena, dar și noile tehnologii, să-și împărtășească ideile, realizările, dar și să construiască planuri pentru sat. „Până acum petreceam toate sărbătorile în incinta Primăriei, chiar dacă sala are o capacitate de 80 de locuri, aici însă consătenii vor putea veni într-un număr mult mai mare”, ne-a explicat Vladislav Cociu.

VICTOR BALTAG: "LAS'SĂ VINĂ ALTCINEVA SĂ GUSTE PÂINEA DE PRIMAR"

Ați avut trei mandate de primar...

Da, trei mandate și patru luni! Să vă spun sincer, cel mai greu a fost ultimul mandat. Mai greu chiar decât primul, când a trebuit să învâț foarte multe lucruri. La al treilea mandat, m-am săturat de toate. Tare aș vrea să vin liniștit acasă, să mă ocup de ale mele.

"ESTE ABSOLUT NECESARĂ AUTONOMIA AUTORITĂȚILOR PUBLICE LOCALE, CA PRIMARUL SĂ NU MAI STEA CU MÂNA ÎNTINSĂ, SĂ NU MAI DEPINDĂ DE MAI-MARII ZILEI, SĂ NU MAI AȘTEPTE BANI, CARE, PARCĂ VIN, PARCĂ NU VINI!"

Să revenim, totuși, la activitatea dumneavoastră de primar. Bănuiesc că aveți suficiente realizări.

Realizări sunt, multe și frumoase. Demult nu ați fost pe la Todirești, ca să vedeți ce drumuri am făcut, și prin centrul localității, și spre biserică, și spre cimitir; ce trotuare avem, ce parcuri am amenajat și la Todirești, și la Grăseni. Am investit și în casa de cultură... Mai pe scurt, plec cu inima împăcată și conștiința curată.

Nu veți mai candida pentru un nou mandat de primar?

Nu. Las'să vină altcineva să guste pâinea de primar. Nu e simplu deloc, mai ales în condițiile noastre. Cine a mai rămas prin sate? Pentru cine și cu cine să lucrezi? În plus, ne macină instabilitatea politică. Vrei-nu vrei, uneori ești obligat să te dai după bătaia vântului, ceea ce e foarte rău. Dar altă soluție, pur și simplu, nu există. Consider că este absolut necesară autonomia autorităților publice locale, ca primarul să nu mai stea cu mâna întinsă, să nu mai depindă de mai-marii zilei, să nu mai aștepte bani, care, parcă vin, parcă nu vin. Ai avea un buget propriu și, de la începutul anului, ai ști exact ce trebuie să faci, chiar dacă, poate, bani ar fi mai puțini.

Sunteți primul primar din raionul Ungheni, care spune răspicat că nu mai vrea să candideze pentru un nou mandat. Ce aveți de gând să faceți, totuși?

Cu siguranță, nu mă voi pierde. Planuri sunt multe, proiecte – la fel. Vom vedea. Mi-aș dori doar că ceea ce am reușit să realizez în satele noastre să fie de durată. Mi-ar părea foarte rău, dacă s-ar distruge. Mi-aș dori de asemenea ca cel ce va veni să continue proiectele începute, să realizeze noi proiecte în comuna Todirești.

ÎN PREMIERĂ PENTRU REPUBLICA MOLDOVA - GALA TRANSPARENȚEI LOCALE ȘI-A DESEMNIAT PREMIANȚII!

Cele mai bune practici în domeniul transparenței locale au fost premiate pe 13 septembrie la Chișinău, în cadrul unei ceremonii naționale. Gala Bunei Practici în domeniul Transparenței Locale din Republica Moldova reprezintă un eveniment național important, prin intermediul căruia sunt apreciate și celebrate public cele mai bune practici în implementarea planurilor locale de transparență și acces la informație.

„Gala de Premiere are rolul de a face cunoscută experiența și rezultatele remarcabile ale premianților și îndemnăm ca și alte localități să iden-

PREMIANȚII SUNT:

1. Orașul Ștefan Vodă - Promovarea transparenței APL prin implicarea elevilor din liceu în implementarea proiectelor.
2. Localitatea Mereni – Promovarea transparenței prin crearea parteneriatului APL-Societate Civilă.
3. Localitatea Chetrosu – Promovarea transparenței APL prin dezvoltarea parteneriatului ONG - mass-media.
4. Orașul Glodeni – Promovarea transparenței APL prin informarea cetățenilor în regim on-li-

7. Localitatea Costești - Promovarea transparenței APL prin intermediul editării buletinelor informative și al forumurilor on-line.

8. Localitatea Copceac, UTAG - Promovarea transparenței APL prin informarea radiofonică a cetățenilor

9. Orașul Leova - Promovarea transparenței APL prin organizarea întâlnirilor cu cetățenii din cartierele orașului.

10. Localitatea Dubăsarii Vechi - Promovarea transparenței APL prin actualizarea permanentă a panourilor informative, instalate în locurile publice.

tifice și să disemineze bunele practici în continuare. Centrul CONTACT nu renunță să susțină societate civilă din toate regiunile Moldovei, deoarece promovarea guvernării transparente și responsabile este una dintre direcțiile strategice de activitate ale organizației”, a menționat directorul executiv al Centrului CONTACT, Serghei Neicovcen, în deschiderea ceremoniei naționale de premiere ale celor mai bune practici.

ne, filmarea și transmiterea prin internet a ședințelor Consiliului orașănesc.

5. Orașul Drochia – Receptivitatea APL față de solicitările grupurilor de interes.

6. Localitatea Gura Bîcului – Promovarea transparenței APL prin implicarea echipei de voluntari, Lideri de Opinie Comunitară.

Evenimentul a fost organizat de Centrul CONTACT, în calitate de beneficiar al proiectului „Sporirea transparenței administrației publice locale din Republica Moldova prin implementarea politicilor participative”, cu suportul financiar al Fondului pentru Democrație al Națiunilor Unite (UNDEF).

PROPUNERE ZF PENTRU PRIMARI: CONSTRUIȚI 200 DE CAMPUSURI ȘCOLARE DIN BANI EUROPENI PE MODELUL CELUI DE LA CUMPĂNA, JUDEȚUL CONSTANȚA

În comuna Cumpăna din județul Constanța, o investiție de 8 milioane de euro din bani europeni a atras 700 de elevi într-un campus școlar construit pe model occidental.

CAMPUSUL ȘCOLAR CUMPĂNA (JUD. CONSTANȚA) A FOST CONSTRUIT ÎN URMA UNEI INVESTIȚII DE PESTE 8 MILIOANE DE EURO DIN FONDURI EUROPENE ȘI ARE O CAPACITATE DE ȘCOLARIZARE DE CIRCA 850 DE ELEV. SUPRAFAȚA CAMPUSULUI ESTE DE APROXIMATIV 17.000 DE METRI PĂTRAȚI.

România are nevoie de campusuri școlare pentru învățământul preuniversitar pe modelul unuia construit în urmă cu trei ani în comuna Cumpăna din județul Constanța.

„În cadrul campusului școlar învățăm un număr de 700 de elevi, repartizați în cele 24 de săli de clasă, într-un singur schimb – dimineața - unde predau un număr de 60 de profesori. Elevii aceștia sunt la clasa a V-a până la clasa a XII-a (...) Avem capacitatea să școlarizăm până la 850 de elevi. De ce am vrut noi să avem acest campus școlar cu un internat de 120 de locuri? Pentru că trebuie să ne ținem copiii acasă și trebuie să îi pregătim la fel de bine acasă”, a explicat Mariana Gâju, primarul comunei Cumpăna din Constanța.

Primăria Cumpăna a accesat fondurile europene pentru construcția acestui campus școlar, care se desfășoară pe o suprafață de peste 17.000 de metri pătrați, în primul exercițiu financiar de după aderarea României la Uniunea Europeană, derulat în perioada 2007- 2013. Proiectul, care a necesitat o investiție de peste 8 milioane de euro, a fost finalizat în 2016, având în vedere că au existat unele dificultăți în accesarea banilor.

„Am așteptat vreo 4 ani de zile să pot prinde din rămășițele de la alte investiții, pentru că finanțarea a fost făcută prin Programul Operațional Regional, iar pe axa aceasta de finanțare au depus și alții proiecte. Și pentru că nu au reușit să ducă la bun sfârșit proiectele, banii au fost redirecționați și așa i-am putut accesa. Este foarte greu de dus un astfel de proiect, dar dacă ne gândim câte școli s-au desființat pe la sate și ce nevoie există, atunci nu avem

de ales decât să investim. Trebuie să construim campusuri școlare în mediul rural, poate nu de dimensiuni atât de mari, să fie mai mici, dar mai dese. Să fie o singură cheltuială de încălzire, de apă, de curent etc.”, a mai spus Mariana Gâju.

În prezent, autoritățile din România poartă negocieri cu oficialii europeni pentru crearea programelor de finanțare pentru cel de-al treilea exercițiu financiar de la aderarea României la UE, care se va desfășura în perioada 2020- 2027. „Proiectele care susțin atât infrastructură educațională, cât și serviciile educaționale sunt extrem de importante într-o țară în care deși 51% din copiii școlarizați sunt în rural, nu se vorbește de astfel de investiții în rural”, a spus Mihaela Nabăr, directorul național al Fundației World Vision România, organizație care sprijină, prin programele sale, reducerea abandonului școlar și menținerea în educație a celor mai vulnerabili copii din mediul rural. În același timp, a adăugat ea, o astfel de abordare duce la bunăstarea comunității și nu doar la creșterea gradului de educație al copiilor, permițându-se direct, crearea unui „continuum de servicii în comunitate” care să permită scoaterea din sărăcie și asistare a zonelor rurale.

„Mai mult, crearea de campusuri școlare în comunitățile rurale ar susține direct drepturile și interesul superior al copilului, care nu va mai fi expus riscului de abuz în momentul în care părăsește familia pentru a merge la școală în urban. În acest fel, școala va deveni «inima comunității», iar educația nu va mai reprezenta un risc pentru copilul și tânărul din rural”, a mai spus Mihaela Nabăr. Ea a mai subliniat faptul că rata de repetare a clasei în ciclul primar este dublă în rural față de urban (3,3% în rural față de 1,7% în urban), iar infrastructura este învechită, neadecvată și neadaptată nevoilor copiilor, având în vedere că 38% dintre școlile din rural au toaletele în afara clădirii. Totuși, cea mai mare problemă a școlilor din mediul rural este calitatea profesorilor, crede Ruxandra Mercea, directorul executiv al Transylvania College din Cluj, una dintre cele mai mari școli private de pe plan local. A doua este legată de resursele profesorilor, urmate de spațiul în care

se desfășoară educația și infrastructura din zonă, însă acestea se pot rezolva inclusiv prin proiecte cu finanțare europeană. Care ar fi condițiile necesare pentru ca în următorii ani să demareze construcția, de exemplu, a 200 de campusuri asemănătoare celui din Cumpăna?

„Să aibă o administrație locală care să depună proiecte și directori care să își asume implementarea proiectelor respective. Spre exemplu, s-au construit atâtea săli de sport, iar acum multe sunt în derivă și pentru că directorul nu a avut nici capacitatea de a întreține un astfel de spațiu, nici viziunea - ce faci cu spațiul acela”, a mai spus Ruxandra Mercea, care administrează o instituție care școlarizează 630 de elevi la toate ciclurile de învățământ preuniversitar.

Dezvoltarea profesorilor contează, spune ea, mai mult decât mediul fizic în care învață elevii, pentru că ce se întâmplă în școală este mai important și poate contribui la reducerea abandonului școlar.

„Dacă ridici o altă clădire, dar pui în ea aceiași profesori, nu se schimbă nimic în cazul în care copiii nu au un adult căruia să-i pese. Pentru că dacă acelui adult i-ar păsa, ar face mai multe pentru a preveni abandonul, de exemplu ar merge la copil acasă. Clădirea e una, dar ce se întâmplă în ea contează mai mult. Cu banii pentru 200 de campusuri schimbă toți profesorii. Comunitatea se dezvoltă în jurul școlii, sigur, dar nu e vorba doar de o carcasă”, a mai spus Ruxandra Mercea. Ea a adăugat că a văzut acest lucru la Transylvania College, apoi școala și-a propus să ofere oportunitatea unor transformări similare și în alte școli.

„De exemplu am inițiat un proiect pe fonduri europene numit «Schimbarea în educație începe cu fiecare», prin intermediul căruia sprijinim patru școli. Îi ajutăm să-și dezvolte capacitatea personalului managerial și didactic de a oferi servicii de calitate, orientate în primul rând spre nevoile elevilor. În concluzie, cred că un astfel de proiect, de construire a mai multor campusuri în zonele rurale, poate funcționa dacă în paralel se investește în dezvoltarea profesorilor, asta e condiția”, a conchis Ruxandra Mercea.

COMUNA ÎN CARE „GUNOIUL E CEVA

În mijlocul țării, în Alba – un județ care se confruntă cu depopularea și sărăcia – o comună are o absorbție record a fondurilor europene: 16 milioane de euro în ultimii 10 ani. Ciugudul găzduiește cel mai mare teren de golf din România, are eoliană, gunoi selectat ca-n Occident și planuri pentru o mașină electrică. Cum au fost posibile toate acestea?

„Minune la Ciugud!”, au titrat ziarele, în repetate rânduri. „Este localitatea cu cel mai mare grad de absorbție al fondurilor europene”, venea și precizarea. Comuna asta cu puțin peste 3.000 de locuitori – aflată la 12 kilometri de orașul Alba Iulia – a devenit cunoscută pentru că oamenii de aici au făcut ce nu au reușit alții din orașe mari, cu sute de mii de locuitori. Au folosit banii europeni ca să se dezvolte.

Cu peste 16 milioane de euro atrase în ultimii 10 ani de la Uniunea Europeană – „bugetul comunei pe 50 de ani!” – ciugudenii au pus asfalt, inclusiv pe drumurile care duc la câmp. Au făcut rețea de gaze, canalizare, centru cultural, au pus și internet gratuit. Au trasat piste pentru biciclete și au făcut pe un imas unde cândva pășteau vacile un parc industrial care angajează cam tot ce e mână de lucru în satele componente. De aici pleacă, inclusiv peste hotare, de la piese pentru mașini „made in Ciugud”, la carne gata condimentată pentru kebabul mâncat la Paris. Șomajul în comună e aproape zero, iar pe listele de asistați social figurează doar două persoane.

La Ciugud mai e ceva. Comuna s-a angajat ca, până în 2020, să reducă emisiile de carbon cu 20%. Cât Donald Trump scoate SUA din Acordul pentru climă de la Paris,

pregătiri pentru inaugurarea unui ditamai terenul de golf.

Primarului din Ciugud nu i-au venit însă idei de dezvoltare contemplând, filosofic, dealurile din comună. A aplicat, cum s-a priceput, ce a văzut prin alte țări. În timp ce schimbul de experiență e pentru mulți funcționari publici prilej de shopping, Damian a preferat să ia notițe. Cum ar veni, primarul a furat... Doar că a furat idei care schimbă viața a 3.000 de oameni.

EXPERIENȚA NORVEGIANĂ

Primul proiect verde din comună – care a atras și atenția presei – a fost, în 2014, construirea unei centrale eoliene și solare, sus, pe un deal, în satul Seușa. Proiectul a fost al Universității de Vest, din Timișoara, iar banii ai Guvernului Norvegiei. Norvegia are un program de granturi pentru Europa de Est, prin care încearcă să scadă disparitățile dintre țări, cu proiecte de reducere a emisiilor de carbon. La ei, peste 98% din energia produsă e verde.

Banii nordicilor au fost bineveniți. Cu eoliana, ciugudenii nu mai plătesc iluminatul public. Au economisit astfel cam 500.000 de lei. „Doar că avem o problemă”, zice Damian, sus, pe deal, la Seușa.

Arată spre eoliană. Vântul bate de te zboară, dar elicea stă. Se mai defectează și ea – ne dăm cu părerea, dar primarul dă din cap că „nu” și începe o poveste tipic românească. „Am putea să ne producem tot curentul electric pentru tot ce înseamnă instituții publice și nu numai, chiar să vindem curent. Dar nu se poate”. Pentru că folosesc rețeaua națională de distribuție, ciugudenii nu pot da mai departe ce le prisosește. Sistemul nu preia surplusul.

Ciugudul se străduiește să devină o comună „verde”.

Gheorghe Damian este primar aici din 2000. Avea doar 30 de ani când a fost ales prima dată. De atunci câștigă alegerile locale cu majoritate covârșitoare. Înainte, era asistent medical. Apoi, a intrat în politică, și-a făcut carnet de PSD-ist, iar acum e independent. La sfârșitul anului trecut, a fost dat afară din partid. I s-a reproșat că, la alegerile parlamentare nu a făcut campanie pentru candidații PSD preferați de conducere. „Am început să mă obișnuiesc să fiu independent”, zice, în timp ce urcă un deal, cât să arate că, jos, în vale, un investitor face ultimele

„Autoritatea Națională pentru Reglementarea Energiei se îndârjește în a nu reglementa situația de genul acesta: când produc mai mult, să pun în sistem, când am nevoie – să iau din sistem. Nu înțeleg de ce nu se poate să punem un contor care să măsoare cât produc și pun în sistem și cât iau și în fiecare lună să facă diferența!”.

Localnicilor nu le rămâne decât să irosească surplusul de energie, eliberându-l printr-o rezistență în aer. Sau – cum fac de obicei –, dacă ating norma, să pună o frână mecanică și să se uite cum stă eoliana, a pagubă, pe deal. În timp ce statul norvegian dă bani ca eolienele să se învârtă libere pe dealu-

SĂTENII SUNT EDUCAȚI DUPĂ MODELUL JAPONEZ: INTIM, NU-L ARUNCI UNDE-ȚI VINE”

rile României, statul român le pune bețe în roate.

Primarul are o teorie legată de opoziția întâmpinată. „Băieții deștepți”. Ei și-ar băga coada chiar și aici, la nivelul unei comunități rurale. „Încearcă probabil să țină în mână toate acestea, în lumea asta cine are energia are puterea”.

Damian a învățat însă din experiența cu eoliana că nu e cazul să se oprească cu investițiile în energie verde. Acum plănuiește să facă o parcare, ale cărei prelate să fie panouri solare. Prin ele vor să alimenteze primăria și școala. Apoi vor instala un punct de alimentare a mașinilor electrice și vor cumpăra pentru primărie un astfel de vehicul. „M-am dat cu o astfel de mașină. Îi faină, zici că mergi pe bicicletă!”.

EXPERIENȚA GERMANĂ

A fost o vreme când Ciugudul numai verde nu era. Văile din comună erau mai mult gropi de gunoi. Apoi a fost Damian în Germania. A întrebat, cu o brumă de invidie: „De unde atâta spirit civic?”. De ce nemții nu aruncă gunoiul pe unde îi taie capul? I s-a răspuns: au fost decenii la rând în care, în Germania, s-au aplicat amenzi drastice, pentru orice încălcare a legii. Aruncatul gunoiului nu făcea excepție.

Damian s-a întors acasă și a început să aplice amenzi. Se ajunsesse chiar la un sistem de răsplată al celor care anunțau cine aruncă gunoi. Dacă amenda era, de exemplu, de 10.000 de lei, 100 îi revenea celui care sesiza. „Nu i-am făcut turnători, ci oameni cu spirit civic”. Și dacă acum 15 ani aplica sute de amenzi anual, anul acesta a dat vreo 20. „Și majoritatea sunt întocmite pe numele unor oameni care erau în trecere prin comună”. Prima amendă, însă, nu se uită niciodată.

Prin 2001, Gheorghe Damian,

pe atunci în vârstă de 31 de ani, îi aplica unui bătrân de 70 de ani o amendă, după ce l-a prins că arunca niște vreascuri. „Cine ești tu, copile, să mă amendezi pe mine?”, s-a supărat moșul.

Viața a mers mai departe la Ciugud și după acest eveniment nefericit. Câțiva ani mai târziu, Damian și bătrânul s-au întâlnit la un parastas. „Zice: «Primare, să știi că nu-s supărat pe tine». «Dar de ce ai fi supărat?», «Păi, știi atunci când m-ai amendat? Bine ai făcut! Că altfel erau numai gunoaie pe malul Mureșului»”. „Am preferat

dintre cele mai moderne din Europa”. Planul e așa: vor veni oameni cu bani, vor juca golf, prestigiul localității va crește, la fel și prețul terenurilor. Oamenii se vor stabili aici.

E un plan pe care Gheorghe Damian a început să-l pună la cale după ce a văzut, prin 2002, în Spania, cum un orașel de lângă Madrid, Villanueva de la Torre, și-a sporit populația de la vreo 5.000 la 15.000 de locuitori, după amenajarea unui teren de golf. Bani de deja au început să vină. Taxa de concesiune e undeva pe la 100.000 de euro pe an. „Toată construcția asta a făcut să încasăm câteva miliarde de lei vechi numai din taxa de autorizare. Viața oamenilor se schimbă automat aici”. Terenul a fost inaugurat la sfârșitul acestei săptămâni, în prezența președintelui Iohannis.

Patrula a fost organizată dintr-un motiv foarte simplu. Dacă nu merge cu amenda sau cu vorba bună, atunci poate merge cu rușinea. „Le-am demonstrat vârstnicilor că un copil are mai multă conștiință decât ei. Și atunci, cumva, a apărut acel sentiment de rușine”.

La întâlnirile publice, Gheorghe Damian se lansează tot timpul în niște exemple, învățate din cele două călătorii pe care le-a întreprins în Asia, de data aceasta. „Unde vreți să ajungeți?”, îi întreabă pe săteni. „Vreți să ajungeți o comunitate în care primăria să vină să vă ia gunoiul din buzunar, să-l pună în coșul stradal? Sau să ajungeți unde e Tokyo, unde e Seulul, unde în centrul orașului nu găsești fir de gunoi. De ce? Pentru că în cultura acelor po-

să merg pe ideea: la fiecare dușman pe care mi-l fac cu asta, câștig 20 de prieteni”.

EXPERIENȚA SPANIOLĂ

„Noi avem Mureșul ăsta. Pentru noi, Mureșul este un dar de la Dumnezeu!”. Malul Mureșului ar putea, de altfel, să facă din Ciugud un magnet pentru turiști. Deja se discută de amenajarea unei promenade, cu debarcadere și piste de biciclete la care să se folosească materiale ecologice.

„Iar aici este terenul de golf”, arată Gheorghe Damian în vale. Pe 57 de hectare de fostă pajiște s-a amenajat cel mai mare teren de golf din România și unul

EXPERIENȚA ASIATICĂ

Anul ăsta, primăria a reziliat și contractul pe care îl avea cu fostul operator de salubritate, din cauza serviciilor slabe și neconforme cu normele europene. Acum, primăria Ciugud plănuiește să le dea localnicilor, gratuit, aparate de compostare a deșeurilor. Iar prin martie, s-a organizat o campanie de informare asupra colectării selective a deșeurilor. Au implicat copiii de la școală. Au mers acasă la săteni și au explicat ce înseamnă fracția umedă și fracția uscată (deșeurile umede, menajere, trebuie separate de cele uscate, din plastic sau hârtie etc.). „Patrula eco” s-a numit acțiunea.

poare gunoiul este ceva intim și nu poți să-l arunci unde-ți vine, nu e normal să-l arunci în spațiile publice. Și, sper, ciugudenii să ajungă cât de curând acolo”.

În România, potrivit Eurostat, doar 3% dintre deșeurile sunt colectate. La asemenea cifre, planurile ciugudenilor par o excepție. Din când în când, însă, la primărie sună telefonul. E câte un primar de prin alte localități. Auzit de „comuna cu cea mai mare absorbție de fonduri europene”. Omul se prezintă și apoi întreabă: când poate să vină într-un schimb de experiență la Ciugud?

COOPERAREA INTERCOMUNITARĂ ESTE SOLUȚIA ÎN CAZUL GESTIONĂRII DEȘEURILOR!

Marti, 24 septembrie, în cadrul ședinței parlamentare a Comisiei Mediu și Dezvoltare Regională au avut loc audieri publice cu privire la implementarea Legii privind deșeurile. La eveniment au participat deputați, membri ai Comisiei, reprezentanți ai Guvernului, ai societății civile și ai CALM. Incinerarea deșeurilor a fost subiectul principal al dezbaterilor, în contextul în care recent a fost votată Legea ce permite arderea gunoaielor. Mai mulți reprezentanți ai partidelor de opoziție și ai societății civile consideră că această modificare a Legii va avea efecte nocive pentru mediu și sănătatea cetățenilor, alți participanți la dezbateri au afirmat însă că incinerarea este o practică europeană.

Potrivit CALM, rolul și impactul autorităților locale în procesul de colectare a deșeurilor nu pot fi neglijate. Expertul Alexandru Morcov a declarat că adesea se face trimitere

la lipsa de capacitate instituțională a APL, se invocă și alte asemenea motive pentru a justifica centralizarea unor competențe și atribuții, ceea ce nu corespunde principiului descentralizării și a strategiilor aprobate. „Este nevoie de descentralizarea competențelor, dar și a finanțelor pentru ca aleșii locali să aibă posibilități să facă față tuturor sarcinilor ce le revin”, a constatat Alexandru Morcov.

Potrivit expertului CALM, problema deșeurilor din Republica Moldova este una comună și necesită implicarea tuturor nivelurilor de administrație publică. „Centralizarea acestui domeniu nu este o soluție, la nivel central nici nu există capacitate de a acoperi întreg teritoriul, cu atât mai mult că aceasta este și o competență a APL care ar urma să fie soluționată cu susținerea APC.”

Alexandru Morcov a menționat că în multe state cooperarea intercomunitară (mai multe comunități cooperează în mai multe domenii, inclusiv cel al colectării, depozitării și procesării deșeurilor menajere solide) este soluția viabilă.

CALM A SEMNAT UN PROTOCOL DE COOPERARE CU ASOCIAȚIA MUNICIPALITĂȚILOR DIN RUSIA

La 15 și 16 august, în orașul Celiabinsk, Rusia a avut loc Forumul Internațional al Bunelor Practici din Municipality. La eveniment au participat delegații din România, Coreea, Serbia, Ucraina, etc, vicepreședintele CALM, primarul municipiului Edineț Constantin Cojocaru și vicepreședintele Adunării Generale a UTA Găgăuzia Alexandr Tarnavschi au reprezentat Republica Moldova. În cadrul evenimentului a fost semnat un protocol de cooperare între Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) și Asociația Municipality din Rusia. Acordul prevede, între altele, schimbul reciproc de experiență în aplicarea celor mai bune practici în domeniul APL din Republica Moldova și Federația Rusă și implementarea proiectelor comune pentru îmbunătățirea celor mai eficiente modele de management.

Vicepreședintele CALM a declarat că semnarea acestui acord este încă un impuls pentru ca APL din cele două state să se preocupe mai mult de oameni și mai puțin de geopolitică. Potrivit lui Constantin Cojocaru, astfel CALM își manifestă angajamentul să dezvolte cooperarea cu Asociația

Municipality din Rusia, atât prin intermediul asociației, cât și prin colaborarea dintre orașe și

tabil. Tocmai din acest motiv suntem astăzi aici. Suntem deschiși pentru a face schimb de experiență cu colegii noștri din Rusia. Trebuie să fortificăm oportunitățile ce vor contribui la dezvoltarea statelor și orașelor noastre.”

Vicepreședintele CALM a afirmat că circa 3 mii de cetățeni din municipiul Edineț locuiesc și

Găgăuzia Alexandr Tarnavschi a făcut o prezentare a regiunii pe care o reprezintă, menționând că Rusia joacă un rol important în dezvoltarea acesteia. „Este important că UTA Găgăuzia distruge stereotipuri. Bunele noastre legături cu Rusia nu contravin dezvoltării relațiilor cu Uniunea Europeană (realizarea proiecte-

activează în Rusia. „În multe cazuri, acasă au rămas copiii, părinții și nepoții. Sunt și exemple când familiile întregi pleacă. Trebuie nu doar să le acceptăm decizia, dar să facem în așa fel încât legătura cu orașul natal să nu se piardă. Aproape jumătate de milion de cetățeni ai Republicii Moldova lucrează în Rusia. Pentru noi aceasta este o cifră impresionantă. Conștientizăm că trebuie să păstrăm legătura cu acești conaționali, iar în acest scop adesea ne ajută „Zilele migranților». Semnarea acordului de cooperare între CALM și Asociația Municipality din Rusia este încă un pas în realizarea acestui obiectiv.» Primarul municipiului Edineț a invitat participanții la Forum să viziteze Republica Moldova și municipiul Edineț.

În discursul său, vicepreședintele Adunării Generale a UTA

lor în valoare de peste 10 milioane de euro) și cu Turcia (proiectele Agenției de dezvoltare TICA de zeci de milioane de euro). Noi practic am renunțat la geopolitică și la stabilirea țării de origine a investitorilor.” Alexandr Tarnavschi a descris situația actuală din APL a UTA Găgăuzia, vorbit despre scopul comun al celor prezenți la Forumul Internațional al Bunelor Practici din Municipality. „Comunicarea și încrederea reciprocă vor contribui la crearea noilor posibilități de dezvoltare a orașelor și regiunilor noastre”, a menționat vicepreședintele Adunării Generale a UTA Găgăuzia.

De asemenea, printre subiectele abordate în cadrul Forumului APL de la Celiabinsk au fost dezvoltarea economică, știința și învățământul, infrastructura, confortul și siguranța locuitorilor orașelor, cooperarea internațională și exporturile, cultura, capitalul uman, etc.

raioane. „În Republica Moldova, unde jumătate din populație aspiră spre integrarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană, iar jumătate își dorește relații mai trainice cu Rusia, este important de a identifica politici pentru ca toți cetățenii să se simtă confor-

UN GRUP FORMAT DIN 30 DE REPREZENTANȚI AI AUTORITĂȚILOR LOCALE A EFECTUAT O VIZITĂ ÎN SLOVACIA

Un grup format din 30 de reprezentanți ai autorităților locale din Regiunea Centru a Republicii Moldova și a Întreprinderilor Municipale de gestionare a apelor a participat, în perioada 10-12 septembrie, într-o vizită de studiu în Slovacia, informează Provincial.

Vizita întreprinsă este parte a proiectului moldo-slovac „Sprijin în dezvoltarea gestionării apelor reziduale în Regiunea Centrală a Moldovei – o mai bună gestionare a apelor uzate pas cu pas, finanțat de Progra-

mul de Asistență Oficială pentru Dezvoltare a Republicii Slovace (SlovakAid), cu perioada de implementare 1 octombrie 2018 – 31 martie 2020” și are drept scop preluarea și implementarea practicilor europene de succes în domeniul aprovizionării cu apă și sanitației în Regiunea de Dezvoltare Centru.

„De menționat, că, în cadrul acestui proiect, Municipiul Strășeni, ca Partener principal, beneficiază de un suport financiar pentru implementarea Proiectului de extindere a sistemului de canalizare în localitate, pe lungimea de 3500 m”, comunică Primăria municipiului Strășeni.

SEMNAȚ! MAI MULTE LOCALITĂȚI VOR PRIMI FINANȚARE, ÎN URMA UNUI ACORD!

Un Acord de Finanțare a fost semnat între Agenția de Dezvoltare Regională (ADR) Nord și GIZ Moldova privind lucrările de construcție pentru 2 proiecte de eficiență energetică și 4 proiecte de îmbunătățire a serviciilor de alimentare cu apă în Regiunea de Dezvoltare Nord.

Cele 6 proiecte de infrastructură sunt finanțate de Uniunea Europeană și implementate de ADR Nord cu suportul GIZ Moldova în cadrul proiectului „Modernizarea Serviciilor Publice Locale în Republica Moldova” (MSPL).

Valoarea totală a Acordului de Finanțare constituie 10,076,520 de euro oferite de Uniunea Europeană.

Fondurile alocate vor fi utilizate pentru contractarea companiilor ce urmează să execute

lucrări de construcții în cadrul următoarelor proiecte investiționale:

- Sporirea eficienței energetice a Gimnaziului „Iurie Boghiu” din satul Flămânzeni;
- Sporirea eficienței energetice a Liceului Teoretic „Dimitrie Cantemir” din municipiul Bălți;
- Îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă în localitățile Păscăuți, Dămășcani și Proscureni și serviciilor de canalizare în localitățile Gălășeni, Mălăiești și Hiliuți, raionul Râșcani;
- Îmbunătățirea serviciilor de alimentare cu apă în orașul Drochia;
- Îmbunătățirea serviciilor de alimentare cu apă în orașul Fălești;
- Îmbunătățirea serviciilor de alimentare cu apă în orașul Edineț.

ORAȘUL DROCHIA A SEMNAT UN ACORD DE COOPERARE CU O LOCALITATE DIN UCRAINA

Primarul orașului Drochia, Nina Cereteu, în urma unei vizite de lucru în orașul Colomia din Ucraina, comunică despre semnarea unui Acord de Cooperare, informează Provincial.

„În data de 12 septembrie 2019, a avut loc o vizită de lucru a primarului orașului Drochia Nina CERETEU, în orașul Colomia a statului vecin Republicii Moldova – Ucraina, care a avut drept rezultat semnarea Acordului de Cooperare între orașul

Colomia (Ucraina) și Drochia (Moldova). În cadrul vizitei au fost discutate posibilitățile și domeniile de cooperare pe viitor, precum și a fost stabilită procedura de cooperare în cazul aplicării ambelor părți la proiecte care ar asigura o dezvoltare durabilă în comun”, se menționează într-un comunicat al Primăriei Drochia.

„Este important de menționat faptul că semnarea acordului este rezultatul unui dialog constructiv și eficient între autoritățile orașului Drochia și Colomia pe parcursul ultimilor ani”, mai adaugă Primăria.

LA AVDARMA A FOST DESCHIS UN NOU PUNCT DE ASISTENȚĂ MEDICALĂ URGENTĂ

Punctul de asistență medicală urgentă a fost construit timp de un an. Clădirea este nouă și a fost conectată la utilități: apeduct, canalizare, electricitate, încălzire. „De asemenea, a fost ridicat un garaj pentru două ambulanțe noi”, susține Centrul Național de Asistență Medicală Ur-

gentă Prespitalicească.

Angajații punctului de asistență medicală urgentă prespitalicească Avdarma deservește localitățile: Avdarma, Chiriet-Lunga și Ferapontievca. În cadrul punctului activează 13 angajați.

O UNITATE DE SALVATORI ȘI POMPIERI – LANSATĂ LA TARACLIA

Construcția din temelie a noii unități a fost posibilă grație eforturilor comune a IGSU, Ambasadei Statelor Unite ale Americii în Republica Moldova, dar și autorităților publice locale. Proiectul a fost finanțat cu suportul Comandamentului Forțelor Armate ale SUA fiind estimat în suma de 422 000 de dolari americani. Autoritățile publice locale

au contribuit cu 240 000 lei, care au fost utilizați pentru achiziționarea mobilierului necesar.

La ceremonia oficială au fost prezenți Prim-ministrul Republicii Moldova Maia Sandu, ambasadorul Statelor Unite ale Americii Dereck J. Hogan, reprezentanții autorităților publice locale, dar și conducerea IGSU.

Oficialii au vorbit despre coo-

perarea benefică între Republica Moldova și Statele Unite ale Americii care a contribuit la edificarea remizei la Taraclia pentru asigurarea securității antiincendiară, prevenirea și lichidarea situațiilor de risc în cele 27 de localități din preajma. După ceremonia de inaugurare, oficialii au inspectat încăperile stației și au apreciat rezultatul obținut.

Datorită proiectului realizat, peste 20 de salvatori și pompieri,

dar și angajați ai Serviciului Mobil de Reanimare și Descarcerare vor activa în condiții adaptate la standarde Europene. Stația dispune de birouri de lucru, boxe pentru autospecialele de intervenție, dar și un turn de instruire necesar pentru pregătirea și antrenarea practică a salvatorilor. Unități similare deschise cu suportul forțelor armate a SUA au fost inaugurate la Căușeni, Basarabeasca, Soroca, Edineț și Cahul.

LA CAHUL A FOST INAUGURAT SERVICIUL MOBIL DE REANIMARE ȘI DESCARCERARE ZONA SUD

La Cahul a fost lansat Serviciul Mobil de Reanimare și Descarcerare SUD. La ceremonia solemnă a participat Viceprim-ministru, ministrul Afacerilor Interne Andrei Năstase, Excelența sa Ambasadorul României în Republica Moldova, Daniel Ioniță, Secretarul de Stat al României Raed Arafat, dar și alți reprezentanți ai autorităților din România și țara noastră.

La ceremonia solemnă a participat Viceprim-ministru, ministrul Afacerilor Interne Andrei Năstase, Excelența sa Ambasadorul României în Republica Moldova, Daniel Ioniță, Secretarul de Stat al României Raed Arafat, dar și alți reprezentanți ai autorităților din România și țara noastră.

Viceprim-ministru, ministrul Afacerilor Interne, Andrei Năstase a spus " Ce poate fi mai concret decât un proiect precum SMURD SUD, care va deservi trei raioane din sudul

și reducere a timpilor de reacție, prin implementarea unei abordări integrate a situațiilor de urgență în spiritul unei cooperări interinstituționale loiale și eficiente." Ministrul Afacerilor interne a ținut să sublinieze că dimensiunea de sud a proiectului SMURD reprezintă doar un pas în strategia MAI de a optimiza sistemul de reacție la situații de urgență.

În discursul său Secretarul de stat al României, doctorul Raed Arafat a felicitat autoritățile, dar și salvatorii și pompierii cu această frumoasă realizare, subliniind că experiența

hail Harabagiu a declarat că salvatorii și pompierii vor fi la datorie pentru acordarea asistenței calificate în zona de sud a țării prin implementarea cu succes a Serviciului Mobil de Reanimare și Descarcerare la Cahul. După lansarea evenimentului oficialii au vizitat Unitatea de Primire Urgentă din cadrul Spitalului municipiului Cahul, dar și Dispeceratul Integrat pentru Situații Excepționale din cadrul Direcției Regionale Situații Excepționale Cahul. În cadrul vizitei au fost stabilite sarcini de cooperare a serviciilor de urgență pentru reacționarea operativă și eficientă în interesul cetățenilor Republicii Moldova din zona de sud a țării.

Potrivit IGSU, de la lansarea SMURD-ului în Republica Moldova au fost efectuate peste 13000 de intervenții terestre pe teritoriului țării noastre și 57 de intervenții aeromedicale. La moment, Serviciul Mobil de Reanimare și Descarcerare acordă asistență calificată în zona de nord, dar și sud. Conform informației IGSU, Serviciul Mobil de Reanimare și Descarcerare Nord și-a început activitatea din toamna anului 2014, iar începând din acest an cetățenii din nordul țării au beneficiat de asistență calificată urgentă la standarde europene.

Republicii Moldova- Cahul, Cantemir și Taraclia, urmând a contribui nemijlocit la creșterea nivelului de eficiență

Republicii Moldova este un exemplu demn de urmat.

Șeful IGSU, general –maior Mi-

ÎN SATUL ROȘU DIN RAIONUL CAHUL A AVUT LOC EVENIMENTUL DE INAUGURARE A SISTEMULUI CENTRALIZAT DE CANALIZARE DIN SAT

577 de gospodării din satul Roșu vor beneficia de servicii de canalizare. Bugețul total al acestui proiect fiind de 967 mii Euro, dintre care 720 mii Euro au fost oferiți de Guvernul Germaniei, 190 mii Euro de Guvernul României, iar aproximativ 50 mii Euro au constituit contribuția locală.

La evenimentul de inaugurare au participat reprezentanți ai autorităților publice centrale și locale, ai ambasadelor Germaniei și României și comunitatea din raionul Cahul.

Nicolae Savilencu, primarul satului Roșu: „Începând cu anul 2010, atât Guvernul României, cât și Guvernul Germaniei a fost mereu alături de comunitatea noastră, prin suportul financiar acordat și prin consultanță tehnică. Anume

datorită lor, locuitorii satului Roșu beneficiază astăzi de servicii calitative de apă potabilă și de canalizare. Serviciile care vor face localnicilor din Roșu viața mai simplă, inclusiv garantându-le condiții de trai mult mai bune”.

Excelența Sa, Angela Ganninger, Ambasadoarea Germaniei în Republica Moldova: „La implementarea proiectului din satul Roșu, care are misiunea să îmbunătățească condițiile de viață ale oamenilor, au participat mai mulți

parteneri de implementare, locali, naționali și internaționali. Și, pe această cale, vreau să le mulțumesc tuturor pentru colaborarea foarte eficientă. Infrastructura de aprovizionare cu apă și canalizare generează cheltuieli, însă un serviciu sustenabil și fiabil, care protejează mediul și resursele naturale are nevoie de cooperarea, nu poate fi realizat fără bani și fără implicarea tuturor și în primul rând al comunității locale”.

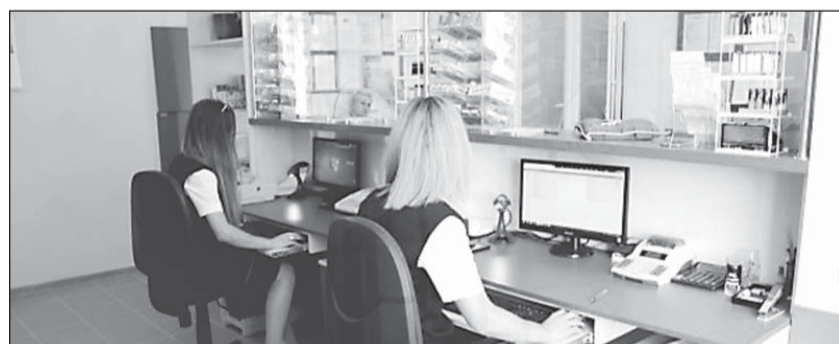
Excelența Sa, Daniel Ioniță,

ambasadorul României în Republica Moldova: „Este o zi importantă, aproape istorică în care inaugurăm un proiect care ține de acces la civilizație. Este vorba de accesul la apă potabilă și la un sistem de canalizare. La acest succes au contribuit mai multe părți. Iar, buna implementare a proiectului, demonstrează încă o dată în plus, că succesul se obține doar pentru o bună colaborare. Acest proiect a fost făcut doar și pentru cetățenii din Roșu, iar Dvs nu trebuie să uitați cu suportul cui a fost posibilă implementarea acestuia, Guvernele Germaniei, României și GIZ Moldova”.

Suportul financiar total din partea Guvernului Germaniei pentru serviciile de AAC în satul

Roșu a constituit 857.000 Euro. Adicional, pe lângă cele 720 mii Euro, care au fost alocați pentru construcția sistemului de canalizare din satul Roșu, alte 137 mii Euro au fost oferiți pentru diverse măsuri de suport complementar, printre acestea: cooperare inter-municipală, capacitate operatorului de apă și canalizare, delegarea serviciilor și activitățile de informare și sensibilizare din localitate în ceea ce privește valoarea calității apei.

LA BEȘGHIOZ A FOST RENOVAT OFICIUL POȘTAL

O subdiviziune „Poșta Moldovei” a fost renovată în satul Beșghioz din raionul Ceadr-Lunga, informează Provincial.

Potrivit unui comunicat al Poșta Moldovei, noua subdiviziune corespunde standardelor europene de amenajare a unităților poștale și oferă clienților o atmosferă mai plăcută și mai prietenoasă, asigurând o deservire mult mai eficientă. „Suntem bucuroși că, începând cu data de 12 septembrie 2019, colegii noștri: șefa oficiului poștal – Mardalfeva Mariana, alături

de poștașii Cojocari Aliona, Capsaun Vera și operatorul Cambur Valentina, își vor continua activitatea într-o ambianță mai confortabilă, unde și perioada de așteptarea a clienților va fi una mai plăcută”, se menționează în același comunicat.

Noua reprezentanță poștală va presta următoarele servicii: transferuri de bani și recepționarea plăților de la populație, plata pensiilor, subvențiilor și indemnizațiilor. De asemenea, unitatea va desfășura activități de recepționare, prelucrare și înmânare a trimerilor poștale interne și internaționale.

O DELEGAȚIE DIN POLONIA – ÎN VIZITĂ LA STRĂȘENI: „VA FI SEMNAT UN ACORD DE PARTENERIAT”

Un Acord de Parteneriat va fi semnat între municipiul Strășeni și municipalitatea poloneză Węgorzewo. Despre aceasta comunică Primăria municipiului Strășeni, informează Provincial.

Potrivit unui comunicat al autorităților din Strășeni, o delegație din Polonia a efectuat o vizită la Strășeni. „Pentru promovarea relațiilor inter-instituționale, facilitarea dezvoltării cooperării multidi-

mensionale, implementarea proiectelor comune – Republica Moldova – Republica Polonă, finanțate de către Uniunea Europeană, va fi semnat un Acord de Parteneriat între Municipiul Strășeni și municipalitatea poloneză Węgorzewo, districtul Węgorzewo. Menționăm că, asemenea parteneriate contribuie la promovarea Municipiului Strășeni, dezvoltarea localității, prin atragerea de fonduri și preluarea bunelor practici în procesul de administrare”, comunică Primăria.

CU SUPORTUL GERMANIEI, RAIONUL LEOVA VA BENEFICIA DE APĂ POTABILĂ DE CALITATE

În orașele Leova și largara a avut loc, recent, evenimentul de inaugurare a apeductului magistral Leova – largara, construit în cadrul proiectului „Modernizarea serviciilor publice de aprovizionare cu apă și canalizare a localităților din raionul Leova”, informează Provincial.

În urma implementării acestui proiect, aproximativ 50 mii de locuitori ai raionului Leova au acces la apă potabilă.

Bugetul total al proiectului a fost de 64 milioane lei, dintre care 54 milioane au fost oferite de Guvernul Germaniei prin intermediul GIZ Moldova, aproximativ 9 milioane lei din Fondul Național de Dezvoltare Regională (FNDR), iar un milion de lei a constituit contribuția locală a raionului Leova.

La evenimentul de inaugurare au participat reprezentanți ai autorităților publice centrale și locale, ai ambasadei Germaniei și ambasadei României și comunitatea din raionul Leova.

Președintele raionului Leova, Ion Gu-

dumac, a declarat că, inaugurarea apeductului magistral Leova-largara este un eveniment deosebit pentru locuitorii raionului Leova. „Acesta este un proiect foarte important, pentru că asigurarea cu condiții de calitate cetățenii raionului este una din prioritățile noastre. Avem apă de calitate în raion, iar asta a fost posibil în mare parte suportului Guvernului Germaniei prin intermediul GIZ Moldova și a tuturor partenerilor proiectului, locali și naționali”, a declarat Gudumac.

Primarul orașului largara, Eugeniu Mutaf, a precizat că pentru largara acest proiect este de o importanță majoră, pentru că orașul astfel are acces la apă de calitate. „Este un succes pentru comunitatea noastră. Acest succes nu era posibil fără suportul și ajutorul acordat de partenerii externi și anume Guvernul Germaniei. În acest sens, noi locuitorii orașului largara venim cu sincere mulțumiri tuturor celor care s-au implicat în realizarea acestuia”, a vorbit Mutaf.

În cadrul proiectului – pe lângă apeductul magistral Leova-largara – au mai fost construite două stații de pompare a apei, două rezervoare de apă potabilă și, de ase-

menea, a fost reabilitată stația de tratare a apei din orașul Leova. Construcția apeductului magistral Leova-largara este un proiect cu impact major în domeniul aprovizi-

onării cu apă a populației raionului Leova. Lucrările de construcție și reabilitare s-au desfășurat în perioada decembrie 2017 – aprilie 2019.

FORUMUL DE AFACERI DIN REGIUNEA DE DEZVOLTARE NORD, LA EDINEȚ

Mulțumim partenerilor noștri de dezvoltare din România, Letonia, Polonia, Germania, Cehia și din alte țări europene pentru susținerea acordată în cadrul activităților de dezvoltare a regiunilor țării noastre. Mizăm pe acest parteneriat strategic în domeniul dezvoltării regionale, prin realizarea proiectelor comune la nivel de administrații publice locale, organizații neguvernamentale și antreprenori”, a declarat Igor Malai, șeful Direcției politice de dezvoltare regională în cadrul Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, la ceremonia de inaugurare a Forumului de afaceri cu genericul „Oportunități investiționale în Regiunea de Dezvoltare Nord”, care a avut loc la Edineț, în contextul celei de-a V-a ediții a Zilelor Regiunii de Dezvoltare Nord.

Funcționarul MADRM a mai specificat în discursul său că ministerul pe care îl reprezintă, prin activitățile sale, contribuie la promovarea unei dezvoltări socio-economice echilibrate a regiunilor, iar fondurile naționale sunt limitate, motiv pentru care este necesară sporirea investițiilor străine directe. „Suntem interesați ca cetățenii noștri să aibă locuri de muncă bine plătite, iar evenimente precum acest forum de afaceri sunt un bun prilej de a stabili noi contacte care să ne permită să ne dezvoltăm”, a menționat reprezentantul MADRM.

La deschiderea forumului au mai ținut discursuri Boris Filipov, director de proiect în cadrul Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova; E.S. Bartłomiej Zdaniuk, ambasadorul Poloniei în Republica Moldova; E.S. Uldis

Mikuts, ambasadorul Letoniei în Republica Moldova; Sergiu Harea, președintele Camerei de Comerț și Industrie a Republicii Moldova; și Constantin Bândiu, directorul interimar al Agenției de Dezvoltare Regională (ADR) Nord.

Evenimentul a reunit circa 200 de participanți: reprezentanți ai misiunilor diplomatice acreditate în Republica Moldova, ai instituțiilor și organizațiilor naționale și internaționale, autorități publice locale,

SMART și IT pentru eficientizarea afacerii, precum și promovarea colaborării între mediul public și privat prin implicarea antreprenorilor locali în dezvoltarea economică locală a municipiului Edineț. Ulterior, participanții au avut oportunitatea să viziteze spațiile de producție a rezidenților Parcului Industrial „Edineț”.

Ambasadorul Poloniei în Republica Moldova, E.S. Bartłomiej Zdaniuk, a trecut în revistă mai multe

întreprinderi mici și mijlocii - piața de temelie a dezvoltării. În Polonia nu am fi avut firme mari dacă nu am fi avut acel țesut de firme mici. Rolul statului în procesul de dezvoltare este, întâi de toate, să nu pună piedici. Cea mai importantă reformă pentru o bună dezvoltare este reforma justiției”, a relevat E.S. Bartłomiej Zdaniuk.

La rândul său, ambasadorul Letoniei în Republica Moldova, E.S. Uldis Mikuts, a vorbit despre

Nord, cooperare ce a rezultat cu numeroase legături de colaborare stabilite între administrații publice locale și organizații neguvernamentale din cele două țări.

„În cei 10 ani de activitate, ADR Nord a acordat asistență în cadrul a numeroase proiecte de dezvoltare în raioanele din nordul Moldovei. Printre cele mai active raioane se numără Edineț. Aici am reușit să colaborăm eficient atât cu autoritățile raionale, cât și cu cele municipale. Împreună am reabilitat cei 7 km de drum ce străbate municipiul Edineț, am construit blocul administrativ al Parcului Industrial «Edineț», pe care l-am conectat totodată la utilitățile necesare, și în prezent renovăm Centrul de sănătate din Edineț, prin eficientizare energetică”, a specificat Constantin Bândiu, directorul interimar al ADR Nord.

În cadrul evenimentului, Maria Prisacari, șefa Secției politice regionale și cooperare externă (SPR-CE) a ADR Nord a relatat despre avantajele competitive și perspectivele de dezvoltare ale Regiunii de Dezvoltare Nord, precum și rolul ADR Nord în calitate de motor economic al regiunii. „Pe lângă implementarea proiectelor de dezvoltare regională, ADR Nord desfășoară multiple activități ce au menirea să impulsioneze dezvoltarea mediului de afaceri în regiune. Acest Forum continuă șirul de evenimente ce au avut loc în contextul celei de-a V-a ediții a Zilelor Regiunii de Dezvoltare Nord. Avem deplina încredere că, prin organizarea acestui forum economic, ADR Nord va reuși să stimuleze dezvoltarea socio-economică a Regiunii de Dezvoltare Nord, prin reducerea dezechilibrelor de dezvoltare socio-economică în interiorul regiunii, precum și prin susținerea actorilor regionali în procesul de creare a parteneriatelor”, a menționat șefa SPRCE, Maria Prisacari.

exponenți ai întreprinderilor autohtone și de peste hotare, ai asociațiilor de business și infrastructurilor de afaceri, ai sectorului asociativ și jurnaliști. În prima zi a Forumului de afaceri au participat delegații din România, Letonia, Cehia și Ucraina.

Agenda primei zile a forumului s-a focusat pe prezentarea profilului investițional al Regiunii de Dezvoltare Nord, a beneficiilor și oportunităților de dezvoltare a afacerilor, promovarea tehnologiilor

proiecte pe care Polonia le implementează în nordul Moldovei, printre care cele de revitalizare urbană, proiecte destinate businessului mic și proiecte de infrastructură. În context, diplomatul polonez a spus că cea mai mare investiție poloneză în nordul Moldovei este modernizarea combinatului „Moldova Zahăr” de la Cupcini, care se cifrează la circa 20 milioane de euro. „Dezvoltarea economică presupune eforturi la diferite niveluri și, în primul rând, are în vedere munca

experiența letonă în procesele de dezvoltare a businessului în regiunile din Letonia, precum și despre cele mai importante reforme care să ajute mediul de afaceri să se dezvolte mai bine. În context, diplomatul leton a menționat că țara are deja o bogată experiență de colaborare cu regiunile Moldovei în domeniul dezvoltării regionale. În acest sens, E.S. Uldis Mikuts a amintit de colaborarea între Ministerul Protecției Mediului și Dezvoltării Regionale din Letonia și ADR

INAUGURAREA SCĂRILOR DE GRANIT DIN PARCUL „VALEA MORILOR”

În data de 17 septembrie 2019 au fost inaugurate oficial, după reconstrucție, scările de granit din Parcul „Valea Morilor”, obiectiv realizat cu susținerea financiară a municipiului București.

La eveniment au participat: Primarul General interimar, Adrian Talmaci, Excelența Sa, Ambasadorul României la Chișinău, Daniel Ioniță, Primarul sectorului 1, municipiul București, Daniel Tudorache, Directorul Institutului Cultural Român la Chișinău, academician, Valeriu Matei, consilieri municipali, funcționari de la Primăria Chișinău, oameni de cultură etc.

În cadrul ceremoniei oficiale, Primarul General interimar, Adrian Talmaci, a declarat că scara de granit, după renovare, este unul din cele mai populare locuri de vizitat din Parcul „Valea Morilor», atât de localnici, care au un nou loc în spațiul public, pentru a-și petrece

timpul liber, împreună cu cei dragi, cât și de turiști. Edilul-șef interimar a mulțumit responsabililor de proiect, pentru realizarea lucrărilor la termen, precum și pentru frumoasa colaborare dintre Pretura Centru și Primăria sectorului 1, București, soldată cu un dar pentru Chișinău pentru mulți ani înainte.

Pretorul sectorului Centru, Pavel Rusu, responsabil de implementarea Proiectului de reconstrucție a scărilor de granit, a ținut să remarce

proiectului de reabilitare a scărilor de granit, a declarat că prin gestul său, partea română și-a dorit să dea o mână de ajutor fraților de peste Prut. Edilul a chemat și alți colegi-primari de-ai săi, de a sprijini inițiativele frumoase venite de la Chișinău.

Reabilitarea scărilor de granit a fost posibilă datorită unui grant în valoare de 18 milioane 970 mii lei (circa 920 mii EURO) din partea Consiliului local al Sectorului 1, mu-

că reabilitarea de acum înseamnă mai mult decât a fost realizat inițial, în anii '70 pentru acest obiectiv, „pentru că atunci scările nu aveau fundație, dar acum există, deci și construcția va dura mai mult”, a precizat pretorul de Centru.

La rândul său, E.S., Ambasadorul României la Chișinău, Daniel Ioniță a menționat că prin acest proiect, partea română și-a dorit aducerea „unui pic de Europă” pe calea spre familia europeană. „Iar placa instalată în preajmă rămâne ca o dovadă pe care este scris despre ajutorul Bucureștiului pentru Chișinău”, a mai spus diplomatul român.

Și Primarul sectorului 1 București, Daniel Tudorache, cu ajutorul căruia a fost posibilă realizarea

niicipiul București, România. Totodată, Consiliul municipal Chișinău a alocat 3,5 milioane lei, suplimentar, pentru o serie de lucrări aferente construcției.

Reconstrucția obiectivului a început în luna mai 2018 și a constat în reabilitarea fundației și a pereților de sprijin a celor 232 de trepte, amenajarea a 4 căi secundare de acces spre scară, precum și montarea corpurilor de iluminat pe bază de LED, de-a lungul construcției.

E de menționat că Scuarul dedicat eroilor MAI căzuți la datorie, obiectiv amplasat în josul scării de granit, a fost renovat de municipalitate. Costul proiectului este de 5 milioane lei, surse prevăzute în bugetul local pentru anul 2019.

UN SAT DIN R. CRIULENI S-A ÎNFRĂȚIT CU O LOCALITATE DIN ROMÂNIA

Satul Izbiște din raionul Criuleni și comuna Berceni din județul Prahova, România, recent, au semnat un Acord de înfrățire. Despre aceasta comunică fosta conducere a raionului Criuleni, Veaceslav Burlac, informează Provincial.

„Satul Izbiște și comuna Berceni au semnat Acordul de înfrățire. Acest eveniment se datorează în exclusivitate implicării și inițiativei lui Cerlat Iacob consăteanului meu care nu este indiferent față de raionul lui de baștină și Rareș Dan Enescu un Român ce iubește Basarabia. Felicitări dlui Ion Plamadeala și Cosmina Pandeale pentru realizarea acestei inițiative frumoase...”, a scris Burlac.

DOUĂ RĂSTIGNIRI – INSTALATE LA GANGURA. PRIMARUL: CREDINȚA ESTE CEA MAI MARE VALOARE

Primarul comunei Gangura din raionul Ialoveni, Marcel Bobeica, comunică despre instalarea a două răstigniri în localitate, informează Provincial. Potrivit conducerii localității, regnirileau fost plasate în preajma instituțiilor de învățământ.

„Lucrurile sufletești au o valoare mai mare decât cele fizice. Credința este cea mai mare valoare a omenirii. Împreună cu Parintele Veceslav am reușit să începem instalarea a 2 răstignirilor în apropierea instituțiilor de învățământ!”, a comunicat Bobeica.

UN PRIMAR DIN R. MOLDOVA A FĂCUT FURORI LA UN FESTIVAL DIN ROMÂNIA

Un primar din raionul Cahul a făcut furori pe scena Festivalului „Prahova iubește Basarabia”, care a avut loc în luna septembrie în orașul Ploiești din România.

Vicepreședinta Consiliului Județean Prahova, Ludmila Sfârloagă, i-a oferit primarului din R. Moldova o diplomă, în semn de înaltă

apreciere pentru măiestria coregrafică demonstrată publicului.

Este vorba despre primarul de Colibași, Cahul, Ion Dolganiuc. În cadrul aceluiași festival, dedicat Basarabiei, a evoluat și trupa „Zdob și Zdub”, alături de artiști merituosi din România, cum ar fi Laura Lavric.

Publicul numeros care a participat la festival a întins și o Horă a Unirii și a asistat la o Paradă a portului popular.

FESTIVALUL PLĂCINTELOR ȘI SARMALELOR S-A DESFĂȘURAT LA CHIȘCĂRENI, RAIONUL SÂNGEREI

Festivalul Plăcintelor și Sarmalelor s-a desfășurat, duminică, 15 septembrie, în satul Chișcăreni, raionul Sângerei. Evenimentul este la a IX-a ediție și s-a înscris în programul Zilelor Regiunii de Dezvoltare Nord, organizate de autoritățile Republicii Moldova cu susținerea partenerilor de dezvoltare.

Sărbătoarea plăcintelor și sarmalelor a întrunit zeci de gospodine din localitate care s-au întrecut în pregătirea celor mai îndrăgite specialități din bucătăria națională. Bucătăresele de la Sângerei au gătit pentru câteva sute de vizitatori ai festivalului, oaspeți din alte raioane ale țării și din străinătate. Potrivit autorităților locale, în acest an, Festivalul Plăcintelor și Sarmalelor a găzduit mai mulți turiști față de anii trecuți, ceea ce înseamnă că devine un eveniment tradițional pentru regiune.

Agenda festivalului de la Chișcăreni a inclus o paradă a portului

popular, susținută de mai multe colective artistice din zonă, prezentarea rezultatelor proiectului „Acces pentru succes”, implementat de Asociația obștească „Baștina-Chiș-

căreni” și proiectele Grupului de acțiune locală „Hora Ciulucului”, care se implementează în prezent. De asemenea, au fost organizate cinci master-class-uri de confecțio-

nare a covorului în bumbi, suvenirilor, brodatului iei, suvenirilor din pănușe ș.a. Pentru vizitatori a fost organizat un program cultural-artistice, degustări, iar gospodinele

din localitate au povestit despre tehnicile pregătirii plăcintelor și sarmalelor „ca la Chișcăreni”.

„Festivalul de la Chișcăreni este sarea și piperul Zilelor Regiunii de Dezvoltare Nord. Pe lângă forumurile economice și conferințele pe care le desfășurăm, festivalurile ca cel din raionul Sângerei creează o imagine completă a regiunii noastre”, au menționat pentru MOLDPRES surse de la Agenția de Dezvoltare Regională Nord.

În prezent, mai multe localități din țara noastră sunt remarcate ca gazde ale festivalurilor dedicate diferitelor produse și activități tradiționale pentru Moldova. Astfel, în R. Moldova există festivaluri ale mărului, cartofului, căpșunii, florilor, strugurelui, copăceilor, bostanilor, pescarilor, mierii, prunei, piersicilor ș.a.

Programul celei de-a V-a ediții a Zilelor Regiunii de Dezvoltare Nord prevede mai multe activități ce vor avea loc până pe data de 20 septembrie, în diferite localități din nordul țării.

BÂLCIUL OLARILOR DIN IURCENI, NISPORENI A AJUNS LA A 31-A EDIȚIE!

La Iurceni, Nisporeni a avut loc duminică, 8 septembrie, a 31-a ediție a Târgului Republican al ceramiștilor „Bâlcii Olarilor”. Este unul dintre cele mai longevive evenimente de acest fel din Republica Moldova. Astfel, mai mulți meșteri populari din Republica Moldova și din România au avut posibilitatea să-și expună și să-și vândă varietatea bogată din vase de ceramică lucrate manual. Primarul de Iurceni, Nisporeni Ion Bocan a afirmat că anul acesta au vizitat târgul peste 15 mii de oameni.

„Iurceniul este o vatră străveche a olarilor, iar festivalul a fost creat pentru a perpetua această tradiție, dar și a aduce un omagiu olarului Ion Arseni. Încercăm prin intermediul acestui eveniment să promovăm și să încurajăm și alți tineri să îmbrățișeze acest meșteșugărit al olarilor și să ne ducă faima”, a afirmat Ion Bocan.

La realizarea evenimentului participă administrația publică de nivelul I, Consiliul raional, agenți economici, Ministerul Culturii și Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial. Alesul local din Iur-

ceni a menționat că fiecare dintre organizatori își asumă niște responsabilități privind organizarea, amenajarea, premiarea, dar și asigurarea cu hrană a meșterilor populari.

„Asemenea evenimente sunt o oportunitate pentru olari, care vor să promoveze arta populară. Totodată, Iurceniul are de câștigat ca și imagine, iar acest meșteșugărit este transmis din tată în fiu. Am extins zona unde se desfășoară acest eveniment cu încă 60 de ari și ne dorim să organizăm încă o parcare”, a declarat Ion Bocan.

LA BĂDICENI, SOROCA, A AVUT LOC PRIMA EDIȚIE A FESTIVALULUI COVORULUI!

Covoare vechi, cu elemente tradiționale au fost expuse duminică, 8 septembrie, în satul Bădiceni, Soroca, în cadrul primei ediții a Festivalului Covorului. În această localitate, pe timpuri, în fiecare gospodărie erau stative de țesut iar covoarele confecționate ajutau familiile să supraviețuiască și chiar să acumuleze venituri.

Vasile Palamari, primarul localității a afirmat că ideea organizării acestui eveniment a apărut de mai mult timp, dar abia acum a putut fi realizată.

Astfel, gospodinele din Bădiceni au expus în cadrul evenimentului cele mai valoroase covoare, în speranța că țesutul manual va

dăinui în timp. Lucrările au fost admirate de oaspeți din România, Polonia, dar și din raioanele vecine, cel mai vechi covor având 133 de ani. „Un alt covor a fost țesut în

1922 și transmis din generație în generație. De obicei, acestea făceau parte din zestrea fetelor care se măritau”, ne-a explicat alesul local.

În total au fost expuse peste o sută de covoare, în debutul evenimentului având loc o paradă a portului popular. Vasile Palamari a menționat că anul acesta în Bădiceni s-au țesut câteva covoare, totuși tineretul nu este interesat de această îndeletnicire. „Poate și din acest motiv covoarele

noastre nu sunt scoase de vânzare, sunt prea prețioase pentru cei care le-au confecționat sau le-au primit în dar de la strămoșii lor. Sperăm că vor apărea doritori de a reînvia această tradiție strămoșească».

Festivalul Covorului va fi organizat o dată la doi ani.

SCUARUL COSBUC DIN CAPITALĂ A FOST INAUGURAT DUPĂ RENOVARE

Lucrările de amenajare a scuarului din strada G. Cosbuc din centrul istoric al capitalei au fost finalizate. Locuitorii din preajmă și nu numai dispun acum de un nou spațiu public pentru recreere, transmite IPN.

Potrivit Direcției generale locativ-comunală și amenajare, reabilitarea scuarului a inclus reconstrucția aleilor pietonale și renovarea spațiilor verzi, instalarea iluminatului public pietonal și a mobilierului urban. De asemenea, a fost amenajat

un teren de joacă pentru copii și a fost montată o cișmea.

Concepția de amenajare a scuarului din str. G. Coșbuc a fost elaborată în cadrul proiectului-pilot „Regândirea spațiului public. Cetățenii își modelează viitorul”, parte a acordului trilateral între orașele Mannheim-Chișinău-Cernăuți.

Costul lucrărilor pentru reconstrucția scuarului, în urma desfășurării licitației, este de 1,4 milioane de lei, dintre care 40% reprezintă partea de grant, iar restul sumei este acoperită din sursele bugetului municipal.

CONSILIILE LOCALE DE TINERET DIN RAIONUL IALOVENI – LA O ÎNTRUNIRE SPORTIVĂ

În raionul Ialoveni, recent, a avut loc o întrunire a consiliilor locale de tineret din raion, informează Provincial.

Potrivit consiliului raional, la întrunire au avut loc competiții sportive.

„Au binevoit să participe la aceste competiții tinerii din Consiliile Locale de Tineret Bardar, Ialoveni, Costești, Văsieni, Ruseștii-Noi și Răzeni. În agenda competițională au fost incluse patru probe: Orientarea sportivă, Tehnica turismului pedestru(fâșia cu obstacole legatul nodurilor turistice și aprinderea rugului în condiții extreme. Pe lângă

aceasta, tinerii au concurat la prepararea bucatelor și la activitatea artistică”, se menționează într-un comunicat de presă al consiliului.

La competițiile de orientare sportivă cei mai buni s-au dovedit a fi cei din Costești, urmați de Răzeni și Bardar. Ruseștii-Noi-locul IV Ialoveni-locul V și Văsieni- locul VI.

Totodată, aprinderea rugului a demonstrat că tinerii pot să acționeze rapid, cu dibăcie și iscusință să aleagă și să așeze vreascurile. De data aceasta cei din Văsieni au fost cei mai buni și i-au lăsat pe poziția a doua pe costeșteni urmați de bărdăreni.

O LOCALITATE DIN R. MOLDOVA ARE POSIBILITATEA SĂ OBTINĂ SUPORT DE 1 MLN. LEI

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării a lansat astăzi, în cadrul unei conferințe de presă Programul „Capitala Tinereții 2020”, ediția a X-a. Astfel, acesta presupune selectarea unei localități din Republica Moldova, în cadrul căreia, pe parcursul unui an, sunt concentrate activitățile de tineret ale autorității publice locale, ONG-urilor naționale și locale, organizațiilor internaționale, precum și ale autorităților publice centrale, informează Provincial.

Prezent la eveniment, secretarul de stat, Adrian Băluțel a menționat că, Programul „Capitala Tinereții” vine să contribuie la apropierea administrației publi-

ce locale față de tineri prin consolidarea capacităților instituționale în procesul de dezvoltare a unui model eficient de implementare a politicilor de tineret la nivel local. „Această inițiativă își propune dezvoltarea localităților prin

implicarea tinerilor și valorificarea potențialului acestora, precum și încurajarea dezvoltării de idei noi și proiecte inovatoare ce privesc participarea activă a tinerilor în societate”, a afirmat Băluțel.

La Program pot aplica autori-

tățile administrației publice locale de nivelul I, precum și municipiile clasificate ca autorități ale administrației publice locale de nivelul II, cu excepția mun. Chișinău și autorităților publice locale care au deținut titlul „Capitala Tinereții” în ultimii 3 ani.

Procedura de aplicare, direcțiile prioritare de intervenție, beneficiile pentru localitatea câștigătoare sunt stabilite conform Regulamentului de organizare și desfășurare a Programului „Capitala Tinereții”.

Menționăm că data limită de depunere a dosarelor este 8 noiembrie, ora 17:00.

Pentru mai multe detalii accesați: <https://mecc.gov.md/ro/content/anunt-privind-lansarea-programului-capitala-tineretului-2020-editia-x>.

Beneficiile pentru localitatea

câștigătoare:

- suport financiar și logistic din partea autorităților publice centrale, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării va acorda suport financiar în valoare de cca 1.000.000,00 lei, în dependență de calitatea programului de activități înaintat de Aplicant;
- vizibilitate și promovarea activităților pe durata titlaturii la nivel național;
- comunicare cu instituțiile și organizațiile internaționale, partenarii de dezvoltare;
- participarea în elaborarea politicilor naționale de tineret, consultarea politicilor;
- consolidarea parteneriatelor locale între ONG-urile de tineret și administrația publică locală;
- atractivitate pentru partenarii, instituții naționale, finanțatori și fundații.

CONSILIUL RAIONAL CAHUL ESTE PARTENER ÎNTR-UN PROIECT DE COLABORARE TRANSFRONTALIERĂ

Un proiect transfrontalier în care partener este Consiliul raional Cahul a fost acceptat spre finanțare în cadrul programului de cooperare transfrontalieră România – Republica Moldova 2014 – 2020, comunități ziudeazi.md.

Proiectul „EthnicCult – promovarea culturii etnografice și a tradițiilor din România și Republica Moldova” a fost aplicat în consorțiu de proiect, care cuprinde: Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală – lider de proiect (aplicant), și partenerii: Consiliul Raional Cahul, Consiliul local Mereni din raionul Anenii Noi și Asociația Culturală a Tradițiilor Populare „Vatra” din România. Proiectul în cauză a fost promovat în ultima etapă de evaluare, clasându-se pe locul întâi, cu un număr maxim de 170 de puncte, fapt despre care Secretariatul Tehnic Comun al programului a

informat aplicanții la data de 19 august anul curent.

Proiectul are drept obiectiv promovarea tezaurului cultural la nivel bilateral între România și Republica Moldova prin valorificarea comună a tradițiilor, prin dezvoltarea a șapte obiective de interes cultural, pentru creșterea numărului de turiști în zonă, cu un buget total de 1 mln. 644.910 euro.

Consiliul Raional Cahul, în calitate sa de partener al proiectului, va dispune de un buget de 585.340 de euro, dintre care 526.806 euro constituie un grant de la Uniunea Europeană, iar 58.534 de euro sunt contribuția proprie.

Principalele activități care urmează a fi implementate în cadrul proiectului în raionul Cahul sunt:

- realizarea unui atelier de olărit în Tabăra „Romantica” din satul Moscovei;
- achiziție scenă mobilă;
- organizarea unui Târg

Transfrontalier al Meșteșugarilor în Cahul;

– desfășurarea unui Festival Cultural la Colibași și a unui Simpozion Cultural la Cahul;

– organizarea unui curs de formare profesională pentru etnografi, oameni de cultură, funcționari din instituții publice cu responsabilități în

promovarea culturii locale;

– dezvoltarea unui circuit turistic de promovare a României și

a Republicii Moldova

– crearea unei rețele a instituțiilor culturale care va cuprinde muzee, gospodării tradiționale, ateliere și tabere de creație.

Totodată, trei autorități publice locale de nivelul unu vor implementa investiții în infrastructură.

Astfel, Primăria Colibași va dezvolta Muzeul Portului Popular (reabilitarea unui edificiu și amplasarea acestei instituții acolo), având un buget alocat de

100.000 de euro, și va organiza un Festival Cultural.

Primăria Văleni se va ocupa de reabilitarea și dezvoltarea unui Atelier de Țesut și a unei Tabere Meșteșugărești de Vară (bugetul alocat este de 125.000 de euro); cu dezvoltarea unor ateliere meșteșugărești de țesut, împletit fibre naturale și cu promovarea podului de lemn pe Drumul Pestelui; cu organizarea de activități meșteșugărești în cadrul taberei de creație dezvoltată pe malul Gârlei Manolescu (căsuțe de lemn și foisor pentru ateliere); cu pregătirea și editarea unui manual (îndrumar/metodologie) realizat în comun pentru activitățile meșteșugărești (fibre naturale – papură, pănuși, niule și țesut).

Iar la Pelinei va fi replicată, contra sumei de 60.000 de euro, o Casă Tradițională Moldovenească, urmând să fie creat și un spot video documentar privind fluxul tehnologic.

PREOTUL DE LA GHIDIGHICI OFERĂ SFATURI CANDIDAȚILOR LA FUNCȚIA DE PRIMAR!

„Dacă vă considerați creștini, să nu uitați că va veni acel moment când Hristos vă va întreba: – Ți-am dat putere și autoritate! Ce acțiuni utile ai întreprins pentru binele poporului? Câte zâmbete ai adus pe fețele locatarilor? Cât talent și abilitate ai folosit pentru îmbunătățirea localității? Câți copiii, vârstnici și sărmani ai lăsat în pragul sărăciei și disperării?” – susține, pe o rețea socială, preotul Maxim Melinti, informează Provincial.

„Așadar, înainte de a porni pe această cale importantă și deloc ușoară, gândiți-vă ce răspuns veți da! Acolo nu contează apartenența politică, contează doar fapte și rezultate”, a conchis Melinti.

De menționat că, alegerile locale vor avea loc la 20 octombrie.

LA INIȚIATIVA PREOTULUI DIN LOCALITATE, LA COLONIȚA A ÎNCEPUT RENOVAREA UNEI FÂNTÂNI

Parohul bisericii „Nașterea Maicii Domnului” din satul Colonița municipiului Chișinău, Victor Tofan, a venit cu propunerea de a renova fântâna din fața Primăriei, informează Provincial.

„Despre acest lucru le-a vorbit creștinilor din sat care au susținut inițiativa părintelui. S-au alăturat și echipa de consilieri a dnei primar Angela Zaporojan. Au și demarat lucrările de renovare, sperăm în curând să avem o fântână bine amenajată cu apă cristalină”, se menționează într-un comunicat al Primăriei localității.

NOI INVESTIȚII LA BISERICA „ADORMIREA MAICII DOMNULUI” DIN CĂUȘENI

Ministrul Educației, Culturii și Cercetării, Liliana Nicolaescu-Onofrei, împreună cu Ambasadorul Extraordinar și Plenipotențiar al Statelor Unite ale Americii în Republica Moldova, E.S. Derek J. Hogan, au efectuat o vizită la Biserica „Adormirea Maicii Domnului” din Căușeni, cu ocazia lansării unei noi tranșe de finanțare în cadrul proiectului de restaurare a bisericii, informează Provincial.

În mesajul său, Liliana Nicolaescu-Onofrei, a apreciat înalt colaborarea până în prezent, ex-

primându-și recunoștința pentru susținerea din partea SUA, prin intermediul Ambasadei americane la Chișinău, a proiectului de restaurare a Bisericii „Adormirea Maicii Domnului” din Căușeni. Oficialul a reiterat importanța reabilitării edificiului care pe lângă faptul că reprezintă un monument cu o arhitectură și o pictură de unicat, acesta mai este și monument de valoare națională.

La rândul său, E.S. Derek J. Hogan a menționat interesul manifestat de țara sa pentru susținerea proiectelor culturale în Republica Moldova, subliniind că promovarea patrimoniului cultural înseamnă nu numai spiritualita-

bisericii, restaurarea acoperișului bisericii și amenajarea camerei de aerare la fundațiile edificiului.

Alte lucrări precum, tencuirea pereților exteriori ai lăcașului, reconstituirea tâmplăriei bisericii (ferestre, ușă), conservarea vestigiilor arheologice ale pridvorului bisericii, amenajarea sistemului de drenaj, amenajarea rețelelor ingineresti și de iluminare, restaurarea/reabilitarea zidului și porții din preajma edificiului și amenajarea teritoriului din jurul bisericii revin în sarcina nemijlocită a Ministerului Educației, Culturii și Cercetării care a dispus pentru anul 2020, alocarea bugetului necesar pentru finalizarea proiectului de restaurare a Bisericii „Adormirea Maicii Domnului” din Căușeni.

tea unei țări, dar și dezvoltarea economică a acesteia, iar valorificarea și dezvoltarea acestuia contribuie la creșterea atractivității Republicii Moldova ca și destinație turistică.

Menționăm că, din 2016 cu sprijinul financiar al Ambasadei SUA în Republica Moldova a fost inițiat proiectul de restaurare a Bisericii „Adormirea Maicii Domnului” din Căușeni. Proiectul de restaurare este promovat de către Asociația Obștească Centrul de Cercetări Arheologice din Republica Moldova sub egida Muzeului Național de Artă și a Ministerului Educației, Culturii și Cercetării. Urmare a suportului financiar acordat, prin intermediul Ambasadei SUA la Chișinău, în

perioada 2019-2021 se preconizează finalizarea lucrărilor de restaurare a picturii din interiorul

MUZEUL DE ISTORIE ȘI ETNOGRAFIE DIN FLOREȘTI – ÎN ATENȚIA ELEVILOR DIN LOCALITATE

Un grup de elevi de la școala profesională Florești, astăzi, a vizitat Muzeul de Istorie și Etnografie din localitate, informează Provincial.

La Muzeu, excursanții au fost întâmpinați de colaboratorii muzeului, care a efectuat o incursi-

une istorică prin sălile de expoziții, începând cu sala de arheologie și epocile preistorice, continuând cu sălile de etnografie ce conțin obiecte vechi de lucrare și însămănțare a pământului, vase de ceramică, lemn și metal utilizate în bucătăria moldovenească, meșteșugăritul popular, țesutul, împletitul, croșetatul, piese de port popular, etc.

60 COPII DIN CANTEMIR AU FOST ÎNCURAJAȚI SĂ FACĂ MAI MULTĂ MIȘCARE, ÎN CADRUL UNUI FESTIVAL FOTBALISTIC

Cu ocazia Zilei Mondiale a Inimii, Federația Moldovenească de Fotbal în parteneriat cu Inspectoratul Național de Patrulare și Inspectoratul de Poliție Cantemir au vizitat 2 familii social-vulnerabile din localitatea Pleșeni, care au primit cadouri, dulciuri, rechizite școlare și haine, fiind pregătite în cadrul acțiunii umanitare cu sloganul „Din inimă pentru tine”, informează Provincial.

Pentru a marca Ziua Mondială a Inimii, 60 copii din satul Pleșeni au fost încurajați să facă mai multă mișcare și să fie mai

activi, în cadrul unui festival fotbalistic desfășurat pe stadionul din localitate, conform programul extrașcolar al proiectului Open

Funfootball Schools + Sport + Școală + Poliție, implementat în țara noastră de către organizația neguvernamentală CCPA din

Danemarca și FMF din anul 2006, cu susținerea Guvernului Suediei.

Copiii au avut parte de jocuri distractive și dulciuri, iar buna

desfășurare a antrenamentului deschis a fost asigurată de către Veaceslav Cazacu, antrenor în s. Pleșeni, Dumitru Avram, inspector principal IP Cantemir.

MAI MULTE PERSOANE DE PESTE 60 DE ANI AU DEMONSTRAT CĂ POT CONTRIBUI LA DEZVOLTAREA SOCIETĂȚII!

10 câștigători ai concursului Premiul național „Pentru o viață activă la orice vârstă” s-au ales cu diplome și premii, oferite de Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale. Evenimentul este la cea de-a III ediție și se organizează în contextul Zilei Internaționale a persoanelor în etate, celebrată anual la data de 1 octombrie, informează Provincial.

Mențiunile au fost oferite pentru realizări importante în diverse domenii – științific, voluntariat, acțiuni de caritate,

participarea în diverse proiecte comunitare.

Anul acesta, la concurs au fost înregistrați 21 de participanți, toți cu vârste de peste 60 de ani, persoane ce au demonstrat prin acțiunile lor că pot contribui semnificativ la dezvoltarea societății.

Inițiativa de a premia cei mai buni vârstnici face parte din Planul de acțiuni de promovare a principiului de îmbătrânire pentru perioada 2018-2021.

În Republica Moldova locuiesc circa 558 de mii persoane cu vârsta 60+, ceea ce constituie 20,8% din numărul total a populației.

PATRU SCULPTURI AU FOST INSTALATE LA CĂLĂRAȘI

Orașul Călărași s-a îmbogățit cu patru sculpturi în piatră. Creațiile au fost inspirate din lucrările sculptorului călărășean Dumitru Scvorțov-Russu.

Inițiativa i-a aparținut președintelui raionului, Sergiu Artene, care, vizitând, anul trecut, vernisajul dedicat lucrărilor celebrului sculptor călărășean, a decis să contribuie la promovarea acestora prin instalarea replicilor sculpturilor în spațiul public din Călărași.

„Ne dorim să valorificăm opera lui Dumitru Scvorțov-Russu și, în același timp, să dăm o altă valoare orașului nostru”, a declarat pentru EXPRESUL Segiu Artene.

În urma conjugării eforturilor Consiliului Raional, Direcției Cultură și Turism, Muzeului de Istorie și Etnografie, precum și al Primăriei Călărași, a fost posibilă organizarea unei tabere de artă, în cadrul căreia sculptorii au lucrat în piatră de Cosăuți.

De notat că lucrările originale, după ce au fost făcute copiile la o scară mult mai mare, se află în muzeul orașenesc.

„Nu ne dorim decât ca orașul să devină cât mai atractiv din punct de vedere turistic, iar muzeul să aibă cât mai mulți vizitatori”, a spus Mariana Iurcu, ghid turistic și muzeograf la Muzeul de Istorie și Etnografie.

Ziua ușilor deschise la Primăria municipiului Strășeni

Cu sprijinul IDIS „Viitorul”, a instituțiilor școlare și preșcolare din localitate, la Strășeni a fost organizat evenimentul „Ziua Ușilor Deschise la Primăria Municipiului Strășeni”, informează Provincial.

„Micuții Patrioti din Strășeni au semnat prima lor Declarație oficială, iar elevilor LT „Mihai Eminescu” și „Ion Vatamanu”, din municipiul Strășeni, li s-a oferit oportunitatea de a afla despre activitatea autorităților locale, dar și, să se expună asupra problemelor din comunitate și felul cum își doresc să vadă Municipiul Strășeni în perioada ce urmează”, se menționează într-un comunicat al Primăriei.

LA CĂUȘENI, MAI MULȚI ELEVII AU PARTICIPAT LA CAMPANIA „LA O CAFEA CU UN POLIȚIST”

Inspectoratul de Poliție Căușeni comunică despre desfășurarea unei campanii în localitate – „La cafea cu un polițist”, informează Provincial.

„La o cafea cu un polițist este campania care demarează la Căușeni, iar scopul acestuia este înlăturarea barierelor dintre oamenii legii și mem-

brii comunității, din care au de beneficiat ambele părți”, se menționează într-o postare a Inspectoratului.

„Au baut cafea și au discutat pe un ton prietenos și liber. Zeci de elevi au pus întrebări, apoi au transmis sugestii, recomandări și mulțumiri polițistilor prin intermediul cutiuței cu mesaje”, mai adaugă instituția.

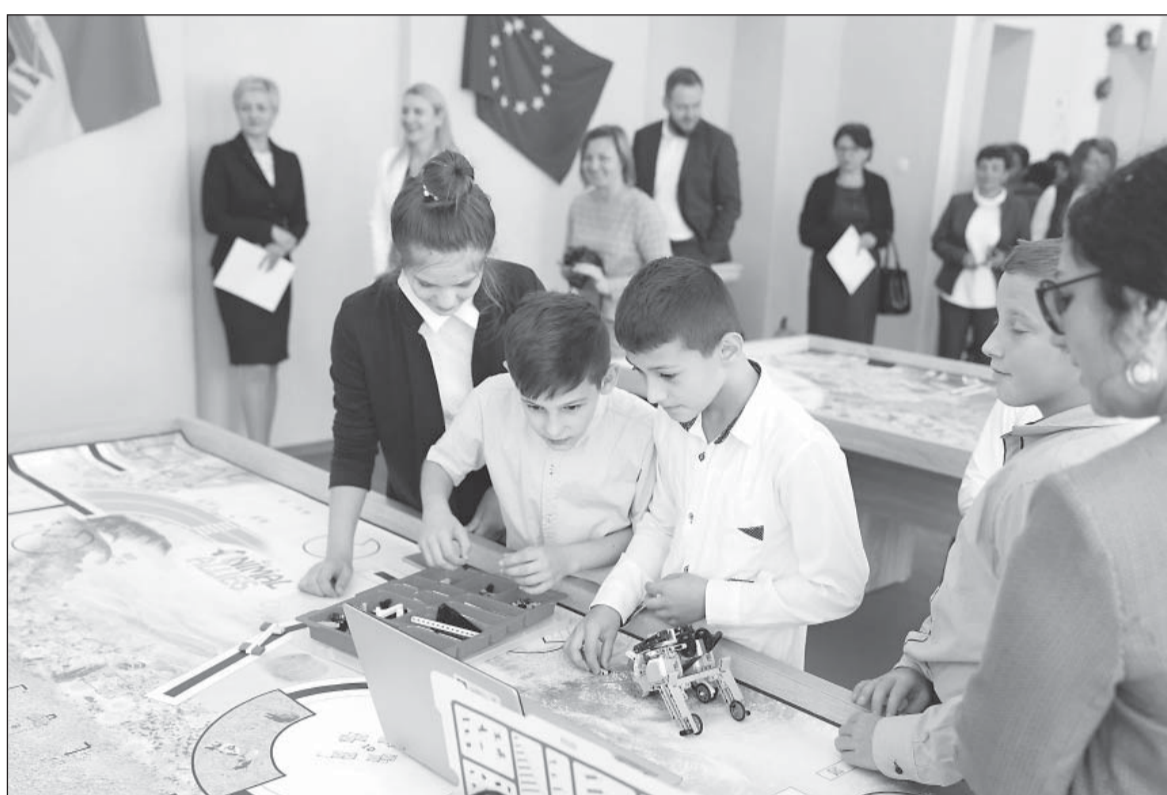

COPIII DIN SĂRATA VECHE VOR AVEA PARTE DE UN PROGRAM DE DEZVOLTARE PERSONALĂ, DUPĂ CE ÎN SAT A FOST LANSAT UN CENTRU PENTRU PREGĂTIRE VOCAȚIONALĂ

Un Centru pentru pregătire vocațională a fost lansat la data de 19 septembrie în satul Sărata Veche, raionul Fălești. Acesta va oferi supraveghere, instruire și un program de dezvoltare personală în afara orelor de studii pentru aproximativ 190 de copii și va promova incluziunea socială a copiilor din familii social-vulnerabile. Centrul va diminua riscul plasării acestor copii în instituții rezidențiale contribuind

la îmbunătățirea calității vieții lor. Centrul dispune de spații pentru educația non-formală combinată cu pregătirea vocațională, iar elevii vor avea posibilitatea de a-și forma competențe necesare pentru o carieră profesională. Programul educațional va oferi resurse și instrumente pentru ca elevii să-și îmbunătățească abilitățile tehnice, practice și sociale și să se integreze cu succes pe piața muncii.

CONSECINȚELE ALCOOLULUI – DISCUTATE LA CĂUȘENI

Angajații Inspectoratului de Poliție Căușeni, de comun cu specialiștii Centrului Maternal Pro-Familia din localitate, au întreprins un șir de măsuri de prevenire, informare și sensibilizare a cetățenilor cu genericul „Alcoolul distruge!”, informează Provincial.

În cadrul evenimentului s-a discutat despre consecințele alcoolului, ce este alcoolul și care îi sunt simptomele.

La finalul activității, în scopul de a minimaliza cazurile antisociale, au fost distribuite pliante informative referitoare la dauna consumului de alcool, în scopul sensibilizării adolescenților privind adoptarea și promovarea modului sănătos de viață.

CUM AU VENIT UN GRUP DE „TINERI” LA O SESIUNE DE INFORMARE PENTRU PERSOANELE ÎN ETATE, LA BASARABEASCA

„Prietenii, vedeți și voi care a fost mijlocul de transport folosit de un grup de „tineri” din satul

Sadaclia, r-nul Basarabeasca, care a venit la Casa de cultură pentru a asista la o sesiune

de informare în domeniul nediscriminării susținută de șefa Direcției politici nediscriminare

din cadrul Consiliului – Rodica Jereghi. Evenimentul este organizat de Consiliul, în parteneriat cu A.O. HelpAge, și are scopul promovării îmbătrânirii sănătoase și active la vârsta înaintată”, relatează Consiliul pentru egalitate, informează Provincial.

De menționat că, la 1 octombrie, anual, este marcată Ziua

internațională a persoanelor în etate. „În acest context reprezentanții Consiliului vor merge în 5 localități rurale pentru a informa persoanele în etate despre mecanismul național de protecție împotriva discriminării”, se mai menționează într-un comunicat al Consiliului pentru egalitate.

SERVICIUL DEZVOLTARE LOCALĂ ȘI ATRAGERE DE FONDURI

CE ESTE SERVICIUL DEZVOLTARE LOCALĂ ȘI ATRAGERE DE FONDURI?

- Serviciul de suport al autorităților publice locale membre CALM, ce reprezintă totalitatea resurselor de expertiză asistență și instruire, inclusiv a datelor sistematizate în baze de date, concentrate într-un serviciu unic destinat consolidării capacităților autorităților locale din Republica Moldova în atragerea de fonduri, managementul proiectelor și dezvoltării locale.
- Serviciul Dezvoltare Locală și Atragere de Fonduri este parte a Centrului de Expertiză, Asistență și Instruire (CEAI) din cadrul Secretariatului CALM.

SCOPUL SERVICIULUI

- ❖ Serviciul Dezvoltare Locală și Atragere de Fonduri are drept scop principal creșterea și consolidarea capacităților colectivităților locale din Republica Moldova, membre CALM, în domeniul dezvoltării locale și atragerii de fonduri.
- ❖ OBIECTIVUL GENERAL al serviciului este consolidarea capacităților instituționale ale CALM în prestarea serviciilor membrilor săi în domeniul dezvoltării locale și atragerii de fonduri prin edificarea pe lângă CALM a unui sistem eficient de consultanță, instruire și asistență, conectat la necesitățile actuale ale comunităților locale din Republica Moldova și oportunitățile de finanțare disponibile pe plan intern, european și internațional.

OBIECTIVE SPECIFICE ALE SERVICIULUI

- Elaborarea, stabilirea și dezvoltarea unui mecanism complex de asistență pentru APL în domeniul dezvoltării locale, atragerii de fonduri și managementului proiectelor;
- Consolidarea capacităților APL în domeniul dezvoltării locale, atragerii de fonduri și managementul proiectelor;
- Diversificarea/consolidarea asistenței și serviciilor CALM acordate APL și comunităților locale, în domeniul dezvoltării locale, atragerii de fonduri și managementului proiectelor;
- Identificarea problemelor și impedimentelor în activitatea APL în vederea elaborării și promovării unor măsuri concrete de ordin legislativ/normativ, metodologic, informativ și/sau instructiv necesare pentru dezvoltarea locală, atragerea de fonduri și managementul proiectelor;
- Crearea și menținerea unei platforme permanente de comunicare, schimb de informație, bune practici și experiență pentru APL în domeniul dezvoltării locale, atragerii de fonduri și managementului proiectelor.
- Crearea mecanismului de suport ad-hoc pentru problemele dezvoltării locale, atragerii de fonduri și managementului proiectelor cu care se confruntă comunitățile locale în activitățile de zi cu zi;
- Elaborarea și organizarea unor cursuri de instruire pentru reprezentanții APL în domeniul dezvoltării locale, atragerii de fonduri și managementului de proiecte.
- Crearea menținerea și dezvoltarea bazelor de date și altor resurse informaționale privind finanțările disponibile, finanțatorii, formularele și condițiile de acordare a finanțării, experții/companiile specializate în dezvoltare locală, scriere/administrare de proiecte și/sau instruire pe domeniul dat.

BENEFICIARI SERVICIULUI

- Autoritățile Publice Locale de nivelul I și II, precum și subdiviziunile sale (Primari, consiliile locale, conducători de subdiviziuni din cadrul APL 1 și 2, conducătorii și angajații din cadrul întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor din subordinea APL, alte categorii de funcționari și angajați din cadrul APL, etc.);
- Responsabili direct de scriere de proiecte și atragere de fonduri din cadrul APL și subdiviziunilor sale;
- Beneficiari indirecti: colectivitățile locale, locuitorii satelor, comunelor, orașelor, municipiilor, instituțiile și organizațiile din subordinea APL, ONG-uri locale.

TIPURILE SERVICIILOR PRESTATE

Consultare și asistență

- În cadrul acestui tip de servicii, membrii CALM vor beneficia de consultanță și asistență în următoarele domenii:
- identificarea oportunităților de atragere a fondurilor;
- scrierea și managementul proiectelor;
- elaborarea și adoptarea priorităților pentru atragerea de fonduri;
- implicarea cetățenească și consultarea publică a priorităților pentru atragerea de fonduri;
- participarea la ședințele consiliilor locale în calitate de experți independenți;
- aspecte și proceduri juridice în cadrul procesului de elaborare, discutare, adoptare și implementare a proiectelor, etc.
- colectarea, stocarea și oferirea informației de ordin statistic, juridic, economic, financiar necesare pentru elaborarea proiectelor și stabilirea priorităților de finanțare;
- elaborarea la cerere a unor note informative/analitice/metodologice;
- elaborarea de ghiduri, manuale, note metodologice instrucțiuni, etc.

Servicii de informare și instruire

- Crearea diverselor bazelor de date cu caracter general și specializat – pe domeniu (a experților pe domeniu, a finanțării disponibile, modele de aplicații, formulare, acorduri de parteneriat, etc.) inclusiv a unor baze de date privind finanțările/fondurile disponibile pe domenii specifice: educație, infrastructura drumurilor, etc.
- Asigurarea accesului la bazele de date respective cu oferirea posibilității de căutare în funcție de caracteristici;
- Elaborarea unor programe specializate de instruire periodice pe termen scurt pentru diferite categorii de aleși locali și funcționari din cadrul APL, responsabil de atragerea de fonduri și dezvoltarea locală;
- organizarea unor sesiuni informative/instructive tematice și/sau specializate pentru funcționari/aleși locali responsabili de atragerea de fonduri și dezvoltarea locală;
- informarea regulată a membrilor CALM privind oportunitățile și condițiile de finanțare destinate APL;
- organizarea și desfășurarea conferințelor, meselor rotunde, vizitelor pentru schimbul de experiență;
- asigurarea accesului la biblioteca electronică (legislație, studii și publicații, modele de documente, etc.);
- Monitorizarea și actualizarea bazelor de date.

Servicii de elaborare, modificare, avizare, promovare și monitorizare a politicilor și actelor normative naționale sau locale din domeniu

- În cadrul acestui tip de servicii, experții CALM, vor participa la:
- Expertizarea și monitorizarea sistematică a cadrului normativ din domeniu;
- Avizarea proiectelor actelor normative și de politici ce vizează domeniul investițiilor, atragerii fondurilor, dezvoltării locale, etc.;
- elaborarea și înaintarea inițiativelor proprii de modificare a cadrului legal actual în domeniul respectiv în vederea îmbunătățirii lui;
- participarea la elaborarea actelor normative și a documentelor de politici publice;
- promovarea la nivel național și internațional a oportunităților directe de finanțare pentru APL;
- monitorizarea sistematică a cadrului de politici și normativ național și/sau local;
- elaborarea din oficiu și/sau la cerere a unor studii, analize, rapoarte, documente de poziție privind anumite situații și/sau acte normative/politici;
- organizarea sistematică sau ad-hoc/la cerere a unor întruniri cu factorii decizionali la nivel de Guvern, Parlament, autorități centrale, donatori și alți actori relevanți;
- formularea unor cereri, demersuri, contestații, recursuri și altor documente adresate autorităților publice din Republica Moldova, în interesul membrilor CALM și care vizează domeniul atragerii de fonduri.
- alte tipuri de servicii conexe

MECANISMUL DE PRESTARE A SERVICIILOR

Direct la oficiul CALM, la telefon, on-line; prin folosirea altor mijloace de comunicare (Facebook, e-mail, chat, etc.), cu ieșirea experților în teritoriu, în grup sau individual, "sfatul unui coleg experimentat"; "răspuns rapid".

CONTACTE

Str. Columna 106A, Chișinău, Republica Moldova
Tel: +(37322) 22-35-09, mob. 079588442
Fax: +(37322) 22-35-29,
Persona de contact - Irina LUNCAȘU
e-mail: irina.lucasu@calm.md
info@calm.md; www.calm.md

CALM, SUPTOR PENTRU APL: SERVICIUL DE SUPTOR AL OPERATORILOR MICI DE APĂ ȘI SANITAȚIE (SOMAS)

Reieșind atât din sarcinile CALM, cât și din multiple solicitări ale APL, a fost creat **Serviciul de suport al operatorilor mici de alimentare cu apă și sanitație a CALM, (serviciul SOMAS). Serviciul SOMAS vine să suplinească vidul format de-a lungul timpului și va servi drept platformă pentru consolidarea capacităților APL și ale operatorilor serviciilor de apă și sanitație din mediul rural. Serviciul APĂ SAN va face parte din domeniul integral al Centrului de expertiză, asistență și instruire (CEAI) din cadrul Secretariatului CALM. Astfel, începând cu data de 01 iulie 2017, atât APL, cât și operatorii serviciilor de apă și sanitație din mediul rural se pot adresa pentru a beneficia de tot spectrul de servicii acordat de SOMAS.**

Ce este SOMAS?

□ Serviciul de suport al operatorilor mici de alimentare cu apă și sanitație al CALM reprezintă totalitatea atât a resurselor de expertiză asistență și instruire, cât și a datelor sistematizate, concentrate într-un serviciu unic destinat îmbunătățirii calității prestării serviciilor de apă și sanitație de către operatorii mici din zonele rurale și orașe mici.

□ Serviciul SOMAS va fi parte a Centrului de Expertiză, Asistență și Instruire (CEAI) din cadrul Secretariatului CALM.

Misiunea

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) urmărește un obiectiv fundamental de consolidare instituțională și a capacităților APL prin intermediul a trei dimensiuni principale:

□ Consolidarea structurilor organizatorice și a procesului decizional intern (CALM Consiliu, Birou Executiv, Comitete, Rețele și filiale regionale)

□ Consolidarea participării CALM și contribuția reală la procesul de politică națională (la nivel de guvern, parlament, comisii parlamentare, grupuri de lucru în cadrul ministerelor de resort și agențiilor de stat, la nivel internațional, atât în Moldova, cât și în străinătate)

□ Perfecționarea abilităților CALM în consolidarea capacităților APL din Moldova, inclusiv în domenii noi de reformă, printr-o varietate de eforturi cuprinzătoare în cadrul serviciilor CALM, capacităților de expertiză și de cunoștințe

Destinația serviciului

Serviciul APĂ SAN, ca parte a CEAI, este destinat primirii, sistematizării și analizei solicitărilor serviciilor de consultanță, identificării căii optime de prestare a serviciului, prestarea acestuia și evidența solicitărilor și serviciilor acordate.

Serviciul APĂ SAN are ca obiectiv general susținerea și

consolidarea capacităților APL și operatorilor serviciilor de apă din mediul rural.

Obiective specifice ale serviciului

✓ Elaborarea, stabilirea și dezvoltarea unui mecanism de asistență complex pentru APL și operatorii din mediul rural în domeniul aprovizionării cu apă;

✓ Consolidarea capacităților instituționale, administrative, financiare, economice etc. ale autorităților publice locale și prestatorilor de servicii din domeniul aprovizionării cu apă din mediul rural;

✓ Diversificarea și consolidarea asistenței și serviciilor CALM acordate APL și comunităților locale, în special în domeniul aprovizionării cu apă;

✓ Identificarea problemelor și impedimentelor în activitatea APL și operatorilor din mediul rural, în vederea elaborării și promovării unor măsuri concrete de ordin legislativ/normativ, metodologic, informativ și/sau instructiv necesare;

✓ Crearea și menținerea unei platforme permanente de comunicare, schimb de informație/experiență și promovare a drepturilor și intereselor sale specifice, pentru prestatorii/operatorii serviciilor mici de alimentare cu apă, în special a celor din mediul rural.

Scopurile serviciului

• Crearea unui centru unic de recepționare și prelucrare a solicitărilor de acordare a serviciilor de consultanță pentru operatorii mici din zonele rurale;

• Crearea, menținerea și dezvoltarea platformelor de comunicare și schimb de experiență și bune practici atât între operatorii mici, cât și între APL;

• Crearea mecanismului de suport ad-hoc pentru probleme cu care se confruntă comunitățile locale în activitățile de zi cu zi;

• Consolidarea capacităților autorităților locale și operatorilor mici pe termen mai lung, inclusiv celor personale, instituționale, de sistem, de politici la nivel local și central;

• Consolidarea Serviciilor CALM prestate APL și în special în domeniul de aprovizionare cu apă;

• Crearea, menținerea și dezvoltarea bazelor de date și altor resurse informaționale pe domeniu;

• Evidența statistică și analitică privind solicitările de asistență și soluționarea acestora.

Serviciul are următoarele sarcini:

• Asigurarea recepționării, înregistrării și prelucrării tuturor informațiilor privind necesitățile de asistență planificată sau ad-hoc, primite prin mesaje fax, mesajelor SMS și MMS, telefonic, email, în cadrul seminarelor și meselor rotunde, prin intermediul platformei de schimb de experiență/forum creat, chestionare, alte tipuri de solicitări de asistență;

• Identificarea soluției optime de prestare a serviciului, prestarea serviciului și evidența informației cu privire la rezultatele prestării serviciului;

• Asigurarea cu resurse informaționale și consultanță pentru: inventarierea, evidența, planificarea intervențiilor și dezvoltarea sistemelor de aprovizionare cu apă și sanitație.

• Asigurarea interacțiunii informaționale cu sistemele informaționale de stat, departamentale, teritoriale;

Beneficiari cheie a Serviciului

□ Autoritățile Publice Locale nivel I (Primari, consilieri locali, contabili, ingineri funciari, etc.);

□ Operatorii mici (rurali);

□ Personalul tehnic și administrativ al operatorilor mici;

□ Beneficiari indirecti: Consumatorii de apă și sanitație.

Principiul Serviciului

Serviciul APĂ SAN trebuie să asigure executarea atât a funcțiilor de bază ale Serviciului, cât și a funcțiilor specifice, determinate de destinația sistemului, care sunt grupate pe domenii funcționale specializate.

Domeniile de prestare a serviciilor SOMAS

□ Cadru legal și aspecte juridice;

□ Organizarea și administrarea serviciilor de aprovizionare cu apă;

□ Finanțarea, atragerea de investiții și fundamentarea economică;

□ Analiza și diagnosticul sistemului de aprovizionare cu apă;

□ Tariful (cu implicații de ordin financiar, managerial, tehnic și de luare a deciziei/aprobare);

□ Relația APL-operator;

□ Relația APL – consumatori;

□ Relația operator – consumatori;

□ Asigurarea și monitorizarea calității apei;

□ Aspecte tehnice și de administrare a sistemelor de aprovizionare cu apă;

□ Instruirea și consultarea personalului operatorului;

□ Reprezentarea operatorilor mici la nivel național.

Contacte

Str. Columna 106A, Chișinău, Republica Moldova
Tel: +(37322) 22-35-09, Fax: +(37322) 22-35-29, mob. 079588547; mob. 079367362; e-mail: info@calm.md; alexandru.morcov@calm.md Internet: www.calm.md

Crearea serviciului SOMAS a fost posibilă datorită suportului: Proiectul Elveției de Apă și Sanitație în Moldova (ApaSan), finanțat de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC), cofinanțat de Cooperarea Austriacă pentru Dezvoltare (ADC) și implementat de Filiala din Moldova a Fundației SKAT.

SERVICIUL MIGRAȚIE ȘI DEZVOLTARE LOCALĂ

Ce este Serviciul Migrație și Dezvoltare Locală?

□ Serviciul de suport al autorităților publice locale membre CALM, ce reprezintă totalitatea resurselor de expertiză, asistență și instruire, concentrate într-un serviciu unic destinat îmbunătățirii serviciilor locale de bază pentru comunitățile afectate de migrație, în baza unor parteneriate între autoritățile locale și băștinașii plecați peste hotare.

□ Serviciul Migrație și Dezvoltare Locală este parte a Centrului de Expertiză, Asistență și Instruire (CEAI) din cadrul Secretariatului CALM.

Misiunea

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) urmărește un obiectiv fundamental de consolidare instituțională și consolidarea capacităților APL prin intermediul de trei dimensiuni principale:

□ Consolidarea structurilor organizatorice și a procesului decizional intern (Consiliul de Administrare, Birou Executiv, comitete, rețele și filiale regionale a CALM)

□ Consolidarea participării CALM și contribuția reală la procesul de politică națională (la nivel de guvern, parlament, comisii parlamentare, grupuri de lucru în cadrul ministerelor de resort și agențiilor de stat, la nivel internațional, atât în Moldova, cât și în străinătate)

□ Perfecționarea abilităților CALM în consolidarea capacităților APL din Moldova, inclusiv în domenii noi de reformă printr-o varietate de eforturi cuprinzătoare în cadrul serviciilor CALM, capacităților de expertiză și de cunoștințe

Destinația serviciului

Serviciul Migrație și Dezvoltare Locală, ca parte a CEAI este destinat primirii, sistematizării și analizei solicitărilor serviciilor de consultanță, identificării căii optime de prestare a serviciului, prestarea acestuia și evidența solicitărilor și serviciilor acordate.

Serviciul Migrație și Dezvoltare Locală are ca obiectiv general susținerea și consolidarea capacităților APL pentru îmbunătățirea serviciilor locale de bază, în baza unor parteneriate între autoritățile locale și băștinașii plecați peste hotare.

Scopul pe termen lung

Crearea unui parteneriat durabil între autoritățile publice locale și Diaspora pentru implicarea continuă și participarea băștinașilor plecați în dezvoltarea locală a localităților lor natale.

Obiective specifice ale serviciului

✓ Elaborarea, stabilirea și dezvoltarea unui mecanism de asistență complex pentru APL în domeniul migrației și dezvoltării locale;

✓ Diversificarea și consolidarea asistenței și serviciilor CALM acordate APL și comunităților locale, în special în domeniul migrației și dezvoltării locale;

✓ Identificarea problemelor și impedimentelor în activitatea APL în domeniul migrației și dezvoltării locale, în vederea elaborării și promovării unor măsuri concrete de ordin legislativ/normativ, metodologic, informativ și/sau instructiv necesare;

✓ Crearea și menținerea unei platforme permanente de comunicare, schimb de informație/experiență și promovare în domeniul migrației și dezvoltării locale, inclusiv prin sistemul „SMS Polling”.

✓ Crearea unui centru unic de recepționare și prelucrare a solicitărilor de acordare a serviciilor de consultanță în domeniul migrației și dezvoltării locale;

✓ Crearea mecanismului de suport ad-hoc pentru probleme cu care se confruntă comunitățile locale în activitățile de zi cu zi;

✓ Consolidarea capacităților autorităților locale în domeniul migrației și dezvoltării locale pe termen lung inclusiv capacitățile personale, instituționale, de sistem, de politici la nivel local și central;

✓ Consolidarea Serviciilor CALM prestate APL și în special în domeniul migrației și dezvoltării locale;

✓ Crearea menținerea și dezvoltarea bazelor de date și altor resurse informaționale pe domeniu;

✓ Evidența statistică și analitică privind solicitările de asistență și soluționarea acestora.

Domeniile de prestare a serviciilor

□ Asistență în integrarea migrației în planurile de dezvoltare locală

□ Asistență în desemnarea persoanei responsabile la nivel local în domeniul diasporei, migrației și dezvoltării

□ Asistență în crearea bazelor locale de date privind băștinașii plecați peste hotare

□ Asistență în crearea, administrarea și comunicarea Asociațiilor de Băștinași (ADB)

□ Consultarea proiectelor ce urmează a fi plasate pe platforma națională de Crowdfunding GUVERN.24

□ Asistență privind cadrul legal și aspecte juridice în domeniul diasporei, migrației și dezvoltării;

□ Finanțarea, atragerea de investiții și fundamentarea economică a proiectelor comune de implicare a migranților;

□ Instruirea și consultarea APL în domeniul diasporei, migrației și dezvoltării

□ Reprezentarea APL la nivel național și internațional în domeniul diasporei, migrației și dezvoltării

Beneficiari cheie a Serviciului

□ Autoritățile Publice Locale nivel I (Primari, consilieri locali, contabili, ingineri funciari, etc.);

□ Asociații de băștinași

□ ONG-uri locale

□ Beneficiari indirecti: cetățenii localităților din Republica Moldova.

Principiul Serviciului

Serviciul Migrație și Dezvoltare Locală asigură executarea atât a funcțiilor de bază ale Serviciului cât și a funcțiilor specifice, determinate de contextul solicitării parvenite.

Parteneri

Serviciul este creat cu suportul: Proiectul ui Migrație și Dezvoltare Locală (MiDL) finanțat de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC)

Contacte

Str. Columna 106A, Chișinău, Republica Moldova
Tel: +(37322) 22-35-09, Fax: +(37322) 22-35-29, mob. 079588442

Persona de contact - Irina LUNCAȘU

e-mail: irina.luncasu@calm.md

info@calm.md; www.calm.md

Serviciul de Asistență Juridică pentru Autoritățile Publice Locale din cadrul Centrului de Expertiză, Asistență și Instruire al CALM

Luând în considerație complexitatea activității și multiplele aspecte de ordin juridic care reglementează activitatea actuală a APL, precum și lipsa acută de specialiști în domeniul juridic la nivel local, CALM în parteneriat cu IDIS Viitorul a decis să instituie un serviciu specializat în acordarea serviciilor juridice autorităților publice locale și aleșilor locali – Serviciul de Consultanță și Asistență Juridică Locală.

La solicitarea membrilor CALM, juriștii/avocații din componența Serviciului vor oferi suport juridic pentru autoritățile publice locale și aleșii locali, într-un mod neutru, competent, profesionist, fără discriminare de orice fel.

Astfel, CALM își propune să consolideze capacitățile autorităților publice locale, să întărească nivelul de cunoștințe juridice a funcționarilor publici și a aleșilor locali în ceea ce privește realizarea activităților și furnizarea serviciilor într-un mod eficient și calitativ, în conformitate cu prevederile cadrului legal existent. Se dorește ca aleșii locali să fie mai bine pregătiți pentru a se apăra și pentru a rezista eventualelor acțiuni ilegale și nejustificate ale organelor de drept.

SERVICIUL DE ASISTENȚĂ JURIDICĂ PENTRU ALEȘII LOCALI ACORDĂ:

- Consilierea juridică a autorităților publice locale și a aleșilor locali în ce privește activitatea administrației publice locale, conform prevederilor cadrului normativ în vigoare;
- Asistență în elaborarea proiectelor de decizii și dispoziții, precum și formularea de opinii privind legalitatea acestora;
- Oferirea răspunsurilor la întrebările adresate de către aleșii locali, ce se referă la instrumentele, practicile, normele prin care organele de drept pot efectua abuzuri și presiuni asupra aleșilor locali;
- Întocmirea proiectelor de cereri, demersuri, plângeri, petiții din partea autorităților publice locale și aleșilor locali în faza prejudiciară.

Domeniile de prestare a serviciilor sunt:

organizarea și funcționarea autorităților publice locale; descentralizarea serviciilor publice; achiziții publice; angajarea în serviciul public și relațiile de muncă; patrimoniu; procesul decizional; finanțe publice locale; abuzuri și presiuni din partea organelor de drept și altele.

Asistența juridică poate fi solicitată la telefon, prin fax, email sau direct la sediul CALM. Toate solicitările vor fi înregistrate de către secretariatul CALM și redirecționate consultanților.

Beneficiarii serviciilor sunt autoritățile publice locale de nivelul I (primari și viceprimari, consilieri locali, secretari ai consiliilor locale, contabili, ingineri funciari etc.) și autoritățile publice locale de nivelul II (președinții și vicepreședinții raioanelor, consilieri raionali, secretari ai consiliilor raionale, contabili etc.)

Serviciul este creat în cadrul unui parteneriat între CALM și IDIS "Viitorul", cu suportul și susținerea financiară a Ambasadei SUA în Republica Moldova.

CRJM
(Centrul de Resurse
Juridice
din Moldova)
va asista metodologic
la unele activități.

CONTACTE:

str. Columna 106A,
mun. Chișinău

Tel: (022) 000 280
Fax: 022 22 35 29

Persoană de contact:
Alexandru PALII

e-mail: serviciul.juridic@calm.md

web: www.calm.md

La înălțime cu CALM!

„La Înălțime cu CALM” – o emisiune a Congresului Autorităților Locale destinată oamenilor și soluțiilor ce contribuie la dezvoltarea satelor!

„La Înălțime cu CALM” este emisiunea ce reflectă activitatea autorităților locale, dar și a oamenilor care contribuie la dezvoltarea comunităților. Activitatea CALM, modificările legislative, cât de mult avansăm sau regresăm la capitolul descentralizare, soluții ce ar permite dezvoltarea satelor noastre, oameni care sfințesc locul- toate acestea le aflați în cadrul emisiunii „La Înălțime cu CALM”. Vă invităm să ne audiați în fiecare zi de sâmbătă, de la ora 10.00, la postul de radio Eco Fm, pe frecvențele 97,6 MHz – Fălești; 100,2 MHz – Sângerei; 104,4 MHz- Anenii Noi, 98,5 – Ștefan Vodă și în fiecare zi de duminică, de la ora 14.10, la postul de radio Jurnal Fm, pe frecvențele 107,9 –Edineț; 95,2 – Sângerei; 88,2 – Telenești; 99,1 – Șoldănești; 91,2 – Rezina; 98,7 – Dubăsari; 100,1 – Chișinău.

OAMENII INFORMAȚI SUNT PUTERNICI!

Redacția
„Vocea autorităților locale”

Responsabil pentru ediție
secretariatul CALM

Adresa: str. Columna, 106A, Chișinău,
MD 2004, Republica Moldova,

Tel.: + (373 22) 223509
Fax: + (373 22) 223529
+ (373 22) 213235

www.calm.md
www.facebook.com/calm.md
info@calm.md